

ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank

ÜHINEMISARUANNE

INFOMEMORANDUM

Tallinn, 11. juuni 1998. a

Käesolev ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemisaruanne on koostatud aruandena äriseadustiku § 393 lg 1 tähenduses.

Ühinemisaruanne on sisult laiem ja põhjalikum, kui on nõutud äriseadustikus. Seetõttu on käesolev ühinemisaruanne käsitletav ka Eesti Pangale, Tallinna Väärtpaberibörsile, Väärtpaberiinspeksioonile ja teistele asjakohastele isikutele esitatava infomemorandumina. Edaspidi on seda aruannet nimetatud Memorandumiks või Ühinemisaruandeks.

Memorandumi eesmärk on selgitada ja põhjendada õiguslikult ning majanduslikult pankade ühinemist ja ühinemislepingut ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank aktsionäridele, klientidele, investoritele ja teistele huvitatud isikutele. Memorandumis põhjendatakse ja selgitatakse Ühinevate Pankade aktsiate asendussuhet ning juurdemaksete suurust.

Memorandumit ei ole lubatud levitada sellistes riikides, kus Memorandumis esitatava info levitamiseks on seadusega ette nähtud keelud või piirangud või teatud toimingute tegemine. Memorandumi levitamine teistes riikides on lubatud vaid juhul, kui selline levitamine on kooskõlas nende riikide seadustega.

Ühinevad Pangad ei levita käesolevat Memorandumit teistes riikides peale Eesti Vabariigi ega ole kedagi volitanud seda Memorandumit levitama väljaspool Eesti Vabariiki, kui Memorandumis ei ole ette nähtud teisiti. Ühinevad Pangad esitavad käesoleva Memorandumi neile välisriikides asuvatele börsidele, kus Ühinevate Pankade aktsiad on noteeritud.

Käesolev Memorandum ei ole käsitletav pakkumisena või reklaamina tehinguteks Hansapanga ja/või Hoiupanga aktsiatega või muude väärtpaberitega. Memorandum ei ole koostatud soovitusena või alusena investeerimisotsuste tegemiseks.

SISUKORD

1. ÜLDSÄTTED	3
1.1 Mõisted ja terminid	3
1.2 Ühine ühinemisaruanne	3
1.3 Ühinemise ettevalmistamine	4
1.4 Ühinemise nõustajad ja audiitorid	4
2. ÜHINEMISE MAJANDUSLIKUD PÕHJUSED JA PÕHJENDUSED	5
2.1 Hansapanga ja Hoiupanga kontsern	5
2.2 Ühinemise taust	5
2.3 Ühinemise eelised	6
2.4 Ühinemise majanduslikud põhjendused	6
2.5 Ühinenud panga <i>pro forma</i> finantsaruanded	7
2.6 Arvestuspõhimõtete erinevused	8
3. ÜHINEMISE KULUD	11
3.1 Ühinemise kulud	11
4. MAJANDUSLIKUD PROGNOOSID	12
4.1 Makromajanduskeskkond	12
4.2 Pangandusturg	16
4.3 Ühinevate pankade prognoosid	18
5. ÜHINEMISE ÕIGUSLIK KONTSEPTSIOON JA DOKUMENDID	21
5.1 Ühinemist reguleerivad õigusaktid	21
5.2 Ühinemise õiguslik kontseptsioon	21
5.3 Ühinemisleping	22
5.4 Aktsiate asendamine ja üleandmine	23
5.5 Juurdemaksete tegemine	24
6. AKTSIATE ASENDAMISE SUHE	25
6.1 Aktsiate asendamise suhte põhjendus	25
7. ÜHINEVATE PANKADE ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	26
7.1 Ühinevate pankade organisatsiooni põhimõtted	26
7.2 Nõukogu ja selle koosseis	26
7.3 Juhatus ja selle koosseis	27
7.4 Tippjuhid	28
7.5 Töötajad ja töölepingud	28
8. HANSAPANK	35
8.1 Tegevuse ja kujunemise lühiülevaade	35
8.2 Grupp	35
8.3 Tähtsamad finantsnäitajad	43
8.4 Klientuur ja turg	43
8.5 Aktsionärid	44
8.6 Juhtimine	44
8.7 Finantsaruanded	46
9. HOIUPANK	48
9.1 Tegevuse ja kujunemise lühiülevaade	48
9.2 Grupp	48
9.3 Tähtsamad finantsnäitajad	52
9.4 Klientuur ja turg	52
9.5 Aktsionärid	54
9.6 Juhtimine	54
9.7 Finantsaruanded	57
9.8 Täiendused Hoiupanga 1997. aasta aruandele	60
10. LISAD	61
10.1 Ühinemisleping	61
10.2 Audiitori aruanne	67
10.3 Hansapanga nõukogu arvamus	68
10.4 Hoiupanga nõukogu arvamus	69

1. ÜLDSÄTTED

1.1 Mõisted ja terminid

Käesolevas Memorandumis kasutatakse suure algustähega kirjutatud mõisteid ja termineid alljärgnevas tähenduses:

Hansapank või Ühendav Pank

AS Hansapank, registrikood 10060701, asukoht Tallinn, aadress Liivalaia 8, EE0001 Tallinn, Eesti Vabariik;

Hoiupank või Ühendatav Pank

AS Eesti Hoiupank, registrikood 10040845, asukoht Tallinn, aadress Rävala pst 5, EE0001 Tallinn, Eesti Vabariik;

Ühinevad PANGAD

Hansapank ja Hoiupank koos;

EBRD

Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank;

kroon

Eesti kroon;

EVK

Eesti Väärtpaberite Keskdepositooriumi AS, registrikood 10111982, asukoht Tallinn, aadress Rävala pst 6, EE0001 Tallinn, Eesti Vabariik. EVK peab elektroonilisel kujul Eesti Väärtpaberite Keskregistrit, sealhulgas Ühinevate Pankade aktsiaraamatut;

Helsinki Börs

Helsinki Väärtpaberibörs, asukoht Fabianinkatu 14, Helsinki, Soome Vabariik;

KRAS

krediitiasutuste seadus, vastu võetud 15.12.1994. a;

Tallinna Väärtpaberibörs

Tallinna Väärtpaberibörsi AS, registrikood 10359206, asukoht Tallinn, postiaadress Rävala pst 6, EE0001 Tallinn, Eesti Vabariik;

TSÜS

tsiviilseadustiku üldosa seadus, vastu võetud 28.06.1994;

Ühinemisleping

Hansapanga juhatuse ja Hoiupanga juhatuse poolt 11. juunil 1998. a sõlmitud ühinemisleping;

Äriregister

Tallinna Linnakohtu registriosakonnas peetav äriregister;

ÄS

äriseadustik, vastu võetud 15.02.1995. a;

1.2 Ühine ühinemisaruanne

Ühinevate Pankade juhatused on koostanud käesoleva Ühinemisaruanne ühise ühinemisaruanadena, lähtudes ÄSi § 393 lg 1 sätetest.

Käesoleva Ühinemisaruandega koos muude seaduses ette nähtud ühinemisdokumentidega saab tutvuda alates 11. juunist 1998 Hansapanga peakontoris Tallinnas, Liivalaia 8 ja Hoiupanga peakontoris Tallinnas, Rävala pst 5 ning Hoiupanga endises peakontoris Tallinnas, Kinga 1.

Käesolev Ühinemisaruanne koos Ühinemislepingu ja audiitori aruandega avaldatakse tutvumiseks Interneti Hansapanga koduleheküljel <http://www.hansa.ee> ja Hoiupanga koduleheküljel <http://www.esb.ee>.

1.3 Ühinemise ettevalmistamine

Hansapanga ja Hoiupanga läbirääkimised pankade ühinemiseks algasid 1997. detsembrikuus. 2. jaanuaril 1998 sõlmisid Hansapank ja Hoiupank ühinemise ettevalmistamiseks ja teostamiseks kavatsuste protokoll ning konfidentsiaalsuse lepingu.

Kavatsuste protokollil alusel moodustati ühinemise ettevalmistamiseks kaheksaliikmeline töörühm, mille koosseisu võeti kummagi panga neljaliikmeline läbirääkimiste delegatsioon. Töörühma nõustajaks õigusasjus määrati advokaadibüroo Raidla & Partnerid.

2. veebruaril 1998 informeeris Hoiupanga juhatus Hansapanka oma 30. jaanuari 1998 otsusest lõpetada ühepoolset kavatsuste protokoll ning ühinemisläbirääkimised nimetatud protokollil alusel alates 17. veebruarist 1998. Samas teatas Hoiupanga juhatus, et pikemas perspektiivis on Hansapanga ja Hoiupanga ühinemine soovitav ja otstarbekas.

Pärast 2. jaanuari 1998. a kavatsuste protokollil alusel peetud ühinemisläbirääkimiste lõpetamist moodustati ühinemist puudutavate probleemide läbitöötamiseks töörühm Heldur Meeritsa juhtimisel. H. Meeritsa töörühmas osalesid mõlema Ühineva Panga esindajad. H. Meeritsa töörühma tegevus ei olnud käsitletav Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisläbirääkimistena.

Paralleelselt H. Meeritsa töörühmaga töötas kahe kuu vältel Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisprobleemidega konsultatsioonifirma McKinsey & Company.

McKinsey & Company töötas ühinemisprobleemistiku läbi ning esitas oma analüüsi tulemused ja soovitused ühinemiseelsete, ühinemisaegsete ja ühinemisejärgsete protsesside juhtimiseks ning ühinemisejärgse strateegia, organisatsiooni ja juhtimise põhiküsimustes Hansapanga ja Hoiupanga juhatusele ja nõukogule.

28. aprillil 1998 arutas pankade ühinemisprobleeme Hoiupanga nõukogu. Lähtudes nõukogu seisukohtadest, tegi Hoiupank Hansapangale ettepaneku taasalustada intensiivseid läbirääkimisi Hansapanga ja Hoiupanga ühinemiseks ja Hansapank nõustus ettepanekuga.

1998. a maikuu ja juunikuu esimese dekaadi jooksul tegid Hansapank ja Hoiupank koos nõustajatega ära mahu- ka töö pankade ühinemise ettevalmistamiseks. Ühinemisdokumentide ettevalmistamine viidi peaaegselt lõpule 11. juunil 1998, kui Ühinevad PANGAD sõlmisid omavahel Ühinemislepingu ning kirjutasid alla käesoleva Ühinemisaruarande, samuti vormistasid muud seaduses ette nähtud dokumendid, mis peavad kooskõlas ÄSi § 419 lg 1 sätetega olema esitatud Ühinevate Pankade aktsionäridele tutvumiseks vähemalt üks kuu enne aktsionäride üldkoosolekuid, kus otsustatakse ühinemine.

11. juunil 1998 kinnitasid Ühinevate Pankade nõukogud oma arvamuse Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise kohta kooskõlas ÄSi § 420 lg 2 sätetega. Ühinevate Pankade nõukogud esitavad oma arvamuse ühinemise kohta Ühinevate Pankade aktsionäride koosolekutele, kus otsustatakse Ühinemislepingu heakskiitmine.

Ühinevad PANGAD jätkavad sisulisi ettevalmistustöid pankade ühinemiseks ka pärast Ühinemislepingu sõlmimist, et olla valmis kiiresti ja efektiivselt ühinema pärast seda, kui Ühinevate Pankade aktsionäride üldkoosolekud on ühinemise heaks kiitnud.

1.4 Ühinemise nõustajad ja audiitorid

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemist on protsesside juhtimise ning Ühinevate Pankade ühinemisejärgse strateegia, organisatsiooni ja juhtimise probleemides nõustanud rahvusvaheline konsultatsioonifirma McKinsey & Company.

Finantsmajandusküsimustes on Ühinevaid Pankasid nõustanud Hansapanga audiitorid audiitorifirmast KPMG Eesti ja Hoiupanga audiitorid audiitorifirmast Price Waterhouse Eesti.

Ühinemislepingu kontrollimise käigus on Ühinevaid Pankasid konsulteerinud audiitorifirma Coopers & Lybrand UK ja Eesti audiitorid.

Õigusasjus nõustab Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise ettevalmistamist ja teostamist advokaadibüroo Raidla & Partnerid.

2. ÜHINEMISE MAJANDUSLIKUD PÕHJUSED JA PÕHJENDUSED

2.1 Hansapanga ja Hoiupanga kontsern

11. juunil 1998. aastal sõlmisid Hansapank ja Hoiupank ühinemislepingu (Ühinemisleping), mille eesmärk on liita Hansapanga ja Hoiupanga pangandus- ja muu äritegevus ning luua alus ühisele tegevusele. Hansapanga juhatuse esimehe ja Hoiupanga juhatuse esimehe poolt allakirjutatud leping on pankade nõukogude hinnangul kasulik mõlemale osapoolale ning lähtub Hansapanga ja Hoiupanga aktsionäride huvidest. Lõplikult peavad ühinemise kinnitama mõlema panga aktsionäride üldkoosolekud.

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisega luuakse Balti riikide konkurentsivõime suurim finantskontsern, mille *pro forma* turuväärtus 31.12.1997 seisuga oli 8,52 miljardit Eesti krooni¹. Regiooni juhtiva finantskontsernina on uuel pangal oluline mõju kogu sektori kujunemisele. Samuti loob juhtpositsioon head eeldused edasiseks kiireks arenguks Balti regioonis ning selle lähimbruses. Tekkiv kontsern omab suurimat turuosa kõikidel finantsaladel Eestis ning olulist ärimahtu Lätis ja Leedus.

Uue panga *pro forma* bilansimaht oli 31.12.1997 seisuga 24,1 miljardit Eesti krooni, laenuportfell moodustas 12,7 miljardit Eesti krooni ja klientide hoiused 11,9 miljardit Eesti krooni. Uue panga 1997. aasta *pro forma* puhaskasum oli 673,3 miljonit Eesti krooni. Ühinenud Pangal on üle 460 000 üksikisikust ja ligi 30 000 ettevõtet klienti ning üle 160 kontori. Ühinenud kontserni töötajate arv oli *pro forma* arvutuste põhjal 1997. aasta lõpus 3383, millest 1184 töötas Hansapangas ja 2199 Hoiupangas.

Nii Hansapanga kui ka Hoiupanga nimi on Eesti turul hästi tuntud. Hindamaks kummagi kaubamärgi arengupotentsiaali on pangad loonud ühistöörühma, mis korraldab 1998. aasta suvel turuuuringu ning analüüsib võimalikke lahendusi kaubamärkide kasutamisel. Praegu kavatakse jätkata tegevust nii Hansapanga kui ka Hoiupanga kaubamärgi all.

2.2 Ühinemise taust

Pangandus on üks kiiremini muutuvaid majandusvaldkondi, mistõttu finantsinstitutsioonid peavad olema piisavalt paindlikud, et säilitada efektiivsus ja jätkuv areng ka tulevikus.

Konkurentsivõime säilitamiseks vajalikud tehnoloogilised uuendused suurendavad püsikulusid, tähtsustades endisest enam tegevusmahtude kasvu. Kliendid lähevad järjest kvaliteediteadlikumaks ja nõudlikumaks ning piirid kommerts- ja investeerimispankanduse ning kindlustustegevuse vahel kaovad. Tänu infotehnoloogia arengule ei vaja pangad uutele turgudele laienedes enam füüsilist kohalolekut, vaid võivad teenuseid pakkuda läbi elektrooniliste jaotuskanalite kaudu. Kogu maailmas on regioonidevaheliste piiride kadumine toonud kaasa kohalike pankade ühinemise rahvusvahelisteks finantskontsernideks ning juba eksisteerivate kontsernide laienemise uutele turgudele. Euroopa Liidu laienemisprotsess ja Balti riikide osa selles suurendab välismaiste finantsinstitutsioonide huvi regiooni vastu, mida toetab siinne kõrge kasvupotentsiaal. Selle sajandi lõpul ning uue aastatuhande alguses on Balti riigid Põhja- ja Ida-Euroopa kiiremini arenevaid regioone. Seejuures on üheks siinse majanduse arengumootoriks efektiivne finantssektor.

Eesti kommertsbankade varad kasvasid ajavahemikul 1992–1997 keskmiselt 57,9% aastas. 1997. aastal ulatus varade kasv 77,2%-ni. Kommertsbankade kasvust veelgi kiirem oli sealjuures pangakontsernide areng. Hansapanga grupi varad suurenesid 1997. aastal 96,8% ning Hoiupanga grupi varad 117,5%. Seega saavutati kiire kasv eelkõige väljaspool emaettevõtet. Kiire kasvu tagasid ühelt poolt tegevuse arendamine uutes finantsvaldkondades ning teiselt poolt geograafiline laienemine uutele turgudele. Samas on aga isegi turu liidripangad eraldi võetuna liiga väikesed, et tagada küllaldane finantseerimine ja tugev kapitalibaas, mis on vajalikud jätkuvas arenguks.

Et laiendada kogu regioonis ning säilitada kindel positsioon oluliste valdkondade ja kliendirühmade osas, otsustasid Hansapank ja Hoiupank ühineda ning luua uus, Balti regiooni juhtiv finantsorganisatsioon. Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisel tekib Eesti suurim kommertsbank ning Balti riikide suurim finantskontsern. Uuel pangal on 1998. aasta 31. märtsi seisuga Eesti pangandusturust aktive järgi 46,6%, hoiuste järgi 52,0% ning

¹ Regiooni aktsiaturgudel aset leidnud languse tõttu on aasta algusega võrreldes oluliselt alanenud ka Hansapanga ja Hoiupanga aktsiate hinnad. 5. juuni 1998.a. seisuga oli ühinenud kontserni *pro forma* väärtus 3,8 mld krooni

laenude järgi 45,9%. Seejuures on pank ühtviisi tugev nii üksikisikute kui ka ettevõtete sektoris, omades üksikisikute koondhoiustes 65,5% turuosa ning ettevõtete koondhoiustes 48,4% turuosa. Panga konservatiivset strateegiat väljendab laenude ja hoiuste suhe. Nii Hansapangas ja Hoiupangas eraldi kui ka uues pangas ületavad klientide hoiused oluliselt panga laenuportfelli. Baltikumi finantssektoris on uue kontserni turuosa bilansimahu järgi hinnanguliselt 20%. Balti riikide pangandussektorist on uue kontserni käes 16% ning liisingusektorist 50%.

Teatavasti kiitsid 24. mail 1998. a Ühispanga ja Tallinna Panga aktsionärid heaks Tallinna Panga liitumise Ühispanga. Tehingu tulemusena tekib suuruselt teine kommertsbank Eestis ning finantskontsern Balti riikides. Kindlasti põhjustab kahe suure finantskontserni teke edasist konsolideerumist nii Eesti kui ka Läti ja Leedu pangandus- ja ka finantsturgudel üldiselt. Pärast ülnimetatud nelja panga ühinemist on Eestis üheksa kommertsbank ja üks välispanga filiaal, seejuures on (31. märtsi 1998 andmete põhjal) kahe suurema panga käes 79% kogu turust ning nelja suurema panga käes 88% kogu turust. Leedus oli 31.03.1998 seisuga kümme kommertsbank ja neljale suuremale pangale kuulus 85,9% kogu turust. Lätis oli samal ajal kolmkümmend kaks bank ja neljale suuremale pangale kuulus 50,0% kogu turust.

2.3 Ühinemise eelised

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise aluseks on veebruarist maini ühinemise võimalusi ja otstarbekust analüüsinud komisjoni ja rahvusvahelise konsultatsioonifirma McKinsey & Company lõpparuanne. Konsultantide soovitude kohaselt ühinevad pangad kahes etapis.

Esimesel etapil toimub organisatsioonide tehniline ühendamise. Kahe Baltimaade juhtiva pangakontserni ühendamisel luuakse mõlema püsiväärtusi kaasates uus finantskontsern. Uue organisatsiooni struktuuri kujundamisel lähtutakse neljast põhimõttest: struktuur toetab loodava ühendpanga missiooni ja strateegilisi eesmärke, müügi- ja tugiüksuste suhe organisatsioonis on tasakaalus, efektiivselt toimivad olemasolevad allstruktuurid säilivad ning liigseid juhtimistasandeid ja bürokraatiat välditakse.

Teisel etapil on põhitähelepanu ühinemisest tulenevate eeliste realiseerimisel. Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise otstarbekus põhineb järgnevatel olulisematel aspektidel: tegevuskulude kokkuhoid, tulude sünergia, parem riskide hajutus, suurem likviidsus ja ühendatud oskusteave. Nende eeliste realiseerimine tähendab Hansapanga ja Hoiupanga klientidele endisest kvaliteetsemat, mugavamat ja iga kliendi konkreetsele vajadusele vastavat pangateenust. Kahe panga edukal ühinemisel tekkiv arvestuslik efekt on 170–280 miljonit Eesti krooni igal järgneval aastal. Ühinemisega kaasnevate ühekordsete kulude mahuks kujuneb kuni 100 miljonit Eesti krooni.

Uus pank on Balti riikide finantssüsteemi lipulaevana atraktiivne ja kindel investeerimisobjekt. Et mõlemad pangad täiendavad teineteist teenuste ja kliendirühmade osas, luuakse Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisega hästi tasakaalustatud universaalpank, millel on oluline mõju kogu Balti regiooni finantssektori kujunemisele. Hoiupank juhib ülekaalukalt üksikisikute ja väikeettevõtete teeninduses, Hansapank on samal ajal juhtiv korporatiivklientide teenindaja. Hoiupanga kontserni kuuluv Eesti Kindlustus on juhtiv elu- ja varakindlustaja Eesti turul, Hansapanga gruppi kuuluv Hansa Capital on Balti regiooni suurim liisingfinantseerimise ja Hansabank Markets investeerispangandusteenuste pakkuja.

Klientidele avaldub Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisest tekkiv kasu esmalt uue panga paremas kättesaadavuses – üle 160 kontorilist Eesti suurimat kontorivõrku toetavad lisaks ligi 300 sularahaautomaati, telefoni- ja internetipank ning telepangandusprogrammid. Uus pank on kindlam partner kui kaks ühinejat eraldi võetuna ning suudab tänu oma suurusele pakkuda soodsamaid teenuseid. Samuti võimaldab ühinemisel tekkiv halduskulude kokkuhoid suunata endisest rohkem vahendeid tootearendusse ning teenindus- ja kvaliteedistandardite parandamisse. Juhtiva finantsinstitutsioonina pakub uus pank praegustele ja tulevastele klientidele veelgi kvaliteetsemat ja paindlikumat teenindust vastavalt iga kliendi konkreetsetele vajadustele ja soovidele, parimat juurdepääsu rahale, alati konkurentsivõimelisi hindu, parimaid teenindajaid, kes tunnevad klienti ja tema vajadusi, parimat infotehnoloogilist taset ning stabiilsust ja usaldusväarsust.

2.4 Ühinemise majanduslikud põhjendused

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemine annab konkurentsivõimelisi strateegilisi ja finantseeliseid. Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise kasulikkus põhineb neljal asjaolul:

- kulude kokkuhoid
- tulusenergia, parem riskide hajutus ning ühendatud oskusteave
- juhtpositsioon Balti riikide finantsturgudel
- hästi tasakaalustatud universaalpank

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisel tekib Balti regiooni suurim pank, mis edestab oluliselt oma lähimaid konkurente. Ülevaade Balti regiooni suurimatest pankadest:

31.12.1997; miljardites Eesti kroonides, konsolideeritud

Ühinevad Pangad (<i>pro forma</i>)	24,1
Uus Ühispank (<i>pro forma</i>)	15,1
Hansapank	14,4
Vilniaus Bankas + Bankas Hermis	10,7
Hoiupank	9,7
Leedu Hoiupank + Leedu Kommertspank	9,4
Pareksi pank	6,1
Latvijas Unibanka	6,0

Juhtpositsiooni omamine tagab uuele pangale olulised eelised. Hansapanga ja Hoiupanga tegevuse ühendamisel liidetakse uues pangas parimad inim- ja kapitaliressursid, mis koos suurenenud tegevusmahtudega loovad kindla aluse edasiseks arenguks. Tugevam kapitalibaas võimaldab paremini teenindada suurkliente, kelle finantseerimiseks pankadel eraldi ei jätkuks juba lähitulevikus ressursse. Balti regiooni suurima pangana ollakse usaldusväärne koostööpartner nii kohalikele kui ka välispankadele. Samuti on uus pank parima oskusteabe ning esindatuse tõttu regiooni peamiseks finantsteenuste vahendajaks rahvusvahelistele finantskontsernidele.

Hansapanga ja Hoiupanga edukal ühinemisel tekkiv kogusenergia ulatub 170–280 miljoni Eesti kroonini aastas, mis peaks täielikult realiseeruma juba 1999. aastal.

Väiksemate haldus- ja tootearenduskulude efekti on hinnatud 150–240 miljonile Eesti kroonile aastas ning finantseerimiskulude vähenemise efekti 10–25 miljonile Eesti kroonile aastas. Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisel tekkivate tulusenergia mahuks on hinnatud 10–15 miljonit Eesti krooni aastas, millele lisandub kahe panga ühendatud oskusteabe positiivne mõju. Peab arvestama, et need kliendid, kellel varem oli konto nii Hansapangas kui ka Hoiupangas, avavad nüüd konto kolmandas pangas. Samas suudab ühinenud pank klientidele pakkuda endisest kvaliteetsemat ja laiaulatuslikumat teenuspaketti, mis kindlasti suurendab panga klientide arvu. Nende kahe efekti kogumõju on neutraalne ega mõjuta seega uue panga tulemust oluliselt.

2.5 Ühinenud panga *pro forma* finantsaruanded

Hansapanga ja Eesti Hoiupanga 31. detsembril lõppenud 1997.a. majandusaasta finantsaruanded on auditeerinud rahvusvaheliste audiitorfirmad KPMG Estonia ja Price Waterhouse. 1998. aasta esimese kvartali majandustulemuste kohta esitatud finantsaruanded on auditeerimata.

Ühinenud panga *pro forma* finantsaruanded on koostatud kummagi kontserni finantsaruannete baasil panusmeetodil.

Uueks ettevõtteks ühinevate ettevõtete vara, kohustused ja omakapital on ühendatud uue ettevõtte bilanssi hinnatuna raamatupidamisväärtuses, mis neil oli ühinevate ettevõtete arvestuses. Uue ühendatud ettevõtte bilansist on välistatud ühinenud ettevõtete vastastikused nõuded ja kohustused. Vastastikused finantsinvesteeringud on välistatud varakirjelt ja kajastatud tresooraktsiatena.

Hansapanga aruanne ja Hoiupanga aruanne on koostatud vastavuses rahvusvaheliste raamatupidamise standarditega ja hea raamatupidamistavaga. Kombineeritud kontserniaruanded hõlmavad tütarettevõtete aruandeid, mis on koostatud olulistest aspektides kooskõlas emaettevõtte arvestuspõhimõttega.

Hoiupanga omandeid on korrigeeritud vastavalt Hoiupanga täiendavale informatsioonile 1997. aasta aruande kohta. Olemasolevaid arvestuspõhimõtete erinevusi ei ole ühtlustatud.

2.6 ARVESTUSPÕHIMÕTETE ERINEVUSED

Hansapanga kontsernis ja Hoiupanga kontsernis kasutatavad arvestupõhimõtted on valdavas enamuses ühesugused. Erinevusi on siiski laenude ja garantiide provisjonides, põhivara arvestuses ning 1998. aastal ka potentsiaalse tulumaksu kirjendamisel.

Võimalikud kahjumid laenudelt ja garantiidelt (provisjon)

Mõlemas kontsernis toimub individuaalsete laenukajumite hindamine lähtudes laenuvõtjate finantsmajanduslikust olukorrast, laenude teenindamise korrektsusest ja tagatistest.

Provisjonide arvestamisel kasutavad mõlemad laenude jäotamist provisjoneerimisklassidesse, kuid klasside arvus ja kohaldatavates protsentides laenujäägist on erinevusi. Põhierinevus on selles, et Hansapangas kasutatakse korras laenudele provisjoni määra 0,5%, kuid Hoiupangas põhiliselt 2%. Ühinenud kontsernis on kavas üle minna ühtlustatud põhimõtetele, säilitades vähemalt kahe panga senise keskmise konservatiivsuse astme.

Lisaks individuaalselt hinnatud laenude ja garantiide provisjonile arvestab Hoiupank alates 1996. aastast täiendavat üldprovisjoni tulevikus tekkida võivate kahjumite katmiseks, mille maht ulatub 0,7%-ni laenude brutoportfellist.

Materiaalne põhivara

1997. aasta lõpus loeti mõlemas kontsernis materiaalseks põhivaraks pikaajalise kasutusajaga materiaalet vara, mille soetamismaksumus ületab 6000 krooni. Hansapangas olid erandiks arvutid, mille soetamismaksumuse alampiiriks oli 25000 krooni.

1998. aastal tõstis Hansapank põhivara soetamismaksumuse alampiiriks 10000 krooni (arvutitele säilitati piiriks 25000 krooni) ning Hoiupank 30000 krooni. Vara, mille soetamismaksumus jäi allapoole uut piirmäära, kantakse mõlemas kontsernis 1998. aasta jooksul kuludesse.

Põhivara kulumit on kummaski kontsernis arvestatud järgmiselt: hoonetelt Hansapangas 3 – 8 % ja Hoiupangas 4%, muult põhivaralt Hansapangas 20 – 33% ja Hoiupangas 20%.

Ka materiaalse põhivara arvestuse osas on Ühinenud Pangal kavas minna 1998. aasta jooksul üle ühtlustatud eeskirjadele.

Potentsiaalne tulumaks

1997. aasta finantsaruannetes kasutavad mõlemad kontsernid sarnaseid põhimõtteid. 1998. aasta alguses kandis Hoiupank üldisest pangandusreservist ära potentsiaalse tulumaksu vastavalt 01.01.1998 jõustunud IAS12le. Hansapanga 1998. aasta finantsaruannetes sisaldub potentsiaalne tulumaks summas 28,9 mln krooni ning see on kavas viia 1998.aasta jooksul üle võõrkapitali.

(mln kr, v.a. suhtarvud)	31.12.97	31.03.98
--------------------------	----------	----------

Kasumiaruanne

Puhaskasum	673,3	126,8
Kasum enne makse ja eraldisi	856,5	174,6
Tulud kokku	1973,3	529,4
Puhas intressitulu	1009,4	321,4
Mitteintressitulu	1115,0	249,2
Tegevuskulud	1116,8	317,1

Bilanss

Bilansimaht	24066,2	25769,5
Võõrkapital	21769,7	23343,2
Omakapital	2296,6	2426,3
Laenuportfell	12698,8	14520,3
- Laenukahjumite kattereserv	249,8	277,2
Klientide hoiused	11934,2	12665,1

Efektīvsus

Aktivate keskmine tootlus	3,8	2,0
Omakapitali keskmine tootlus	40,0	21,5
Puhas intressimarginaal	5,7	5,2
Kulu – tulu suhe	56,6	67,0

Bilanss

(mln kr., auditeerimata)	Grupp 31.03.98	31.12.97	Pank 31.03.98	31.12.97
Aktiva				
Sularaha	714,4	771,9	616,7	660,6
Nõuded keskpangale	1131,9	1729,6	975,7	1573,6
Nõuded teistele krediitiasutustele	2846,9	2378,3	2850,0	1686,2
Teelolevad summad	214,7	203,3	149,6	191,6
Lühiajalised finantsinvesteeringud	182,3	207,2	178,8	164,0
Turukõlblikud võlakirjad	2527,7	2156,7	2993,9	2241,6
sh. valitsuste võlakirjad	1665,0	1251,6	1541,5	935,8
muud võlakirjad	862,7	905,1	1452,4	1305,8
Investeeringud	366,5	439,7	595,8	576,4
sh. tütarettevõtete aktsiad	0,0	0,0	388,9	316,1
sidusettevõtete aktsiad	30,6	27,9	9,7	9,7
muud	335,9	411,9	197,2	250,6
Ostetud väärtpaberid tagasimüügi kohustusega	511,2	1003,3	289,2	853,6
Laenud	14520,3	12698,8	10198,4	9795,9
– Laenukahjumite kattereserv	(277,2)	(249,8)	(228,8)	(206,9)
Netolaenud	14243,2	12449,0	9969,6	9589,0
Põhivara	1077,2	1055,2	487,8	523,5
Ettemaksed ja viitlaekumised	1901,3	1649,7	752,5	661,2
Muud aktivad	52,2	22,4	1,0	-9,5
Aktiva kokku	25769,5	24066,3	19860,6	18711,8
Passiva				
Kohustused keskpangale ja valitsusele	196,3	222,3	195,6	197,6
Kohustused teistele krediitiasutustele	5523,7	5394,0	3125,0	3406,2
Müüdud veel tagasi ostmata väärtpaberid	4,6	148,7	4,2	85,3
Hoiused	12665,1	11934,2	11389,8	10520,9
Arvelduskontod	7668,7	7961,3	6722,9	6791,4
Tähtajalised hoiused	4996,3	3973,0	4666,9	3729,5
Emiteeritud võlakirjad	2300,2	1884,6	1078,2	856,9
Summad arveldustes	687,4	652,1	647,1	610,1
Viitvõlad	947,1	821,2	376,7	308,3
Eraldised	159,4	134,3	114,1	87,4
Muud passivad	196,2	21,7	(5,4)	7,3
Vähemusaktsionäride osa	15,0	14,9	0,0	0,0
Võõrkapital kokku	22695,0	21232,0	16925,4	16083,9
Allutatud kohustused	648,2	526,3	588,9	468,9
Omakapital				
Aktsiakapital	577,4	577,4	577,4	577,4
Aazio	712,8	712,8	712,6	712,6
Jaotamata kasum	668,6	538,2	547,9	365,0
Muud vabad reservid	41,3	34,0	0,0	0,0
Tresooraktsiad	(93,1)	(116,0)	0,0	(43,0)
Reservid	519,2	550,1	508,4	535,5
Omakapital kokku	2426,3	2307,9	2346,4	2158,9
Passiva kokku	25769,5	24066,2	19860,6	18711,8

Kasumiaruanne

(mln kr., auditeerimata)	Grupp		Pank	
	31.03. 1998	1997	31.03. 1998	1997
Puhas intressitulu				
Intressitulud	575,9	1553,7	395,4	1205,0
Intressikulud	254,5	544,3	183,5	445,6
Puhas intressitulu	321,4	1009,4	211,9	759,4
Laenu- ja garantiiprovisjonid	43,1	173,5	35,9	133,1
Tagasitlunud laenud	1,2	15,3	1,2	14,2
Puhas intressitulu pärast provisjone	279,5	851,2	177,1	640,6
Mitteintressitulud				
Finantstulud	71,2	419,5	54,3	309,8
Dividendid	0,0	0,7	97,2	54,7
Saadud komisjoni- ja teenustasud	136,6	531,9	177,4	416,9
Muud tulud	41,3	162,9	4,6	16,4
Mitteintressitulud kokku	249,2	1115,0	273,5	797,9
Tulud sidusettevõtelt	0,7	7,1	0,0	0,0
Tulud kokku	529,4	1973,3	450,6	1438,4
Mitteintressikulud				
Makstud teenustasud	34,8	128,6	28,6	109,4
Personalikulud	133,6	439,9	84,0	278,2
Andmetöötluskulud	21,4	35,8	19,8	34,5
Administratiivkulud	96,8	232,2	62,6	169,0
Muud kulud	30,6	153,4	20,1	75,8
Mitteintressikulud kokku	317,7	989,9	215,1	667,0
Tegevuskasum	212,2	983,4	235,6	771,4
Kulum	37,6	126,9	21,6	85,6
Kasum enne eraldisi ja makse	174,6	856,5	214,0	685,8
Eraldised	2,4	81,4	0,0	40,8
Tulumaks	47,0	99,4	31,1	69,8
Vähemusaktsionäridele kuuluv kahjum	-1,6	2,4		
Puhaskasum	126,8	673,3	182,9	575,2

3. ÜHINEMISE KULUD

3.1 Ühinemise kulud

Ühinemise käigus tekib mitmesuguste organisatsiooniliste ja õiguslike toimingute ning protseduuride tõttu ja tulevase sünergia saavutamise huvides mitmeid ühekordseid kulusi: konsultatsioonitasud, riigilõivud, notari-
tasud, aktsionäride koosolekute pidamise ning koondamiskulud. Järgnevalt kokkuvõte neist.

Kulu	
McKinsey & Company arve	8 105 440 krooni
Coopers'i & Lybrand'i tasu	2 890 000 krooni
Õigusabi	1 350 000 krooni
Ühinemisaruande kujundamine, trükk ja tõlge inglise keelde	200 000 krooni
Hoiupanga aktsionäride üldkoosoleku korraldamine	25 000 krooni
Hansapanga aktsionäride üldkoosoleku korraldamine	25 000 krooni
Juurdemaksud Hoiupanga aktsionäridele	400 000 krooni
Notaritasud	100 000 krooni
Riigilõivud	
Äriregistrisse	40 000 krooni
Kinnistute ümberregistreerimine	300 000 krooni
Koondamiskulud ²	34 439 410 krooni
Muud väiksemad kulud kokku	160 000 krooni
Kokku	47 620 240 krooni

² Koondamistasude arvutamisel on arvestatud McKinsey & Company poolt pakutud maksimaalse 20% töötajate koondamisega. Eeldatud on ka seda, et koondatakse võrdselt mõlema grupi töötajaid, mis teeb Hansapanga ja Hoiupanga koondatavate töötajate arvaks vastavalt 262 ja 536. Teiseks eelduseks on keskmine staaž, mis mõlemas pangas jääb alla viie aasta ja seega on keskmise koondamistasu suuruseks võetud nelja kuu keskmine palk (eeldusel, et koondatakse n-ö päevapealt). Keskmised palgad on Hansapangas ja Hoiupangas vastavalt 17 450 ja 7550 krooni. Koondamistasude kogusumma on leitud seega koondatavate töötajate arvu ning nelja kuu keskmise töötasu (koos maksudega) korrutisena.

Koondamine ei toimu päevapealt ja koondatavate inimeste hulka võib sattuda ka viie aastase staažiga inimesi. Samas on üsna kindel, et koondamise protsent ei ulatu 20%ni. Seega on tegemist ligikaudse ja üsna pessimistliku arvuga.

McKinsey & Company komisjoni hinnangul ulatuvad organisatsioonide ühendamise kogukulud 100 mln kroonini, mis sisaldab seejuures ka ülaltoodud ühinemiskulusid.

4. MAJANDUSLIKUD PROGNOOSID

4.1 Makromajanduskeskkond

Eesti majanduskeskkonda mõjutas eelmisel aastal ülikiire riigisisese nõudluse kasv, Eesti finants- ja realsektori ettevõtete laienemine Lätisse ja Leedusse, valitsuse väga edukas välispoliitika Euroopa suunal, samuti esimesed pilootprojektide tulemused Vene ja Ukraina turul. Kiire areng on kaasa toonud konsolideerumisprotsesside süvenemise eeskätt finantssektoris, ebamäärasuse riigi juhtimises ning oluliselt laienenud ettevõtlushorisoni.

Käesolevaks ja järgnevas aastaks toob praegune arengutempo kaasa uusi majanduslikke ja poliitilisi väljakutseid – jätkusuutliku laenukoormuse ja ettevõtete juhtimise, tööjõuturu ja säästmise ning seadusandliku, kohtu- ja täitevvõimu vallas – mille edukas lahendamine tugevdaks Eesti positsiooni läbirääkimistel Euroopa Liiduga.

Eesti majandusruumi 1997. aastal jääb iseloomustama esimest korda 11,4%ni (püsihindades) ja 19%ni (jooksvates hindades) ulatunud SKT kasv. Silmapaistvalt kiiresti on kasvanud finants-, tööstus- ja metsamajandussektor, samuti ehitus ja transport. Teostatud majandusreformid tervikuna said oma kõrgeima poliitilise hinde detsembris, kui Euroopa Liit (EL) otsustas kutsuda Eesti 1998. a märtsis algavaile laienemiskõnelustele. Viimasele eelnes Eesti esimene ja küllalt kõrge riigireiting, Baa1. Tänu Eesti majanduspoliitika edasisele kujundamisele lähtuvalt ELiga liitumise nõuetest³ võib Eesti siirdemajanduse ekspansiivse perioodi lugeda lõppekuks.

Kiire majanduskasv sai võimalikuks nii impordinõudluse suurenemise kui ka eelnevatel aastatel tehtud reaalmajanduslike investeeringute mõju tõttu. Eriti positiivselt tuleb hinnata kodumaise tööstustoodangu väga kiiret kasvu (eelmisel aastal kuude kaupa pidevalt üle 10%), mis on üks möödunud aasta kõige paremaid signaale. Statistilistel põhjustel tuleks ülikiiret nominaalkasvu hinnata konservatiivsema pilguga ning pidada seda alles esimeseks tunnistuseks Eesti majanduse potentsiaali kohta.

Endiselt on suur Eesti jooksevkonto puudujääk, ehkki osaliselt on selle kasvu taga ebatäpne meetoodika (tolli-laod). 1997. a teisel poolel hakkasid Eesti ekspordinäitajad taas tasapisi paranema, ent jätkuva tugeva impordinõudluse tõttu jõudis jooksevkonto 13% puudujäägini. 1998. aastal peaks väliskaubandusdefitsiidi kasv pidurduma, sest impordinõudluse katmine lühilaenudega ei saa pikemas perspektiivis olla jätkusuutlik. Teenindussektori edu ning pikaajalise väliskapitali sissevoolu tagamine finantsvahenduses peaks maksebilansi olukorda parandama. Ekspordiedu jätkumine annab aga teisalt märku, et Eesti krooni reaalkurss, hoolimata olulisest tugevnemisest rahareformist alates, ei ole veel ülehinnatud.

Rahapakkumine kasvas terve möödunud aasta, peatudes oktoobri keskpaigas, kui Eesti Pank karmistas komertspankadele kehtestatud reservinõudeid. See tõi kaasa suurenenud krooninõudluse komertspankade poolt, täitmaks esitatud nõudeid. Kuna samal ajal sai Kagu-Aasiast alguse aksia- ja valuutakrahh, väljendudes Eestis Tallinna Väärtpaberibörsil noteeritud ettevõtete väärtuse kahanemises, vähenes finantssektori likviidsus oktoobri lõpus järsult. Laiendatud rahapakkumine (M2) vähenes, pangad olid sunnitud kiire koondaktivate kasvu tõttu (76,7%) hoidma üha rohkem vahendeid keskpangas ja planeeritud võlakirjaemissioonid lükkusid edasi. Kuna arenenud turgudega seotud investorite ootused pole oluliselt muutunud, peab Eesti finantssektor sel aastal jätkama lühilaenude võtmise poliitikat.

Koos muude teguritega võib see olla üheks krooni vastu suunatud proovirünnakute põhjuseks. Eesti valuutakomitee süsteem – muu hulgas tänu spekulatsioonide kogemusele Hongkongis – pidas sellele survele vastu, olles ühtlasi kinnituseks Eesti rahandussüsteemi arengutaseme kohta. Sel aastal on oodata rahapakkumise tagasihoidlikumat kasvu.

Üksikisikute tarbimiskäitumist iseloomustavaks suuruseks, erinevalt varasematest perioodidest, peaks saama säästmine. Eesti leibkondade elementaarkulutused vähenevad, mis võib järgnevatel aastatel transformeeruda säästude kasvuks. Tuluteenijate vanust, akumulatsioonivõimet ja ainelist kindlustatust arvestades jääb Tallinna linnale (ja Harjumaale) esikoht majandusliku aktiivsuse mõttes. Seetõttu on säästude kasv selles piirkonnas ka 1998. a kiireim. Ostujõu tugevnemist on oodata teistes aktiivsemates majanduskeskustes (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve), mis võib esialgu sealsete inimeste säästmiskalduvust pidurdada. Tartu tähtsus võib oluliselt suureneda pärast Eesti-Vene piiriläbirääkimiste lõppu, kui Tartu saab tagasi oma kunagise rolli transiidilinnana. Muutusi on oodata ka maapiirkondade väljavaadetes, sest julgem krediitlaenuotlemine ja -saamine suurendab ettevõtlusest saadavat tulu, mis seni on veel piiratud. Viimaste puhul toetab säästuteadlikku majandamist tugev psühholoogiline tegur.

³ Formaalset alustas Eesti liitumisläbirääkimisi EL ga 1998. a aprillis.

Naaberriikide väljavaateid

Läti majanduses on seni kõige kiiremini kasvanud transport, side ja finantsvahendus. Esimesega neist seostub selge poliitiline varjund – Läti on Venemaaga kokku leppinud alustada tööd transpordikoridoride ühendamisel, mida võiks pidada eduka, transiitkaubandusele suunatud riikliku strateegia näiteks. Hiljutised käärimised Vene sisepoliitikas aga annavad nendele tulemustele taas mitmetähenduslikuma fooni, sest Läti väliskaubandus sõltub nii ekspordi (~20%) kui ka impordi (~21%) osas oluliselt Vene turust.

Siiski on näiteks sadamate kui transiidikoridoride värvate mõttes Balti esinumber Ventspils ja praegu ei ole teistest regiooni sadamatest talle reaalselt konkurenti. Kuna Ventspils on sarnaselt Riia ja Liepajaga vabasadamastaatuses, lihtsustab see edaspidi nende positsiooni mineraalkütuste transiitvedude vahendajana. Tõenäoline käibe kasv tähendab suurenevat konkurentsivõimet ka Eesti veondus- ja operaatorfirmadele.

Eelmise aasta majanduskasv tervikuna oli Lätis kiirenev, eelarvedefitsiiti vähendati silmapaistvalt (90 mln latist 22,9 mln latini), ning väliskaubanduse maht ühtlases tempos kasvav. Inflatsioon on kahanenud 1996. aasta lõpu 23%-lt 9% piirile ning pankadevahelise laenuuru intressitase on madal. Erinevalt Eestist on pangad laenu andnud tagasihoidlikult, hoides tagasi majanduskasvu, suhteliselt tagasihoidlik on ka jooksvkonto defitsiit. Leibkondade ostujõud on endiselt nõrk, ehkki erinevus linnade ja maapiirkondade vahel on tugevnemas.

Arvestades koalitsioonivalitsuse senist käitumist on tõenäoline, et lähitulevikus olulisi muutusi ei toimu. Peamiseks orientiiriks on oktoobris peetavate üldvalimistega kaasnev poliitiline ebakindlus, mis näiteks erastamises avaldub populistliku ideena peatada oluliste erastamisobjektide müük.

Uuel aastal suureneb tööstustoodang. Soodsale konjunktuurile toetudes on edukamad paberi- ja puidutööstuse ettevõtted, samuti toiduainetööstuse ettevõtted. Põllumajanduses jätkub senise tollipoliitikaga toetatud kallistootmine, mis nõuab ellujäämiseks edaspidi üha rohkem toetusi. Nii on juba praegu keskmise Läti leibkonna toidukulud suuremad kui Eestis, samuti on see sektor väga tundlik potentsiaalse tagasilöögi suhtes (nt Läti piimatööstuse probleemid).

Uutest tegevusaladest on kõige kiiremini arenenud kindlustus, kus preemiate kasv ulatus läinud aastal 50%-ni. Tegutsevate firmade arv on kahanemas, ent nende varade haldamise efektiivsus on suurenenud.

Eesti investorite jaoks on Läti sel aastal endisest atraktiivsem, pakkudes uusi võimalusi nii teeninduses, (pangandus, kindlustus, kinnisvaraarendus) kui ka tööstuses.

Leedu arengut eelmisel aastal iseloomustasid mitmed poliitilised ja majanduslikud võtmeootused: algav suur-erastamine (Mazeikiiai Nafta, Klasco, Leedu Gaas, Leedu Elekter), Leedu pääsemine Euroopa Liidu esimesse laienemisringi, piirileping ning presidendivalimised. Samuti on Leedu olnud erinevalt teistest Balti riikidest selgemini orienteeritud koostööle Poolaga, mille süvenemine riigi võimuorganite ning ettevõtete tasandil saab veelgi hoogu. Käesoleval aastal on oodata poliitilise võimuvõitluse ägenemist, millest annab tunnistust äsjane jõustruktuuride juhtide vahetus.

Majanduskasv jõudis eelmise aasta lõpus juba 7%-ni, olles saadetud inflatsiooni oodatust kiiremast alanemisest – sel aastal võib inflatsioon langeda juba 8%-ni. Suurt riigi osalust ettevõtetes ja pankades arvestades võib selle tegelik suurus ulatuda kuni 3%-ni SKTst. Siirdemajandusele iseloomulikult kiiresti muutus eelmisel aastal SKT baas. Põllumajanduse ja töötleva tööstuse kõrval on hoogsalt arenenud teenindus ning ehitus. Kiire kasv on sarnaselt Eestiga viinud sügavasse defitsiiti jooksvkonto (10,5–11%), mis aeglaselt kasvava ekspordimahu tõttu on paratamatu protsess. Kuna keskpank soovib saada majanduskeskkonna mõjutamiseks rohkem finantsinstrumente, siis on tõenäoline, et maksebilansi olukord soosib valuutakomitee süsteemist loobumist. Positiivsem aspekt siinjuures on keskpanga jäik seisukoht, et litti sellest hoolimata ei devalveerita.

Tööstuses on tõsiseks probleemiks erastamise aeglus. Ehkki tööstus annab näiteks üle kolmandiku SKTst, on suurettevõtete edasine tegevusaktiivsus piiratud erastamiseelse ebamäärasusega. Lähimurdeks oleks siin Leedu erastamisagentuuri suutlikkus luua võrreldav pretsedent Eesti Merelaevanduse erastamisele. Leedu puhul on huvipakkuvaimad sektorid elekterside ning elektri- ja gaasitööstus. Kasvutempode mõttes on ka 1998. a oodatavaim keemia-, meditsiinitehnika- ning optikatööstuse kiire areng. Samas peab energeetikasektor (jättes kõrvale mineraalsete kütuste töötlemise ning transpordi ettevõtted) edasise arengu tagamiseks lahendama oma praeguste suurvõlgade tagasimaksmise küsimused. Eesti ettevõtete huvi Leedu vastu süveneb, sest Leedu turule jõudmine on muu hulgas samm väga tähtsa Poola turu poole.

Arvestades toimuvaid majandusprotsesse ja Kagu-Aasia valuuta- ning börsikriisi mõju, tuleb Balti regiooni edasisi väljavaateid pidada heaks, ehkki oluliste riskidega seotuks. Jätkusuutlikumate strateegiate eelistamine ettevõtete tasandil koos keskvalitsuste efektiivsuse kasvuga peaks järgnevatel aastatel aitama neid riske järkjärgult vähendada.

Arenaud Ukrainas ja Venemaal

Ukraina majanduse kokkutõmbumise aeglustumine võiks ametlikel andmetel asendada 1998. a esimest korda majanduskasvuga. Ukraina kui Euroopa suurriigi jaoks on see väga oluline – tõestada reformide aeglusest hoolimata oma reaalsel potentsiaali. Kumatigi on Nõukogude Liidust maha jäänud mõtlemis- ja juhtimisviiside pitsier Ukrainas endiselt väga tugev, mistõttu vaadeldavatest turgudest on just Ukraina kõige raskemas olukorras. Keskvalitsus on silmapaistvalt ebaefektiivne majandusreformide juhtimisel ja äsja valitud raadas (parlament) domineerivad vanameelsed. Teisalt on erasektori – enamikus kasumit taotlevad ettevõtted, sest mittetulundusorganisatsioonide mõju on alles kaduvvääike – koondumine suuremateks finants- ja tööstusrühmitusteks aeganõudev, vähendades tema eeldatavat rolli riigi majanduspoliitika teostamises.

Olulisimaid pidureid Ukraina majanduse struktuuriliste probleemide kõrval on maksuseadustik. Juriidiliste isikute tulumaks ulatub 30–60%ni olenevalt tööstusharust (erandiks on toiduaine-, söe-, elektri-, metalli- ja keemiatööstus). Suur ja sektori ebaproportsionaalselt jaotuv maksukoorem moonutab veelgi majanduse struktuuri. Hoolimata maksusoodustustest teatud tegevusaladel eelistab enamik majandussubjekte maksudest kõrvale hoida. Hinnanguliselt ulatub varimajandus 80–100%ni SKTst ja peamiselt jäävad need tulud plahvatuslikult kasvanud teenindussektoris. Niisugune majanduspraktika stimuleerib vahvat korruptsiooni, mis omakorda süvendab avaliku sektori bürokraatiamasina soovimatust alustada tegelike reformidega.

Majanduse ümberstruktureerimiseks on vaja väga suuri investeeringuid, mis eeldab välisinvestorite (eriti Saksaamalt) kaasamist ning annaks reaalse toetuse reformipoliitikutele. Praegu on investeeringud alles enam kui tagasihoidlikud, ehkki kasvutempo on 1996. a võrreldes kolmekordistunud. Välisinvestorite jaoks on perspektiivikad esmajärjekorras toiduainetööstus, välis- ja sisekaubandus, millele järgnevad masinaehitus ja rahandus. Väliskaubanduse areng on seotud Ukraina ja Venemaa poliitiliste suhetega, mis kuni 1998. a alguseni keskendusid kaubandussõja taktikale.

Majanduse struktuuris tervikuna domineerivad endiselt rasketööstuse ja energeetika ning põllumajandusettevõtted, mis on ressursse raiskavad ja tagasihoidlike müüginäitajatega. Positiivselt tuleb hinnata Ukraina Riigipanga edu inflatsiooni ohjeldamisel ning oma valuuta grivna (UAH) üllatusliku stabiilsuse saavutamisel. Arvestades majanduse fundamentaalnäitajate dünaamikat ja paranema hakanud kaubandussuhteid Venemaa, võib oodata välisinvestorite huvi kasvu, eriti finantsteenuste, naftakeemia, sotsiaalkindlustuse ning transpordi vallas.

Pikaajaliste ootuste mõttes jääb Ukraina Euroopa suurriigiks, hoolimata oma praegusest ebastabiilsusest. Nii on prognoositav üldmajandusnäitajate aeglane stabiliseerumine, andes märku tõsist huvi pakkuva investeerimispiirkonna üliaeglasest käivitumisest.

Venemaa ülipolitiseeritud majanduses on positiivsed arengud ilmsemadki kui Ukrainas. Majanduslangus on lõppemas, keskvalitsuse fiskaal- ja rahanduspoliitikal on esimesi positiivseid tulemusi ning avalike ja eraettevõtete tähtsus järjest olulisem. Positiivse tulemusega lõpetas eelmise aasta ka Venemaa aktsia- ja fonditurg, vaatamata ülisuurele volatiilsusele ja likviidsuspuudulikkusele. Üha selgemini eristuvad edukamaid finants-, naftakeemia- ja tööstusettevõtteid ühendavad rühmitused, mis kujundavad Venemaa ärimaastikku. Suurerastamistehingute kulg lubada prognoosida selle tendentsi jätkumist. Viimasega seonduvad üha selgemalt Vene poliitikute eelistused ning omavaheline jõudude tasakaal, avaldades äsjases valitsuse vahetuses.

Fiskaalne peaprobleem on suur eelarve puudujääk, mis koosnedes peamiselt föderaalearve defitsiidist, ulatub 8%ni SKTst. Eelarvekulutuste kasvu taustal on maksude laekumine jätkuvalt ülitagasihoidlik (alla 60%), ning katsed olukorda parandada on siiani üksteise järel luhtunud. Viimase sellise katse, uue progressiivse maksuseaduse jõustamise, lükkas duuma (parlament) detsembris tagasi, ähvardades tookordset valitsust umbusaldushäletusega. Maksudest kõrvalehoidmise tase ületab tõenäoliselt Ukraina vastavat suurusjärku, andes tunnistust probleemi põletavusest. Kohaliku tasandi kontrollimatud eelarvekulutused raskendavad olukorda veelgi. Eeldatavalt võetakse maksuseaduse n-ö pehmemdatud variant vastu lähimal ajal, sest seaduse rakendamisest sõltub IMFi ja Maailmapanga maksusüsteemile orienteeritud abipaketi avamine (700 mln ja 800 mln

USA dollarit). Spekulatiivse väärtpaberikaubanduse tõttu on üldine finantsolukord siiski väga kergesti haavatav ning seetõttu on siin toimuv keskse tähtsusega. Uus, aprillis ametisse nimetatud valitsus ei ole veel suutnud tõestada oma suutlikkust nende mastaapsete probleemide lahendamisel.

Fiskaalpoliitiliselt on samas langetatud oluline otsus koondada loodavasse riigikassasse kõik eelarvelised vahendid, mis seni on olnud jagatud eri pankade vahel. Rahapoliitiliselt on tähtis Venemaa Keskpanka suutlikkus hoida rubla ettenähtud koridoris ning alustada järjekordset, seekord tsiviliseeritult kulgevat rahareformi. Toetavaks signaaliks võib pidada keskpanka jõulisemat ning kindlamat interventsioonide teostamist, mis peaks kaasa aitama ebakindla aktsia- ja võlakirjaturu stabiliseerumisele. Ühtaegu jääb aga lahtiseks, kas interventsioonide tõttu kiirelt kahanevad välisvaluutareservid ei viita võimalikule devalveerimisele.

Positiivsemana tasub märkida, et Venemaa on jõudnud kokkuleppele Londoni Klubiga oma Nõukogude Liidu aegse 32 mld USA dollari suuruse võla ümberstruktureerimise asjus. Teisalt on hea märk inflatsiooni taandumine 13%ni, rõhutades, et eelnevate aastate teosammulised reformid on andmas esimesi turumajanduslikke tulemusi.

Venemaa ja Ukraina kaubandussidemed olid läinud aastal tagasihoidlikud, sest poliitikud olid orienteeritud kaubandussõjale. Ukraina keerulise majandusolukorra tõttu on prognoositav sisulisemate tulemustega poliitilise ja majandussuhtluse algus sel aastal.

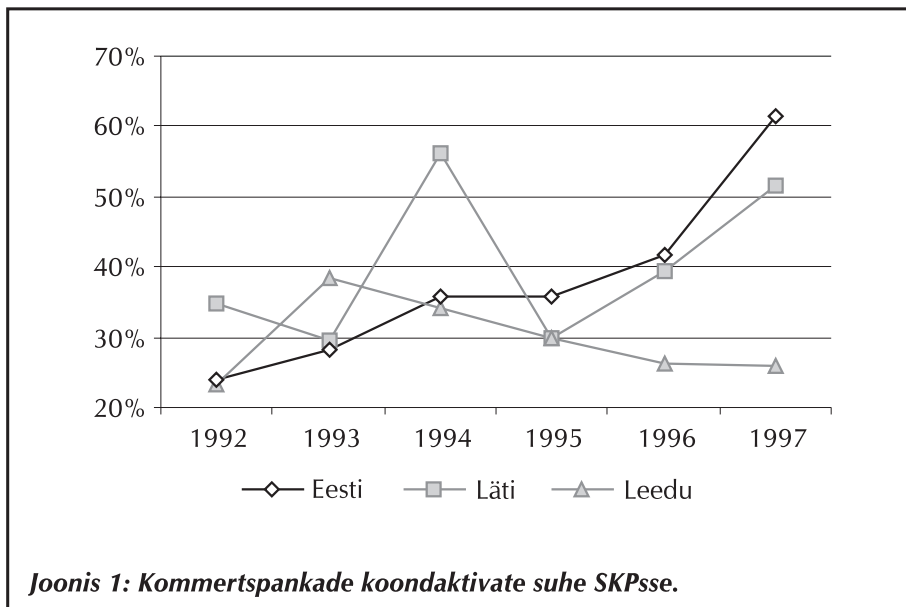
Eelmist aastat jääb eelkõige iseloomustama valitsustevaheline leping Sevastopoli sõjasadama liisimise kohta Venemaale (20 aastaks). Iseseisvumisjärgselt Ukrainale kuuluva Sevastopoli potentsiaali Mustal merel on hinnatud sarnaseks Rotterdami tähtsusega Hollandile, mistõttu võib seda lepet pidada Vene majanduspoliitika võiduks. Ukraina energiasektori probleeme arvestades on aga leppe hind, umbes 2,9 mld USA dollari ulatuses kustutatavaid energiavõlgu, siiski üsna kõrge. Otseselt seostub nimetatud tehing Venemaa sooviga muuta Novorossiiski sadam veel tähtsamaks naftatransiidi väravaks (Kaspia mere äärsete naftaväljade varud) ja vähendada Türgi tugevnevat tähtsust regioonis. Sevastopoli näide on Venemaa majandusele iseloomulik ka laiemalt, peegeldades 1998. a jätkuvat tendentsi investeerida eeskätt energeetika- ja transpordiettevõtetesse.

Vene majandus tervikuna on aeglaselt kohandumas turumajandusele vastavaks ning sisemise nõrkuseperioodi läbimine tugevdab kindlasti suurriiklike ambitsioone. Aktiviseeruv finantssektor on aga kergesti haavatav ning seotus muude valdkondadega (energeetika, naftakeemia, meedia) võimendab neid probleeme veelgi. Stabiliseerumistendentside tugevnemine edaspidi mõjutab vältimatult Eesti ettevõtete pikaajalisi strateegiaid.

Kokkuvõttes on ettevõtlushorisondi laienemine toonud Eesti majandussubjektidele kaasa vajaduse analüüsida põhjalikumalt arenguid huvipakkuvail turgudel. Hoolimata suurenevatest kulutustest on niisugune kodutöö vältimatu, valmistamaks ette pinda ühe või teise sektori majandustegevuse laienemisele Eestist väljapoole. See toob kaasa suurenenud investeerimise töötajate täiendamisse, saavutamaks oma toodete kvaliteedi ja jaotusvõrkude paranemist. Teisalt teravneb vajadus veel täpsema kuluanalüüsi järele, viimase tagasihoidlikkus on järjest suurenev probleem näiteks avalikus sektoris. Üha tihedama seotuse tõttu ELiga hakkab majandusarengut dikteerima subjektide oskus valida endale selge arengustrateegia ning turg, millel konkureerida. Finants- ja transpordisüsteem peab muutuma veelgi paindlikumaks, et toetada tööstustootjate ja teenindajate ekspordiedu.

4.2 Pangandusturg⁴

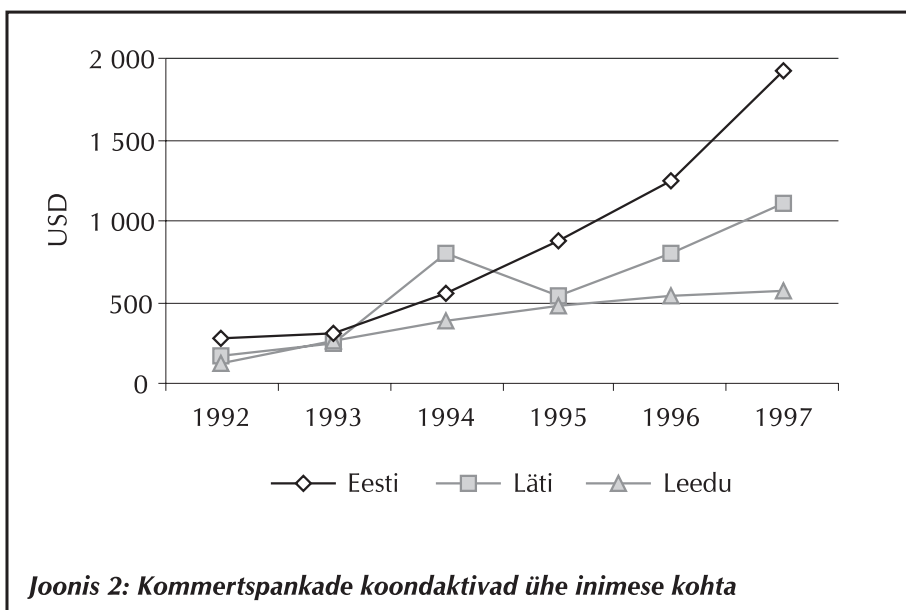
Koos Eesti makromajanduse kiire arenguga on jõuliselt kasvanud ka Eesti pangandussektor. Eesti kommerts- pankade koondaktivate suhe sisemajanduse kogutoodangusse ulatus möödunud aasta lõpul 61,4%ni, ületades ühtlasi Läti ja Leedu vastavat näitajat.

Samas võib Eesti kommertsbankade möödunud aasta koondaktivate ülikiiret kasvu (77,0%) pidada mõneti erakorraliseks, mistõttu lähiaastatel on oodata kasvutempo langust. Ühinevate Pankade hinnangul ulatub käesoleva aasta lõpul Eesti kommertsbankade koondaktivate maht 50 miljardi Eesti kroonini (kasv aastas 29%).

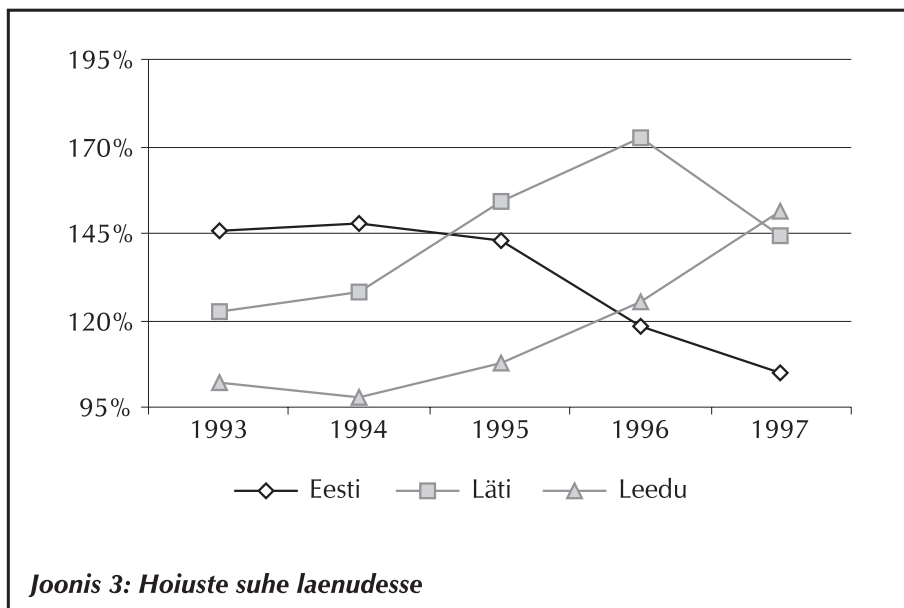
Eesti pangandusturu omast kiiremat kasvu ootavad Ühinevad Pangad Lätis ning Leedus, mistõttu sealsetele turgudele pööratakse ka suuremat tähelepanu.

Läti ja Leedu pangandusturu suhteline mahajäämus Eesti pangandusturust torkab võrdlemisi markantselt silma, kui võrrelda koondaktivate mahte ühe inimese kohta – möödunudaastane erinevus Lätiga võrreldes ligi kahe- ning Leeduga võrreldes ligi neljakordne.

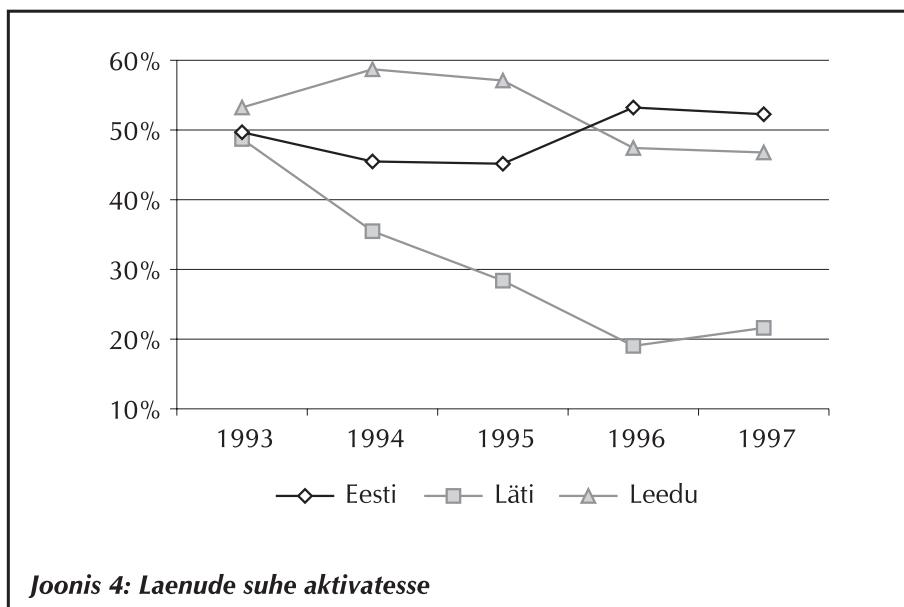
⁴ Kuna koduturuna vaadeldakse kogu Baltikumi, käsitletakse alljärgnevalt kolme Balti riiki korraga.

See on osalt tingitud sealsete laenuturgude konservatiivsusest. Nii näiteks ületab Läti ja Leedu kommertsbankade deposiidibaas laenude mahtu 1,5-korda, Eestis oli vastav näitaja möödunud aasta lõpul 1,05.

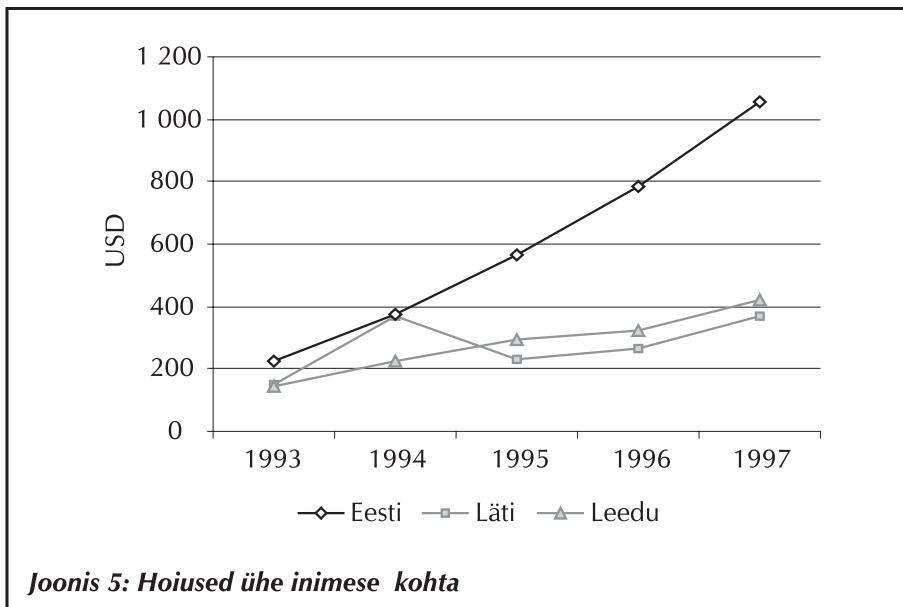

Suhteliselt kõrge hoiuste ja laenude suhe Lätis ja Leedus lubab oletada sealsete turgude atraktiivsust ning arenemispotentsiaali.

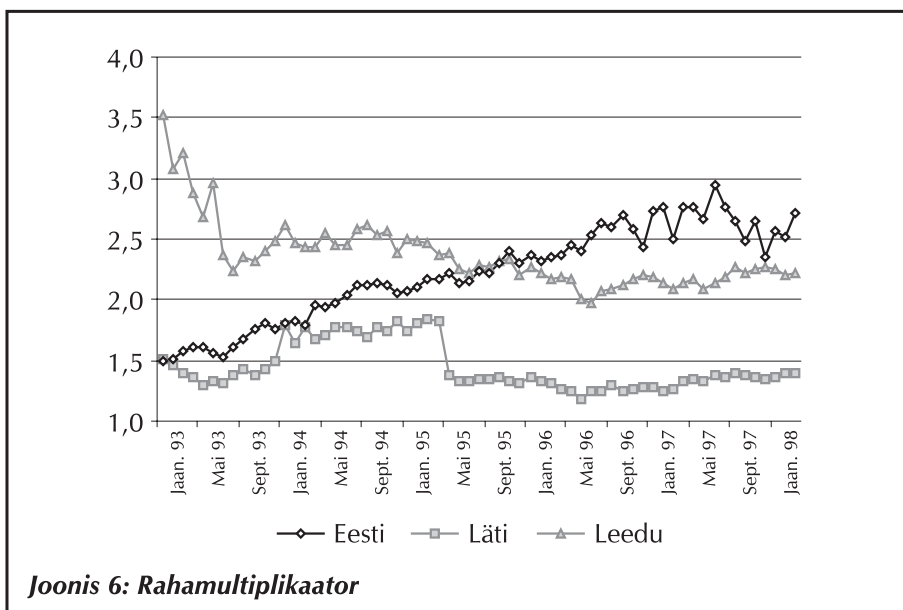
Laenuportfelli suhteline osakaal koondaktivates oli Eestis möödunud aasta lõpul 52,3%, Lätis 21,8% ning Leedus 46,7%. Oma hinnangutes on Ühinevad Pangad eeldanud, et Eestis ja Leedus nimetatud suhe püsib ning Lätis oluliselt tõuseb.

Kuigi Lätis ja Leedus domineerib hoiustebaas laenuportfelli üle, on sealsed hoiuste mahud ühe inimese kohta Eestiga võrreldes võrdlemisi tagasihoidlikud, ulatudes möödunud aasta lõpul 400 USA dollarini. Säästmiskalduvuse ning rahva jõukuse kasv lubavad oletada saavutatud suundumuse jätkumist ka tulevikus. Samas näevad Ühinevad Pangad Lätis ning Leedus mõnevõrra suuremat kasvu.

Eesti deposiidibaasi ning laenude mahu jõuline kasv on tõstnud Baltikumi kõrgeimale tasemele ka Eesti rahamultiplikaatori, mis möödunud aasta keskel ulatus ligi 3 ühikuni. Möödunud aasta sügisel jõustunud Eesti Panga rangemad normatiivid Eesti kommertspankadele kahandasid rahamultiplikaatori väärtust.

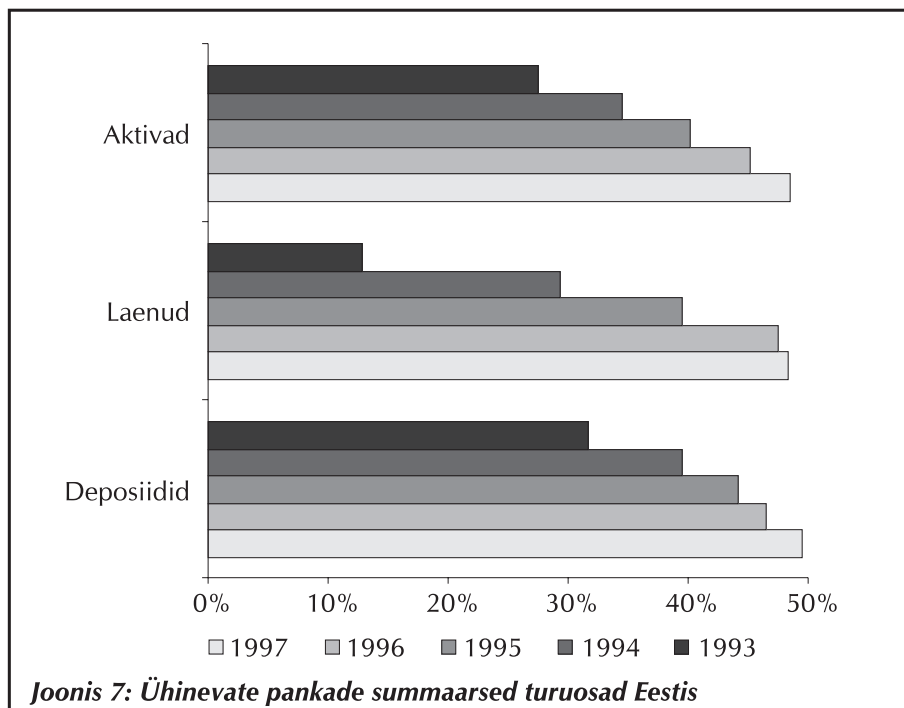
4.3 Ühinevate Pankade prognoosid

Ühinevad Pangad on oma prognoosides lähtunud Eesti sisemajanduse kogutoodangu jätkuvast kasvust, mis pankade hinnangute alusel ulatub sel aastal 6%ni ning kahel järgneval aastal 4%ni aastas. Lätis on prognoositud majanduskasvuks käesoleval aastal 5% ning Leedus 6%.

Inflatsioon Eestis aeglustub, ulatudes 1998. aasta lõpul 11%ni. Samuti on eeldada Eesti elanikkonna säästmiskalduvuse suurenemist. Lätis ja Leedus on inflatsioon käesoleva aasta lõpul vastavalt 9% ning 8%.

Turuosad

Ühinevate Pankade käes on juba praegu arvestatav osa Eesti pangandusturust. Aprilli lõpu andmete alusel olid Ühinevate Pankade summaarsed turuosad aktive, laenude ning deposiitide järgi vastavalt 46,5%, 46,2%, 52,2%. Viimase nelja aasta jooksul on nimetatud turuosad jõuliselt kasvanud.

Samas ei prognoosi Ühinevad PANGAD saavutatud turuosade olulist kasvu Eestis lähiajal. Konkurentsi tihenemine ühelt poolt ning turuosade piirtootlikkuse langus teiselt poolt teeb edasise turuosade suurendamise majanduslikult kahjulikuks. Eeskätt on eesmärgiks seatud saavutatud turuosade hoidmine ning klienditeenindamise kvaliteedi parandamine.

Oma turuosa on Ühinevatel Pankadel kavas suurendada Lätis ja Leedus. Lätis asuvate Hansapank Latvija ning Zemes'i panga summaarne turuosa aktive alusel oli märtsi lõpul 7,6%.

Leedu pangandusturule ei ole Ühinevad PANGAD veel aktiivselt sisenenud, kuid peavad sellekohaseid läbirääkimisi.

Bilanss

Käesoleva aasta aprilli lõpu andmete alusel oli Ühinevate Pankade summaarne aktive maht 26 miljardit Eesti krooni.

Bilansimahu prognoosimisel on Ühinevad PANGAD eeldanud lisaks juba varem mainitud makromajanduslike näitajate kasvule edasist hoiuste mahu kasvu. Küll aga ei ole Eesti hoiuste mahu dünaamika tulevikus niisama jõuline nagu möödunud aastal, kui koondhoiuste kogumaht kasvas aastaga 52,3%. Ühelt poolt tingib hoiuste kasvutempo aeglustumise mullu oktoobris jõustunud uus reservimäära nõue, mis vähendas rahamultiplikaatorit, ning teiselt poolt Eestisse tuleva rahahulga vähenemine.

Eesti omast mõnevõrra jõulisemat kasvu prognoosivad Ühinevad PANGAD Lätis ja Leedus.

Eesti hoiuste struktuuris on eeldatud kiiremat kasvu üksikisikuhoiustele, mille maht ulatub selle aasta lõpus hinnanguliselt ligi 11 miljardi Eesti kroonini. Järgnevatel aastail üksikisikuhoiuste maht kasvab, kuid kahanevas tempos. Viimase oletuse tingib ühelt poolt lääneriikide praktika ning teiselt poolt Eesti ja Euroopa riikide kodanike reaalpalkade erinevuse vähenemine.

Mõnevõrra väiksemas tempos kui üksikisikuhoiused kasvavad ettevõtete hoiused. Ühinevate Pankade hinnangul ületab ettevõtete hoiuste maht käesoleva aasta lõpus 11 miljardit Eesti krooni. Analoogselt üksikisikuhoiusega väheneb ka ettevõtete hoiuste kasvutempo.

Valitsuse hoiuste mahu prognoosimisel on Ühinevad PANGAD eeldanud, et valitsuskulutuste suhe SKTsse püsib möödunud aasta tasemel. Teisisõnu tähendab see valitsuse hoiuste mahu suurenemist samas suurusjärgus Eesti SKT kasvuga.

Tuginedes varem väljaõeldud eeldustele, hindavad Ühinevad PANGAD koondhoiuste mahu kasvuks käesoleval aastal 34% (28,5 miljardit Eesti krooni). Ühinevate Pankade eesmärk on säilitada Eesti turul 50% osa.

Ühinemisega kaasnev omakapitali suurenemine ning deposiidibaasi laienemine võimaldab agressiivsemalt kaasata ka väliskapitali ja Ühinevad PANGAD on oma prognoosides sellega arvestanud.

Hinnanguliselt ulatub uue panga bilansimaht käesoleva aasta lõpus 31 miljardi Eesti kroonini. Kahel järgneval aastal toimub peamine bilansimahu kasv just väljaspool Eestit.

Kasum

Ühinevate Pankade selle aasta esimese nelja kuu puhaskasum ilma Hoiupanga potentsiaalse 225 miljoni krooni suuruse nõudeta oli 127 miljonit Eesti krooni. Samas hakkab käesoleva aasta kasumi kujunemisel olulist osa mängima ühinemisel tekkiv firmaväärtus (*goodwill*) ning selle amortiseerimine. Esialgu on plaanitud kanda pankade ühendamisel tekkiv firmaväärtus kuludesse selle aasta jooksul.

Ühinevate pankade edasistes puhaskasumi projektsioonides on eeldatud intressimarginaalide vähenemist ning teenustasutulude osakaalu suurenemist. Arvestatud on ka pankade ühendamisel tekkivat sünergiat.

Kulude poolel väheneb peamiselt andmetöötluskulude osakaal.

Eelöeldut arvestades prognoosivad Ühinevad Pangad, et omakapitali tootlikus (ROE) püsib kahel järgneval aastal (s.o 1999 ning 2000) vähemalt 20% juures.

5. ÜHINEMISE ÕIGUSLIK KONTSEPTSIOON JA DOKUMENDID

5.1 Ühinemist reguleerivad õigusaktid

Ühinemise õiguslikud dokumendid on koostatud ning ühinemine tehakse äriseadustiku sätete alusel, võttes ühtlasi arvesse krediitiasutuste seaduse sätteid.

Ühinemisdokumentide koostamisel on silmas peetud Riigikogu menetluses oleva “Äriseadustiku, mittetulundusühingute seaduse, sihtasutuste seaduse ning nendega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu” põhimõtteid ja sätteid, kuivõrd nimetatud eelnõu võetakse seadusena vastu ning jõustatakse enne käesoleva Ühinemislepingu järgse ühinemise prognoositavat lõpule viimist, st asjakohaste kannete tegemist Äriregistrisse. Eelnimetatud eelnõu kohaselt muudetakse nii krediitiasutuste seaduse sätteid, mis reguleerivad krediitiasutuste ühinemist ja liitumist, kui ka äriseadustiku sätteid, mis reguleerivad äriühingute ühinemist. On alust arvata, et märkimisväärne osa Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisega seonduvaid toiminguid tuleb teha ajal, kui ülalnimetatud eelnõu on seadusena vastu võetud ja jõustatud, mistõttu ühinemist reguleerivad sätted on juba kohaldatavad pankade ühinemisele.

Ühinemislepingu ja teiste ühinemisdokumentide koostamisel on arvesse võetud Eesti Panga õigustloovaid akte, samuti Eesti Panga juhendmaterjale. Ühinemise nõustajad on konsulteerinud Eesti Pangaga ühinemise põhimõttelisi probleeme ja seisukohti.

Ühinemislepingu ja teiste ühinemisdokumentide koostamisel on arvestatud Tallinna Väärtpaberibörsi ja teiste börside nõudeid, kus Ühinevate Pankade aktsiad on noteeritud.

5.2 Ühinemise õiguslik kontseptsioon

Hoiupank Ühendatava Pangana ühineb Hansapangaga kui Ühendava Pangaga.

Ühinemise tulemusel lõpeb Hoiupank likvideerimismenetluset. Ühendav Pank on Hoiupanga universaalne õigusjärglane.

Ühinemisega lähevad Hoiupanga varad täies mahus (*in corpore*), sealhulgas kõik õigused ja kohustused, üle Ühendavale Pangale alates kõigi käesoleva Ühinemislepingu järgsete õiguste ja kohustuste Ühinemislepingus ja seaduses ette nähtud tekkimise (jõustumise) päevast.

Krediitiasutuste seaduse ja äriseadustiku vahelise vastuolu ületamiseks on Ühinemisleping koostatud ja sõlmitud tingimusliku tehinguna, mida võimaldavad ÄSi § 392 lg 5 ja TSÜSi 5. peatüki 3. jao sätted.

Kõigi Ühinemislepingu järgsete õiguste ja kohustuste tekkimise tingimusteks on Ühinevate Pankade aktsionäride üldkoosolekute ühinemisotsused, millega kiidetakse heaks Ühinemisleping, ning Eesti Panga poolt antava liitumisloa jõustumine liitumisloas ette nähtud tingimustel ja tähtajal. Teise tingimuse täitumisel – Eesti Panga liitumisloa jõustumisel liitumisloas ette nähtud tingimustel ja tähtajal – tekivad Ühinemislepingu järgsed õigused ja kohustused tagasiulatavalt alates esimese tingimuse täitmisest, kui Ühinemislepingust ja seadusest ei tulene teisiti.

Teatud Ühinemislepingu järgsed õigused ja kohustused, näiteks Hoiupanga vara üleminek Ühendavale Pangale ja Hoiupanga aktsionäridele aktsiate asendamine, tekivad seadusest ja Eesti Panga liitumisloast tulenevalt siis, kui eranditult kõik Ühinemislepingu järgsed õigused ja kohustused on tekkinud (jõustunud).

Hoiupanga aktsionärid saavad ühinemise tulemusel Ühendava Panga aktsionärideks seaduses ja Ühinemislepingus ette nähtud korras ja tingimustel. Hoiupanga aktsionäridele aktsiate asendamine Ühendava Panga aktsiatega toimub kooskõlas ÄS § 403 lg 3 sätetega selle päeva seisuga, millal tehakse ühinemiskanne Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse. Samast päevast loetakse suurendatuks Ühendava Panga aktsiakapital.

Ühinevad Pangad taotlevad Eesti Pangalt liitumisluba pärast käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmist Poolte aktsionäride üldkoosolekutel. Oma praktika kohaselt on Eesti Pank valmis andma liitumisluba sellistel tingimustel, mis on kooskõlas nii äriseadustiku kui ka krediitiasutuste seadusega, eeldusel, et Ühinevad Pangad on täitnud sisulised nõuded liitumisloa saamiseks.

5.3 Ühinemisleping

Notariaalselt tõestatud Ühinemisleping on alla kirjutatud 11. juunil 1998. aastal. ÄSi § 392 lg 1 kohaselt sõlmivad ühinemislepingu ühinevate äriühingute juhatused, mistõttu Hansapanga ja Hoiupanga juhatuse liikmed andsid juhatuste otsusega enne Ühinemislepingu allkirjutamist juhatuste esimeestele vajalikud volitused.

Ühinemislepingus on sätestatud kõik ÄSi § 392 lg 1 järgsed kohustuslikud tingimused. Ühinemise ettevalmistamisel on lähtutud Ühinevate Pankade 1997. aasta auditeeritud aruannetest. Ühinemisleping on koostatud kooskõlas ÄSi § 419 lg 3 sätetega, mille kohaselt Ühinevate Pankade viimane majandusaasta aruanne ei tohi olla koostatud varem kui kuus kuud enne Ühinemislepingu sõlmimist.

Ühinemislepingu punkt 4.3 kajastab Ühinevate Pankade põhimõttelist kokkulepet EBRDga. Selle kokkuleppe kohaselt antakse EBRD-le õigus tema soovi korral konverteerida juba Hoiupangale antud 25 000 000 Saksa marga suurusest allutatud laenust tulenev nõue ja lähitulevikus Hoiupangale või Ühendavale Pangale antavast 10 000 000 Saksa marga suurusest allutatud laenust tulenev nõue kuni 35 000 000 Saksa marga suuruses summas Ühendava Panga aktsiakapitali.

Krediitdiasutuste seadus (§ 27 lg. 2) ja äriseadustik (§-d 248, 249, 346) on nõuete krediitdiasutuste aktsiakapitali konverteerimise küsimuses vastuoluliselt tõlgendatavad. Kindlalt ei ole ka teada, kas nimetatud vastuolulisus lahendatakse "Äriseadustiku, mittetulundusühingute seaduse, sihtasutuste seaduse ning nendega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu" seadusena vastuvõtmisega. Seetõttu on Ühinemislepingu punktis 4.3 ette nähtud ka alternatiivne võimalus Ühinevate Pankade ja EBRD vahelise põhimõttelise kokkuleppe realiseerimiseks vahetusvõlakirjade emiteerimise teel.

Hansapanga põhikirja § 8 lg 3 kohaselt on Hansapangal õigus emiteerida vahetusvõlakirju. Vahetusvõlakirjade nimiväärtuste summa ei tohi ületada 1/3 aktsiakapitalist.

Sõltumata sellest, kumb Ühinemislepingu punktis 4.3 ette nähtud alternatiivne võimalus Ühinevate Pankade ja EBRD vahelise kokkuleppe realiseerimiseks valitakse, on EBRD nõude Ühendava Panga aktsiakapitali konverteerimise otsustamine Ühendava Panga aktsionäride üldkoosoleku võimkonnas. Otsus peab olema kooskõlas otsuse tegemise hetkel kehtivate Eesti seadustega ning otsuse tegemiseks on vajalik Eesti Panga nõusolek.

Ühinemislepingu punkti 7 kohaselt saavad Hoiupanga aktsionärid Ühendavas Pangas samasugused õigused nagu Hansapanga aktsionärid. Ühendava Panga iga aktsia annab Hoiupanga aktsionäridele Ühendava Panga aktsionäride üldkoosolekul ühe hääle. Hoiupanga aktsionärid, kellele Hoiupanga aktsiad asendatakse Ühendava Panga aktsiatega, saavad õiguse saada oma aktsiatega proportsionaalne osa jaotatavast Ühendava Panga kasumist (dividendid), mida võib maksta üks kord aastas kinnitatud majandusaasta aruande alusel põhikirjas ja Ühendava Panga aktsionäride üldkoosoleku otsusega ettenähtud korras, õiguse osaleda kõigil Ühendava Panga aktsionäride üldkoosolekutel kas ise või oma esindaja kaudu, õiguse saada üldkoosoleku protokollid või selle osa ära kirja, õiguse saada juhatusest teavet Ühendava Panga tegevuse kohta, kui ei ole alust eeldada, et sellise teabe avaldamine võib tekitada olulist kahju Ühendava Panga huvidele, õiguse osaleda Ühendava Panga lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel vastavalt seadusele ja muud seaduses ning Ühendava Panga põhikirjas ette nähtud õigused.

Hoiupanga aktsionärid saavad Ühinemislepingu punkti 6 järgi õiguse osaleda Ühendava Panga kasumi jagamisel terve 1998. aasta eest. Eelõeldu tähendab, et Hoiupanga aktsionärid saavad osaleda selle kasumi jaotamisel, mis otsustatakse 1998. aasta aruande alusel ja makstakse välja 1999. aastal, kui aktsionäride üldkoosolekul selline otsus tehakse.

Ühinemislepingu punkti 9 kohaselt Hansapanga kui Ühendava Panga ärinime ei muudeta.

Ühinemislepingu punktis 13 kinnitavad Pooled, et nad on andnud teineteisele kogu vajaliku majandusliku ja õigusliku informatsiooni tõesena ja ammendavana, mis on olnud vajalik käesoleva Ühinemislepingu ettevalmistamiseks ja sõlmimiseks. Ühinemislepingu sõlmimise käsitlus on üles ehitatud Poolte vastastikusele usaldusele.

Ühinemislepingu punktis 14 on sätestatud Ühinevate Pankade vastutuse põhimõtted. Ühinemislepingu järgse vastutuse sätestamisel on lähtutud eeldusest, et Ühinevatel Pankadel oli õigus ja võimalus ühinemise ettevalmistamise käigus põhjalikult uurida ja analüüsida teineteise õiguslikku ja finantsmajandusseisundit (*due diligence*). Sellest tulenevalt on Ühinevad Pangad sõlminud Ühinemislepingu enda poolt tehtud analüüsi alusel, mistõttu Ühinevatel Pankadel puudub alus vastastikuste nõuete esitamiseks nende kahjude kohta, mis tulenevad või võivad tuleneda teise panga seisundis esinevatest õiguslikest ja/või finantsmajanduslikest puudustest.

Juba 2. jaanuaril 1998. a Hansapanga ja Hoiupanga vahel sõlmitud kavatsuste protokolliga fikseeriti Ühinevate Pankade eesmärk viia ühinemine juriidiliselt lõpule 1998. aasta jooksul. Ühinevad Pangad on pidanud sama eesmärki silmas ka aprilli lõpus taas alanud ühinemisläbirääkimiste käigus. Sellest tulenevalt on Ühinemislepingu punkti 16.2 sätete kohaselt kummalgi Ühineval Pangal õigus lõpetada Ühinemisleping ühekuulise etteatamistähtajaga juhul, kui Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse ei ole ühinemise kannet tehtud 31. detsembriks 1998.

Ühinemislepingu sõlmimise hetkel on kõigi Hoiupanga aktsionäride omandis kokku 78 000 000 Hoiupanga aktsiat. Ühinemislepingu järgi on Hoiupanga ja Hansapanga aktsiate asendussuhe 1 : 0,264. Kõigi Hoiupanga aktsiate asendamiseks peab Hansapank välja laskma 20 592 000 uut aktsiat ($78\,000\,000 \times 0,264 = 20\,592\,000$). Eeltoodud arvutustest tulenevalt peaks Hansapank suurendama oma aktsiakapitali 205 920 000 krooni võrra. Kooskõlas ÄSi § 403 lg 4 sätetega ei asendata neid Hoiupanga aktsiaid, mis on Hansapanga omandis või Hoiupanga enda omandis või selliste isikute omandis, kes tegutsevad enda nimel, kuid Hansapanga ja/või Hoiupanga arvel.

Ühinemislepingu sõlmimisel on Hansapank võtnud kohustuse selliste tehingute ja toimingute tegemiseks, mille tagajärjel 12. juuliks 1998. a, kui on planeeritud pidada Hansapanga aktsionäride üldkoosolek ja Hoiupanga aktsionäride üldkoosolek, ei oleks Hansapanga omandis alates 12. juulist 1998. a kuni ühinemiskande tegemiseni Äriregistris või Ühinemislepingu lõppemiseni ühtegi Hoiupanga aktsiat. Analooorse kohustuse on võtnud Hoiupank.

5.4 Aktsiate asendamine ja üleandmine

Hansapanga ja Hoiupanga ühinemisel asendatakse Hoiupanga aktsionäride omandis olevad Hoiupanga aktsiad Ühendava Panga aktsiatega. Aktsiate asendamise suhe on 1 : 0,264, mis täisarvudes on väljendatav suhtena 125 : 33. Iga Hoiupanga aktsionär saab iga Hoiupanga aktsia eest arvestuslikult 0,264 Ühendava Panga aktsiat, mis on kohane tasu Hoiupanga aktsionäridele.

Hoiupanga aktsionäridele tema omandis olevate Hoiupanga aktsiate asendamiseks üleantavate Ühendava Panga aktsiate arvu leidmiseks tuleb tema omandis olevate Hoiupanga aktsiate arv korrutada 0,264-ga. Saadud korruptise täisarvuline osa tähistab seda hulka Ühendava Panga aktsiaid, mis antakse aktsiate asendamise korras üle Hoiupanga aktsionäridele.

Täisarvule vastava hulga Hoiupanga aktsiaid saab ilma juurdemakseteta asendada täisarvule vastava hulga Ühendava Panga aktsiatega ainult siis, kui Hoiupanga aktsionäri omandis on 125 (ükssada kakskümmend viis) Hoiupanga aktsiat või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv Hoiupanga aktsiaid.

Aktsiate asendamine Hoiupanga aktsionäridele selliselt, et juurdemakseid ei ole vaja teha, on protseduuriliselt parem nii Hoiupanga aktsionäridele kui ka Ühendavale Pangale ja kõigile teistele asjassepuutuvatele isikutele. Eeltoodut silmas pidades on Ühinevad Pangad lisanud Ühinemislepingu punkti 3.3 soovitusel kõigile Hoiupanga aktsionäridele teha selliseid tehinguid, mis tagaks olukorra, kus alates 20. juulist 1998. a oleks Hoiupanga aktsionäri omandis 125 (ükssada kakskümmend viis) Hoiupanga aktsiat või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv Hoiupanga aktsiaid. 125 (ükssada kakskümmend viis) või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv Hoiupanga aktsiaid tagab Hoiupanga aktsionäridele kõigi Hoiupanga aktsiate asendatavuse Ühendava Panga aktsiatega ilma juurdemaksete tegemiseta.

Ühinemislepingu punktis 3.3 tehtud soovitus Hoiupanga aktsionäridele on ainult protseduurilise iseloomuga ega ole käsitletav finantsmajandusliku soovitusena tehingute tegemiseks aktsiatega. Ühinemislepingu punktis 3.3 tehtud soovitus ei ole investeerimissoovitus. Ühinevad Pangad ei vastuta Ühinemislepingu punkti 3.3 soovitusel täitmisega kaasnevate finantsmajanduslike riskide ega selle soovitusel realiseerimisest tekkinud kahjude eest.

Kooskõlas ÄSi § 403 lg 3 sätetega toimub Hoiupanga aktsionäridele nende aktsiate asendamine Ühendava Panga aktsiatega selle päeva seisuga, kui tehakse ühinemiskanne Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse. Hoiupanga aktsionäridele Ühendava Panga aktsiate üleandmise korraldab Ühendav Pank. Ühendav Pank korraldab EVKs aktsiate üleandmiseks vajalike kannete tegemise nii kiiresti kui võimalik pärast ühinemiskande tegemist Äriregistrisse. Ühendav Pank kannab kõik kulud seoses Hoiupanga aktsionäridele Ühendava Panga aktsiate üleandmisega EVKs. Hoiupanga aktsionärid ei pea ise tegema toimingud enda omandis olevate Hoiupanga aktsiate asendamiseks Ühendava Panga aktsiatega.

5.5 Juurdemaksete tegemine

Neile Hoiupanga aktsionäridele, kelle omandis olevate Hoiupanga aktsiate arv ei ole 125 (ükssada kakskümmend viis) või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv, tehakse juurdemaksed. Juurdemakse tegemise vajadus tuleneb ÄSi §-st 224, mille kohaselt aktsia on jagamatu. Seetõttu ei ole võimalik Hoiupanga aktsionäridele üle anda murdosades väljendatud arvu Ühendava Panga aktsiaid.

Nagu käesoleva Ühinemisaruaude punktis 5.4 selgitatud, tuleb Hoiupanga aktsionärile tema omandis olevate Hoiupanga aktsiate asendamiseks üleantavate Ühendava Panga aktsiate arvu leidmiseks korrutada tema omandis olevate Hoiupanga aktsiate arv 0,264-ga. Saadud korrutise täisarvuline osa tähistab seda hulka Ühendava Panga aktsiaid, mis antakse aktsiate asendamise korras üle Hoiupanga aktsionärile.

Saadud korrutise murdarvuline osa tähistab seda osa Ühendava Panga aktsiast, mida ei anta asendamise korras Hoiupanga aktsionärile üle, vaid mis kompenseeritakse juurdemaksega. Ühele Hoiupanga aktsionärile tehtav juurdemakse on igal juhul väiksem ühe Hansapanga aktsia turuväärtusest juurdemakse arvutamise päeva seisuga.

Juurdemaksete arvutamise selgitamiseks esitame kaks näidet.

NÄIDE 1. Hoiupanga aktsionäri omandis on 1240 Hoiupanga aktsiat. Asendamise korras üleantavate aktsiate hulga ja juurdemakse suuruse leidmiseks tuleb Hoiupanga aktsiate arv korrutada 0,264-ga: $1240 \times 0,264 = 327,36$. Saadud korrutise täisarvuline osa, 327, tähistab asendamise korras üleantavate Ühendava Panga aktsiate arvu. Saadud korrutise murdarvuline osa, 0,36, on aluseks Ühendava Panga aktsia väärtusest juurdemakse suuruse arvutamisel.

Ühinemislepingu punkti 3.2 kohaselt arvutatakse juurdemakse suurus, lähtudes Hansapanga aktsia sulgemishinnast Tallinna Väärtpaberibörsil päeval, kui tehakse ühinemiskanne Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse, st samal päeval, mille seisuga toimub Hoiupanga aktsiate asendamine Ühendava Panga aktsiatega.

NÄIDE 2. Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse ühinemiskande tegemise päeval on Hansapanga aktsia sulgemishind Tallinna Väärtpaberibörsil näiteks 100 krooni. Lähtudes näites 1 toodud andmetest, on sellele Hoiupanga aktsionärile tehtav juurdemakse 36 Eesti krooni ($0,36 \times 100 = 36$ krooni).

ÄSi § 392 lg 2 kohaselt ei saa Hoiupanga aktsionäridele tehtavate juurdemaksete summa olla suurem kui 1/10 Hoiupanga aktsionäridele asendamise korras üleantavate Ühendava Panga aktsiate nimiväärtuste summast.

1. juunil 1998. a oli Hoiupanga aktsionäride arv 3990. 1. juunil 1998. a oli Hansapanga aktsia sulgemishind Tallinna Väärtpaberibörsil 76,5 krooni. Kuivõrd ühele Hoiupanga aktsionärile tehtav juurdemakse ei ole mis tahes juhtumil suurem kui Hansapanga aktsia sulgemishind, siis 1. juuni 1998. a andmete alusel oleks Ühinemislepingu ja äriseadustiku kohaselt arvutatavate juurdemaksete kogusumma kõige rohkem 305 235 krooni. Ühinevatel Pankadel on alust arvata, et kõigi Ühinemislepingu alusel tehtavate juurdemaksete summa ei kujune märkimisväärselt suuremaks eeltoodud 1. juuni 1998. a andmete alusel arvutatud kõigi võimalike juurdemaksete summast.

Juurdemaksed maksab Hoiupanga aktsionäridele välja Ühendav Pank kümne päeva jooksul pärast ühinemiskande tegemist Ühendava Panga asukoha järgsesse Äriregistrisse.

6. AKTSIATE ASENDAMISE SUHE JA JUURDEMAKSED

6.1 Aktsiate asendamise suhte majanduslik põhjendus

Pärast Hansapanga ja Hoiupanga ühinemist on Hansapanga praeguste aktsionäride osakaal pangas 65% ja Hoiupanga praeguste aktsionäride osakaal 35%. See suhe tugineb pankade turuväärtustele, mis on leitud aktsiate keskmiste hindade alusel Tallinna Väärtpaberibörsil viimaste kuude jooksul.

Arvestades Hansapanga ja Hoiupanga praegust aktsiate arvu, on leitud Hansapanga poolt juurde emiteeritavate aktsiate arv, saavutamaks Hoiupanga aktsionäride osakaaluks uues pangas 35%. Hansapank emiteerib juurde kuni 20 592 000 aktsiat, mille vastu vahetatakse Hoiupanga praegused 78 000 000 aktsiat. See annab Hoiupanga aktsiate Hansapanga aktsiateks vahetamisel asendussuhteks 0,264.

7. ÜHINEVATE PANKADE ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

7.1 Ühinevate pankade organisatsiooni põhimõtted

Uue panga ülesehitamises lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- organisatsiooni struktuur peab toetama panga visiooni ja strateegiliste eesmärkide saavutamist;
- organisatsiooni ülesehitus peab tagama mõistliku tasakaalu äri- ja toetusfunktsioonide vahel ja tagama kliendisegmentidel põhineva teeninduse;
- organisatsiooni ülesehitamisel võetakse üle mõlema panga parimad kogemused;
- ülesehitatav organisatsioon on mittebürokratlik ja väldib liigseid juhtimistasandeid;
- tütarettevõtteid, kus enamusosalus kuulub otseselt või kaudselt Ühinevale Pangale, juhitakse koos pangaga ühtse organisatsioonina.

Eeltoodust lähtuvalt baseerub organisatsiooni struktuur viiel äriüksusel, mis alluvad juhatusale. Vastutus äriüksuse tulemuslikkuse eest lasub äriüksuse juhil. Ühtse tegevuspoliitika väljatöötamiseks ja ellurakendamise tagamiseks kogu konsolideerimisgrupis (edaspidi: Grupis) on moodustatud Grupi juhtkond, mis samuti allub juhatusale. Uue panga organisatsiooni skeem on toodud joonisel 7.1.

Ühinevad Pangad seavad eesmärgiks liberaalse ja demokraatliku juhtimise, soovides tagada rollide selguse ning otsustusõiguse ja vastutuse vahelise kokkulangevuse igal organisatsiooni tasemel. Sel eesmärgil toimatakse järgmiselt:

- juhtimises rakendatakse nn vanaisa printsiipi, kus iga juht loob oma otsealluvuses oleva struktuuri, otsustab selle meeskonna ja tööga seotud probleemid ning vaatab läbi / kinnitab oma alluvate otsused;
- peetakse oluliseks selget ülesannete püstitamist ja jälgitakse / mõõdetakse tulemuste saavutamist igal organisatsiooni tasemel, sidudes tasu saavutatud tulemustega;
- peetakse tähtsaks tulemuste saavutamise teeks aktiivset koostööd ja üksteise respektierimist ning töötajate omaalgatuse soodustamist;
- hoitakse pidevalt tegutsevate komiteede ja muude kollektiivsete otsustusorganite arv minimaalne, peetakse vajalikuks eelkõige riskide juhtimisega seotud komiteede loomist (krediidikomitee, aktiva- passivate juhtimise komitee jne), eri üksuste vaheliste projektide elluviimiseks luuakse ajutisi tööorganeid.

Grupi ühendavaks töökeeleks on inglise keel.

7.2 Nõukogu ja selle koosseis

Nõukogu tegevuse eesmärk on tagada väärtuse loomine aktsionäridele ja firma tegevusse kaasatud isikute (aktsionäride, klientide, töötajate jne) huvide üldine kaitse. Nõukogu ülesanded on:

- esindada aktsionäre ja tagada panga väärtuse suurenemine;
- kinnitada Grupi strateegia ja tegevuspoliitika;
- püstitada Grupile kõrgetasemelised finants- ja muud eesmärgid (nt ROE jne) ja jälgida nende täitmist;
- määrata juhatus ja hinnata selle tulemuslikkust;
- kinnitada strateegilised investeeringud, võimalikud ühinemised teiste organisatsioonidega jms;
- teha otsuseid, mis mõjutavad omandisuhet ja finantsstruktuuri.

Nõukogu pakutava koosseisu määramisel on võetud arvesse järgmised põhimõtted:

- nõukogu moodustamisel on lähtutud Ühinevate Pankade praeguste nõukogude koosseisudest;
- nõukogu koosseisus loetakse vajalikuks järgmine esindatus:
 - aktsionäride esindajad;
 - Eesti ja rahvusvaheline finantsorganisatsioonide juhtimise kogemus;
 - Eesti majandusüldsuse esindajad.

Nõukogu valib Hansapanga aktsionäride üldkoosolek, ühinemislepinguga pakutav nõukogu koosseis on järgmine:

Nimi	Seotus praeguste organisatsioonidega
Hannes Tamjärv	Hansapanga nõukogu esimees
Joakim Helenius	Hoiupanga nõukogu esimees
Jonathan Harfield	Hansapanga nõukogu ja Hoiupanga nõukogu liige
Lars-Olof Ödlund	Hoiupanga nõukogu liige
Jüri Kão	Hoiupanga nõukogu liige
Gunnar Okk	Hoiupanga nõukogu liige
Heldur Meerits	Hoiupanga ja Hansapanga endine juhatuse liige
Tiina Mõis	Hansapanga nõukogu liige
Endel Siff	Hansapanga nõukogu liige
Meelis Milder	Hansapanga nõukogu liige
Bengt Dennis	Hansapanga nõukogu liige
Jüri Raidla	Hansapanga nõukogu liige

Nõukogu esimehe kandidaadiks on pakutud Hannes Tamjärve.

Pakutavate nõukogu liikmete lühielulood (vanus, haridus, karjäär) on toodud lisas 7.1.

7.3 Juhatus ja selle koosseis

Juhatusel on tegutseda hästi toimiva tegevjuhtimise organina, et kollektiivselt tagada Grupi tulemuste saavutamine. Juhatusel on ülesanded järgmised:

- formuleerida Grupi strateegia ja poliitika;
- kinnitada äriüksuste strateegiaid;
- püstitada Grupi ja äriüksuste tegevuseesmärgid ja jälgida nende saavutamist;
- püstitada äriüksustele kõrgetasemelised finants- ja muud eesmärgid ning jälgida nende täitmist;
- nimetada ametisse äriüksuste juhid ja hinnata nende tulemuslikkust;

Juhatusel on pakutava koosseisu määramisel võetud arvesse järgmist:

- Hansapanga ja Hoiupanga võtmeisikute esindatus;
- ühendamiseks Grupi globaalsed ja äriüksuste lokaalsed huvid, kaasata juhatuse koosseisu peamiste äriüksuste esindajad kõigist Balti riikidest (pikemas perspektiivis);
- uue juhatuse esimees määratakse ühest Ühinevast Pangast ja aseesimees teisest.

Juhatusel on pakutav koosseis on järgmine:

Nimi	Seotus praeguste organisatsioonidega
Jüri Mõis	Hansapanga juhatuse esimees
Üllar Jaaksoo	Hoiupanga juhatuse esimees
Indrek Neivelt	Hansapanga juhatuse liige
Rain Lõhmus	Hansapanga juhatuse liige
Erkki Raasuke	Hansapank Markets Intressiturud, tegevdirektor

Juhatusel on tööd juhivad juhatuse esimees Jüri Mõis ja juhatuse aseesimees Üllar Jaaksoo. Juhatusel on ülesandeks koordineerida äriüksuste tegevust ja aseesimehe ülesandeks kureerida Grupi juhtorganite tegevust.

Pakutavate juhatuse liikmete lühielulood (vanus, haridus, karjäär) on toodud lisas 7.1.

7.4 Tippjuhid

Joonisel 7.1 toodud peamiste funktsionaalsete ja äriüksuste juhid on järgmised:

Äriüksuste juhid

Pank Eestis	Indrek Neivelt
Markets	Rain Lõhmus
Kindlustus	Kalmer Kikas
Liising	Mart Tooming
Äritegevuse arendus	Ago Lauri

Grupi funktsionaalsete üksuste juhid

finantsdirektor (CFO)	Erkki Raasuke
riski- ja krediitdirektor (CRO)	Aivar Rehe
infotehnoloogia direktor (CIO)	Tõnis Sildmäe
personalidirektor (CHRO)	Agve Aasmaa
suhtekorraldusdirektor	Kristi Liiva
sisekontrolli osakonna juhataja	Erik Starkov

Äriüksuste juhid alluvad juhatuse esimehele ja vastutavad oma müügivaldkonna strateegia väljatöötamise ja elluviimise ning majandustegevuse tulemuste eest.

Grupi funktsionaalsete üksuste juhid alluvad juhatuse aseesimehele ja vastutavad Grupi tegevusvaldkondade määratlemise, ühiste firmapoliitikate väljatöötamise ja Grupi standardite kehtestamise eest.

Tippjuhtide lühielulood (vanus, haridus, karjäär) on toodud lisas 7.1.

7.5 Töötajad ja töölepingud

Ühineva panga meeskonna loomisel lähtutakse järgmistest printsiipidest:

- meeskonna loomise protsess on avalik ja õiglane;
- töötajate valiku kriteeriumideks on võimekus ja professionaalsus;
- kõik töötajad peavad selgelt väljendama oma soovi asuda tööle ühinenud organisatsiooni heaks, esitades avalduse töökohale uues organisatsioonis;
- ühinev pank rakendab ühinevate organisatsioonide parimaid tegevusstandardeid.

Meeskonna loomise protsessi õiglase läbiviimise tagamiseks on moodustatud Valikukomisjon, mille liikmeid on mõlemast pangast võrdne arv ja mille eesmärk on jälgida valikuprotsessi õiglast korraldust, kinnitada valitud kandidaadid ja vajaduse korral käsitleda proteste.

Üheks ühinemise eesmärgiks on saavutada sünergia muude äriliste võimaluste realiseerimise kõrval ka kattuvate funktsioonide likvideerimise kaudu. Sellest lähtuvalt on uues organisatsioonis töökohti mõningal määral vähem kui ühinevates organisatsioonides praegu. Töötajaid vabaneb eelkõige peakontorite liitmise käigus ja võimalik et vähesel määral kontorivõrgus (juhul, kui suletakse kattuvaid kontoreid).

Töökohtade vähendamise korral lähtutakse töölepingute lõpetamisel nii juriidilistest kui ka kõrgetest eetilistest printsiipidest. Ühineva organisatsiooni eesmärk on käituda töötajatega ausalt, pakkuda neile eelkõige sobivaid töökohti organisatsiooni sees, ja kui see võimalikuks ei osutu, siis toetada töötajat karjääri- ja arenguvõimaluste leidmiseks väljaspool organisatsiooni. Sel eesmärgil luuakse organisatsioonisiseseid tööühmi.

Tööleasumisel praegusest organisatsioonist uude organisatsiooni lähtutakse töölepingute sõlmimisel kehtivatest seadustest. Töötajatel säilib pidev tööstaaž, õigus väljateenitud puhkusele jms.

Ühendav Pank võtab üle kohustused, mis Ühinevad Pangad on võtnud seoses töötajate aktsiaoptsioonidega.

Opsioonide tingimused on järgmised:

AS Hansapank

- Aktsionäride 11.10.1997 üldkoosoleku otsus lasta välja (emiteerida) enne 11. oktoobrit 2000. a kuni 1 000 000 (üks miljon) aktsiat Hansapanga töötajate stimuleerimiseks antud aktsiaoptsioonide tingimuste täitmiseks aktsiate müügihinna, mis ei ole mada-

lam kui aktsia kaalutud keskmine hind Tallinna Väärtpaberibörsil optsiooni kasutamise hinna määramise päevale eelnenud börsipäeval.

välistada aktsionäride eesõigus märkida uusi aktsiaid aktsiate suhtes, mis lastakse välja (emiteeritakse) Nõukogu poolt kooskõlas põhikirja § 10 lg 3 vastu võetud otsuse alusel enne 11. oktoobrit 2000. a, Hansapanga töötajate stimuleerimiseks antud aktsiaoptsioonide tingimuste täitmiseks suunatud emissioonil hinnaga, mis ei ole väiksem kui aktsia kaalutud keskmine hind Tallinna Väärtpaberibörsil optsiooni kasutamise hinna määramise päevale eelnenud börsipäeval.

- Eeltoodud üldkoosoleku otsuse raames on aktsiaoptsioone eraldatud juhatuse 13.01.1998 otsuse nr 000200-04/3 kohaselt, mille järgi on kinnitatud töötajate aktsiaoptsioonide skeem:

optsiooni tähtpäev 13.01.1999;

tehingu hind 138,88 Eesti krooni;

aktsiate arv 382 435;

maksimaalselt ühele töötajale eraldatud aktsiate arv 9500;

aktsiad kannavad dividende esimest korda 1998. majandusaasta eest.

Juhatuse otsuse kohaselt on optsioonilepingud sõlmitud 120 Hansapanga Grupi ettevõtete töötajaga.

AS Eesti Hoiupank

- Aktsionäride 12.04.1997. a üldkoosoleku otsus

Põhikirjaga nõukogule antud aktsiakapitali suurendamise õiguse raames võivad ASi Eesti Hoiupank töötajad märkida kuni 350 000 uut nimelist A-seeria aktsiat, kusjuures tähendatud 350 000 nimelise A-seeria aktsia puhul ei või ühe aktsia väljalaskehind olla väiksem kui ASi Eesti Hoiupank aktsia keskmine hind Tallinna Väärtpaberibörsil 31. detsembril 1997. a.

Senised aktsionärid loobuvad eeltähendatud 350 000 uue aktsia märkimise eesõigusest äriseadustiku 345 lg 1 kohaselt.

- Eeltoodud üldkoosoleku otsuse kohaselt on optsioone väljastatud järgmiselt

aktsiate arv 175 000;

tehingu hind 164,38 kr;

märkimisaeg 01.12.1998-15.12.1998;

aktsiatel on õigus dividendidele alates 16.12.1998;

ülejäänud 175 000 aktsiat emiteeritakse detsembris 1999.

AS Eesti Kindlustus

- Aktsionäride 15.04.1998 üldkoosoleku otsus

- Nõukogu 20.05.1998 otsus, mille alusel töötajate aktsiaoptsioonide katteks tehtava emissiooni tingimused on järgmised:

aktsiate arv 100 000;

tehingu hind 120 kr;

märkimisaeg 01.07.1998 – 01.08.1998

optsioonilepinguid on sõlmitud 36 töötajaga, ühele töötajale eraldatavate aktsiate arv on kõige rohkem 20 000.

Lisa 7.1

UUE PANGA NÕUKOGU JA JUHATUSE LIIKMED NING MUUD TIPPJUHIID (PROJEKT)

Hannes Tamjärv, 37

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli tööstuse planeerimise erialal

Alates 1991 AS Hansapank – nõukogu esimees (alates 1996)
juhatuse esimees (1991–1996)

1989–1991 Cross Development – asedirektor

1987–1988 Eesti Majandusjuhtide Instituut – nooremteadur

Bengt Dennis, 68

Lõpetanud Columbia Ülikooli majanduse erialal

Alates 1994	Skandinaviska Enskilda Banken – vanemnõustaja
1991–1993	Bank for International Settlements – president
1982–1993	Rootsi keskpank – president
1981–1982	Dagens Nyheter – peatoimetaja
1977–1980	Rootsi Välisministeerium – rahvusvaheline läbirääkija, suursaadik
1970–1976	Rootsi Kaubandusministeerium – riigi alamsekretär
1968–1970	Rootsi Rahandusministeerium – eelarve ja lühiajalise majanduspoliitika divisjoni juhataja
kuni 1962	mitmete ajakirjandusväljaannete majandustoimetaja

Endel Siff, 40

On Tallinna Tehnikaülikooli masinaehituse tehnoloogia eriala diplomeeritud insener

Alates 1991	AS N-Terminal – nõukogu esimees (alates 1996), peadirektor ja juhatuse liige (1991–1996)
1988–1991	Väliskaubanduskoondis Estimex – juhtiv insener
1979–1987	ETKVL TK Kooperaator – osakonnajuhataja, peaspetsialist

Meelis Milder, 40

Lõpetanud Tartu Ülikooli majandusküberneetika erialal

Alates 1984	AS Baltika – peadirektor ja juhatuse esimees (alates 1991), peadirektor (1987–1991) Valga õmblusvabriku direktor (1984–1987)
1981–1984	konsultatsioonifirma Mainor – konsultant

Jonathan Henry Martin Harfield, 39

Omandanud 1987 Piiskoplikus Gregoriuse Ülikoolis religioonifilosoofia bakalaureuse kraadi, 1983 St. Andrews'i Ülikoolis filosoofiamagistri kraadi ning 1982 St. Andrews Ülikoolis ajaloomagistri kraadi

Alates 1993	EBRD – eri ametikohtadel, alates 1995 on seotud finantsoperatsioonidega Eestis
1991–1993	Ernst & Young – vanemkonsultant
1988–1991	Coopers & Lybrand – audiitor ja juhtimiskonsultant Associate of the Institute of Chartered Accountants in England and Wales

Jüri Raidla, 40

Lõpetanud 1992 Lundi Ülikooli täiendusprogrammi, 1987 Peterburi Ülikooli aspirantuuri ning 1980 Tartu Ülikooli õigusteaduskonna

alates 1993	Advokaadibüroo Raidla & Partnerid vandeadvokaat
1992–1993	Eesti Pangaliidu tegevdirektor
1990–1992	justiitsminister
1982–1988	juriskonsult
1980–1981	Tartu Ülikooli aspirantuur

Tiina Mõis, 41

Lõpetanud 1980 Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna

Alates 1991	AS Hansapank – nõukogu liige juhatuse liige (1994–1998) administratsiooni divisjoni direktor (1995–1998) pearaamatupidaja (1991–1995)
1989–1991	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda – pearaamatupidaja
1980–1989	Eesti Onkoloogiakeskus – pearaamatupidaja

Heldur Meerits, 39

Lõpetanud 1982 Tartu Ülikooli panganduse erialal

1995–1997	Eesti Panga asepresident
1993–1995	AS Eesti Hoiupanga juhatuse aseesimees
1991–1993	AS Hansapanga juhatuse aseesimees
1988–1991	Eesti Panga osakonnajuhataja

Joakim J. Helenius, 40

Omandanud magistrikraadi Cambridge'i Ülikoolis majanduse erialal

Alates 1992	AS Hansa Investments – juhatuse esimees
1989–1992	Merill Lynch International Bank – ED, juhatuse liige
1981–1984	
ja 1987–1989	Goldman Sachs International Bank – VP, intressiturud
1984–1986	Kansallis Banking Group – kapitaliturud
	Samuti AS Eesti Hoiupank – nõukogu esimees
	AS Eesti Kindlustus – nõukogu liige
	Trigon Capital Praha – juhatuse esimees
	AS Sylvester – nõukogu liige
	Reval Hotelligrupp – nõukogu liige
	AS Viisnurk – nõukogu liige
	AS Koger & Sumberg – nõukogu liige

Jüri Käo, 32

Lõpetanud Peterburi Transpordi instituudi insenerina

Alates 1996	AS Norma Grupp – nõukogu esimees (alates 1997), juhatuse esimees (1996–1997)
	Eesti Energia nõukogu esimees
	AS Norma nõukogu esimees
	Tallinna Kaubamaja ASi nõukogu liige
	Tallinna Väärtpaberibörsi juhatuse liige
	Eesti Tööandjate ja Tööstuse Keskliidu juhatuse aseesimees
	Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees
	Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsiooni juhatuse liige

Gunnar Okk, 37

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli elektriinsenerina

Alates 1998	Eesti Energia AS – juhatuse esimees
	Eesti Suurettevõtete Assotsiatsiooni juhatuse liige
	RE Eesti Energia – peadirektor
1997–1998	AS Tallinna Pank – juhatuse liige ja arendusdirektor
1996–1997	Svenska Statoili Stockholmi teenindusjaamade piirkond – asejuhataja
1991–1996	Eesti Statoil – tegevdirektor, peadirektor
1987–1991	Eesti Televisioon – rahvusvaheliste koostööprogrammide peatoimetaja
	Eesti Telefilm – peatoimetaja asetäitja
1983–1987	Kultuuriministeerium – kapitaalehituse osakonna asejuhataja

Lars-Olof Ödlund, 61

Omandanud kõrghariduse majandusökonoomika ja inseneriteaduste alal (Stockholmis)

Alates 1998	Sparbanken Sverige AB (Swedbank), <i>Senior Adviser</i>
1993–1998	asepresident
1969–1992	Skandinaviska Enskilda Banken: Frankfurdi, Singapuri harukontori tegevdirektor, FinansScandic AB tegevdirektor
1959–1969	mitmetel ametikohtadel Rootsi tööstuses

Jüri Mõis, 41

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli tööstuse planeerimise erialal, 1988–1989 MBA programmi Eesti Kõrgemas Kommertskoolis

Alates 1991	AS Hansapank – juhatuse esimees (alates 1996), peadirektor, juhatuse aseesimees (1991–1996)
1983–1991	ETKVL Auto – finantsdirektor

Üllar Jaaksoo, 27

Lõpetanud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi erialal

Alates aprill 1998	AS Eesti Hoiupank – juhatuse esimees
Alates 1998	AS Eesti Hoiupank – tütarettevõtete direktor
1997–1998	AS Eesti Hoiupank – juhatuse aseesimees
Alates:	elektronpanganduse direktor (1997–1998), jaepanganduse direktor (1995–1997), turunduse peaspetsialist (1993–1995), Mere osakonna asejuhataja (1992–1993)

Erkki Raasuke, 27

Lõpetanud 1994 Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna

Alates 1994	AS Hansapank – HP Markets Intrassisturud, tegevdirektor
-------------	---

Rain Lõhmus, 31

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna

Alates 1991	AS Hansapank – juhatuse aseesimees Hansapank Markets (varem nimetatud finantsturgude divisjon) divisjoni direktor
1990–1991	Eesti Pank – peaspetsialist

Indrek Neivelt, 31

1993 Stockholmi Ülikool – pangandus ja finantseerimine. Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli ehituse ökonomia erialal

Alates 1991	AS Hansapank Eesti – peadirektor juhatuse liige (1994–1998) laenuosakonna manager, laenudivisjoni direktor, ettevõtete panganduse divisjoni direktor (1991–1996)
1991	Balti Ühispank – ökonomist;

Aivar Rehe, 35

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli tööstuse juhtimise ja planeerimise erialal

Alates 1998	AS Hansapank – juhatuse liige, krediididirektor
1997	AS Eesti Hoiupank – juhatuse aseesimees
1995–1997	AS Eesti Hoiupank – juhatuse liige

1992–1994 Eesti Investeerimispank – vanemlaenujuht
 1991–1992 AS Mistra – peadirektori asetäitja
 1985–1991 AS Mistra-Autex – direktor

Agve Aasmaa, 35

Lõpetanud Tartu Ülikooli majandusküberneetika erialal

Alates 1993 AS Hansapank – personalidirektor (alates 1996), pangatehnoloogia osakonna juhataja (1994–1996), kontorijuhataja (1994), kliendikontode osakonna spetsialist (1994)
 1986–1992 ETKVL Arvutuskeskus – programmeerija

Mart Tooming, 29

Lõpetanud *cum laude* Tartu Ülikooli õigusteaduskonna

Alates 1993 AS Hansa Liising – juhatuse esimees
 1992 AS Hansapank – laenuosakonna jurist

Erik Starkov, 31

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna

Alates 1994 AS Eesti Hoiupank – sisekontrolli osakonna juhataja (1997), sisekontrolli osakonna kontrolör (1994)
 1992–1994 AS Stelf, juhataja

Ago Lauri, 28

Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli elektroonikainsenerina, Minnesota Ülikool (1994-1996), magistrakraad Kesk-Euroopa Ülikoolist 1994

Alates 1996 AS Eesti Hoiupank – Hoiupanga Turgude asedirektor, aktsiaturgude osakonna juhataja (1997), peadirektori abi (1996-1997)
 1995–1996 Riigi Patendiamet–spetsialist
 1992–1993 Hostelling Intl. AYH–konsultant

Kristi Liiva, 26

Õpib Eesti Kõrgemas Kommertskoolis ärijuhtimist

Alates 1995 AS Eesti Hoiupank – reklaami- ja suhtekorraldusosakonna juhataja, pressiesindaja
 1993–1995 Reklaamitelevisiooni välisuudiste toimetaja
 1991–1993 ETA müügiesindaja

Tõnis Sildmäe, 44

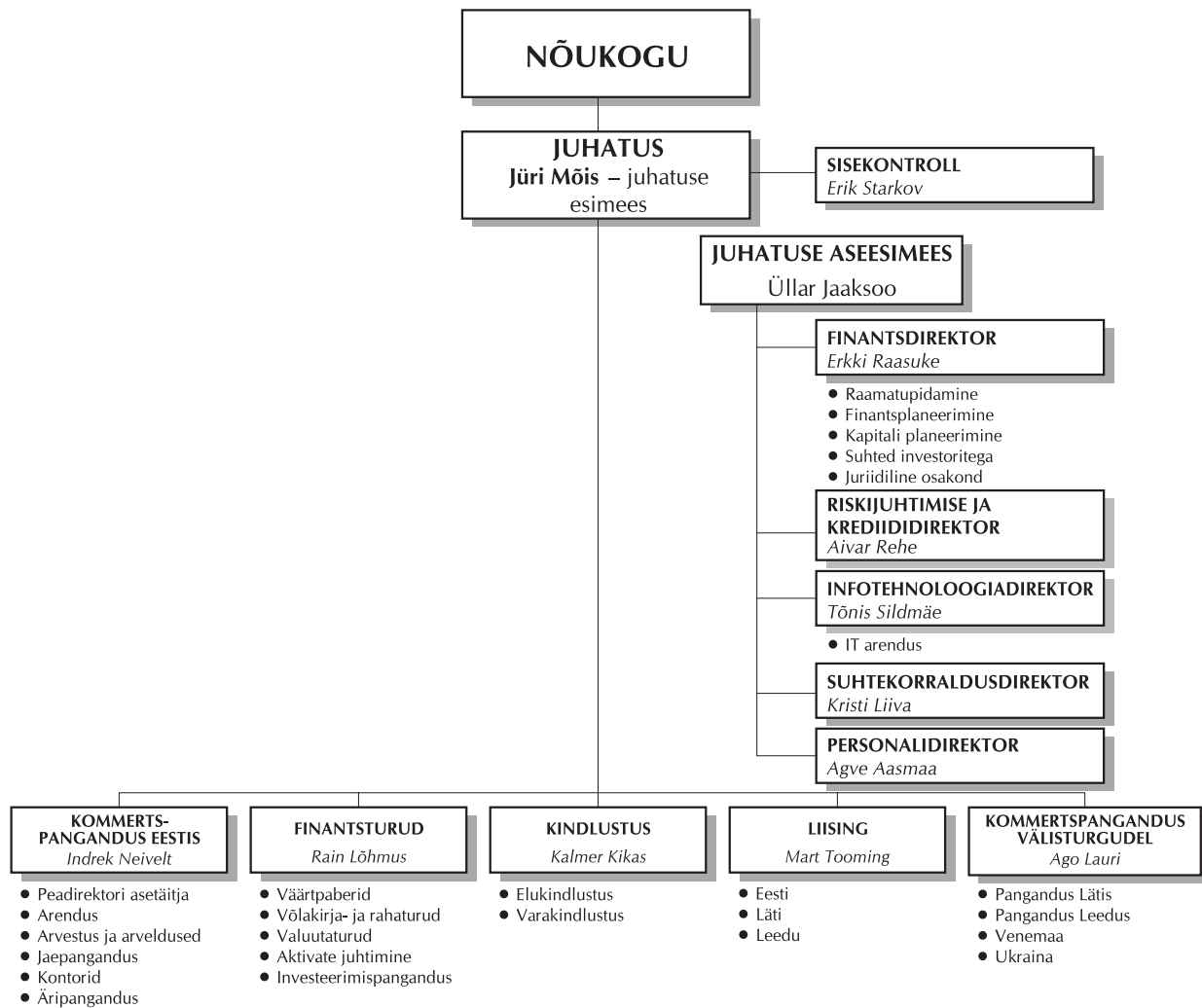
Lõpetanud Tartu Ülikooli majandusküberneetika erialal

Alates 1995 AS Hansapank CIO – juhatuse liige (alates 1997), infotehnoloogia divisjoni direktor, juhatuse liige (1995–1997)
 1992–1995 AS Crebit – juhatuse esimees
 1981–1992 Kehakultuuri ja Spordikomitee Infotehnoloogia ja Arvutikeskus – direktor

Kalmer Kikas, 25

Lõpetanud Eesti Põllumajandusülikooli põllumajanduse ökonoomika ja ettevõtluse alal

Alates 1997 AS Eesti Hoiupank – äripanganduse divisjoni direktor
 1995–1997 AS Eesti Hoiupank – jaepanganduse divisjoni asedirektor
 1995 AS Eesti Hoiupank, Tartu müügijuht asedirektori kohustustes
 1994 AS Eesti Hoiupank, Tartu müügijuht

8. HANSAPANK

8.1 Tegevuse ja kujunemise lühiülevaade

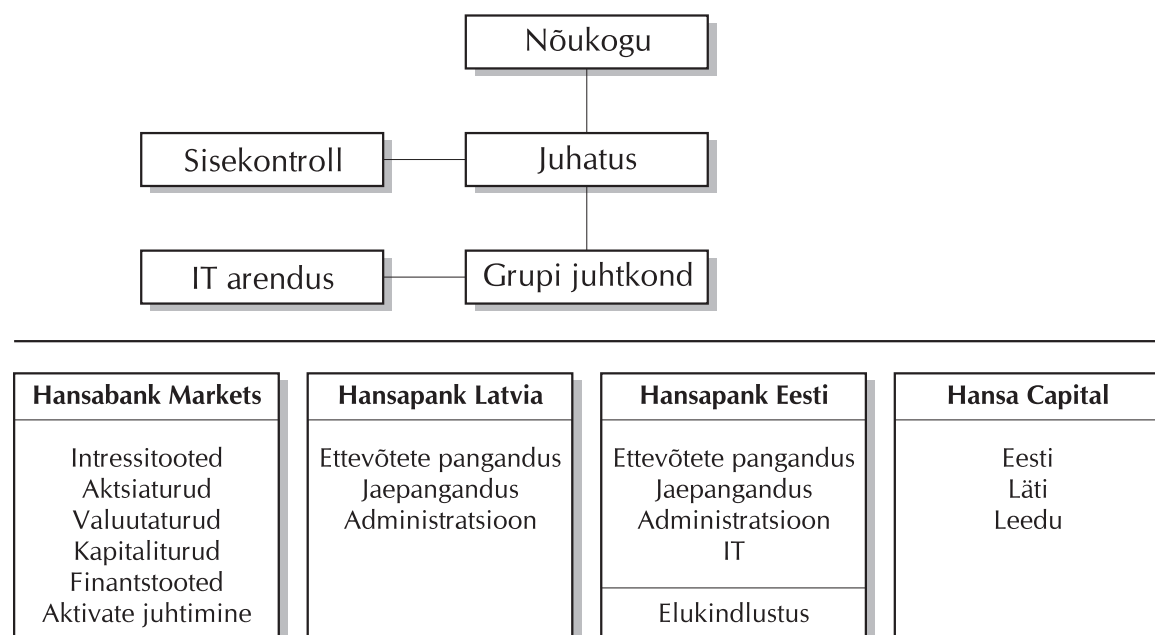
Hansapank loodi 1991. aasta 1. juulil Tartu Kommertspanga filiaalina ning iseseisva pangana alustati tegevust 1992. aastal. Pärast 1992. aasta juunis toimunud rahareformi oli pangandusmaastik ülimalt kirev ning turul tegutses ligi 50 panka. 1993. aasta algus kujunes Eesti panganduse esimeseks kriisiperioodiks, mis põhjustas kolme suure panga (sh Tartu Kommertspanga) moratooriumi ja hilisema sulgemise. See oli aeg, mis pani tugeva aluse Hansapanga kliendibaasile, mis on ligi seitsme tegevusaasta jooksul vastavalt majanduskeskkonna arengule veelgi tugevnenud. Praeguseks on Eesti pangandusturg oluliselt kontsentreeritum ning pärast Hansapanga ja Hoiupanga ühinemist saab rääkida Eesti turul kahest suurest universaalpangast, kolmest keskmise suurusega pangast ning viiest väikepangast.

Hansapangast on aastate jooksul saanud Balti riikide juhtiv finantsorganisatsioon, mille käes on 13% Balti pangandusturust. Grupi bilansimaht 1998. aasta esimese kvartali lõpus oli 15,6 mld krooni. Hoiuste maht oli 7,0 ja laenuportfell 8,7 mld krooni.

Hansapanga grupi tegevusvaldkondi võib tinglikult liigitada traditsiooniliseks panganduseks, investeerimis-panganduseks, liisingfinantseerimiseks ja elukindlustuseks.

8.2 Grupp

Hansapanga grupi organisatsioonilisest ülesehitusest annab ülevaate järgnev skeem:

Traditsioonilise pangandusega tegelevad Hansapank Eesti ja Hansabank Latvija vastavalt Eesti ja Läti pangandusturul, investeerimispanganduse valdkonda kuuluvaid teenuseid osutab kõigis kolmes Balti riigis Hansabank Markets, liisingfinantseerimist pakub Hansa Capital Balti riikides, Ukrainas ja Venemaal ning elukindlustuse katab Hansapanga Kindlustus Hansapank Eesti kontorivõrgu kaudu. Olgu lisatud, et pangandustegevuse alustamiseks Leedus on juba alustatud registreerimise ja pangandustegevuse litsentsi taotlemise protseduure ning Lätis on asutatud elukindlustust pakkuv tütarettevõtja.

Kui grupi organisatsiooniline struktuur annab ülevaate tegevusvaldkondadest, siis grupi juriidiline ülesehitus on mitmete seadusandlusest tulenevate tegurite tõttu mõnevõrra teine ning see puudutab peamiselt Hansabank Markets'iga seonduvat. Järgnev tabel annab ülevaate Hansapanga grupi kuuluvatest ettevõtjatest.

	Aktsiate arv	Nimiväärtus	Osalus	Tegevusala
<u>Emaettevõtja</u>				
AS Hansapank	38 243 560	10 kr		Pangandus Eestis
<u>Tütarettevõtjad</u>				
Hansabank Latvia	6 600 000	1 latt	100%	Pangandus Lätis
AS Hansa Capital	400 000	100 kr	100%	Liisingu <i>holding</i>
Hansa Aktivate Juhtimise AS 2060		1000 kr	100%	Varade juhtimine
Hansapanga Kindlustuse AS	2 000 000	10 kr	100%	Elukindlustus
AS Crebit	146 155	100 kr	100%	Infotehnoloogia
Hansa Maja AS	100	1000 kr	100%	Kinnisvarahaldus
Hansabank Markets	15 000	100 litti	100%	Investeeringuspangandus Leedus
<u>Sidusettevõtjad</u>				
Hansa Investeeringute AS	6900	10 kr	50%	Investeeringuspangandus
Pankade Kaardikeskus	2100	1000 kr	36,2%	Pangakaartide arveldused
AS Prosperitas	2000	1000 kr	28,6%	<i>Holding</i>
Pankade Sularahakeskus	15 000	100 kr	25%	Sularaha transport ja käitlus

Investeeringuspangandusega Eestis tegeleb AS Hansapanga divisjon, mis kannab nime Hansabank Markets, ning tinglikult on Markets'i koosseisus ka Hansa Aktivate Juhtimise AS ja AS Prosperitas. Lätis tegeleb investeeringuspangandusega üks Hansabank Latvia divisjon.

Hansapank Eesti

Hansapanga tegevus Eesti traditsioonilisel pangandusturul põhineb peamiselt arusaamadel, et hoiustamine on üks majanduse pikaajalise arengu aluseid ja elektrooniline pangandus on meie tulevik. Just hoiuste olemasolu on laenude väljastamise eelduseks. Hansapanga peaeesmärk on tagada oma kliendile heaolu ja tugi igal ajahetkel igas maailma punktis.

Jaepanganduse strateegias on märksõnad paindlikkus, personaalne lähenemine klientidele, elektrooniliste kanalite võidukäik ning hoiustamise populariseerimine.

Personaalse lähenemise all peetakse silmas sihtturundust – klientide vajaduste paremaks väljaselgitamiseks korraldatud laialdased uuringud võimaldavad läheneda iga kliendi konkreetsetele vajadustele järjest paindlikumalt ning on oluliseks lähtekohaks nii tootearenduses kui ka olemasolevate pangateenuste ümberkujundamises.

Üks viimaste aastate eesmärke on olnud elektrooniliste kanalite eelisareng. Klientide käsutusse on toodud määratud maksed sularahautomaatides, seejärel makseautomaatides tehtavad maksed mis tahes saajale. 1997. aasta olulisimaks sündmuseks võib pidada telefonipanga turuletulekut. Alates 1997. aasta suvest pakub Hansapank ka Interneti-panga teenust ning selle toote populaarsus kasvab päev-päevalt koos Eesti internetistumisega. Viimastel kuudel on Hansapanga era- ja firmakliendid teinud kõikidest maksetest juba üle 80% elektrooniliste kanalite kaudu. Hansapank Eesti klientuur oli 1998. aasta aprilli lõpuks peaaegu 143 000, kusjuures erakliente oli ligi 121 000 ja firmakliente peaaegu 22 000. Praeguseks on telefonipangal 18 000 ja Interneti-pangal 13 200 klienti.

Eelmisel aastal tuli Hansapank välja uue kaubamärgiga hansa24. Tegemist on Hansapanga iseteenindusliku pangakontoriga, kus tavapärasel tööajal juhendavad konsultandid kliente pangautomaatide käsitsemisel ja sõlmivad pangateenuste kasutamiseks lepinguid, ning ööpäev läbi on avatud pangautomaatide osa, kus iga klient saab kasutada sularaha- ja makseautomaadi ning Interneti-panga ja telefonipanga teenuseid. Hansa24 paikneb harilikult kaubanduskeskuste vahetus läheduses, nii et klient ei pea oma igapäevaste pangatoimingute jaoks eraldi kuhugi minema, vaid hoopis pank on valinud oma asukoha kliendi mugavust arvestades.

Rahvusvaheliste kaardiorganisatsioonide Europay International ja VISA International liige on Hansapank alates aastast 1994.

Hansapanga laenupoliitika on läbi aegade olnud konservatiivne, mis kajastub Eesti panganduse algusaegade

väga tagasihoidlikus laenuportfelli mahus, mida on aga majanduse arenedes ja tugevnedes on siiski järk-järgult suurendatud. Selle tulemusel oli Hansapangast 1996. aasta lõpuks saanud Eesti panganduse suurim laenuandja. Viimased poolteist aastat on ettevõtjatelt finantseerimises olnud suurte muutuste aasta, millesse mahub nii laenuportfelli kiire kasv kui ka selle järsk pidurdumine.

Eelmise aasta esimesel poolel avaldatud tööstustoodangu üle 10% kasv koos jätkuvalt tiheda pankadevahelise konkurentsiga suurettevõtjate krediteerimises põhjustas panganduses laenuportfelli peaaegu 100% aastase kasvu. Tiheda konkurentsiga kaasnes ka intressimäärade järsk langus panganduses 14%lt ca 10%le. Sügisel vähenes ülemaailmse kriisi tulemusel majanduskeskkonnas likviidsus, põhjustades jätkuvalt suure laenuõudluse olulise piiramise ning laenuintressimäärade tõstmise endisele tasemele. Paralleelselt kasvava laenutegevusega on pööratud üha enam tähelepanu laenuriski hindamise metoodika täiustamisele.

Eespool toodu tulemusena moodustas Hansapank Eesti laenuportfell aasta lõpu seisuga 5059,0 mln krooni (kasv aastaga 55,2%), andes turuosaks ettevõtete laenudes 27,6% (vähenemine 2,4%) ja kogulaenudes 25,0% (vähenemine 2,9%). Suurim kasvutempo laenuportfelli struktuuris saavutati Eesti majanduse kiiremini arenenud harudes nagu ehitus ja kinnisvarahaldus, metsatööstus ning kodumajandid. Üha kasvav sise- ja välisõudlus kvaliteetse tööstustoodangu järele, laenuressursi odavnemine aasta esimestel kuudel ning laenutähtaegade pikenedamine võimaldas Eesti tööstusettevõtetele suurendada investeeringuid tootmise moderniseerimiseks ja laiendamiseks, üksikisikutel aga paigutada raha eluaseme soetamiseks. Tegelikult kogu aasta kestnud tarbimismüügi soodustas tarbe- ja püsitarbekaupade jae- ning hulgimüüjate kiiret arengut, mistõttu on mainitud haruldaselt panga portfellis ka jätkuvalt suurim osakaal. Transiidi ja vahendustegevuse finantseerimise kiire areng tingis ka bilansiväliselt kajastatavate pangagarantiide 2,5-kordse kasvu (ei sisalda Hansa Liisingule antud garantiisid). Finantseerimisteenuste kiirest kasvust hoolimata suudeti säilitada laenude kõrge tootlus ja kvaliteet.

Hansabank Markets

1996. aasta lõpus toimunud organisatsioonilist muudatust, mille käigus moodustati finantsturgude divisjoni baasil Balti riikide finantsturge kattev üksus Hansabank Markets, võib pidada väga edukaks ja efektiivsust oluliselt tõstvaks. Hansabank Marketsi põhifunktsioonid on grupi finantstoodete müük ja kauplemine, grupi finantseerimise korraldamine ning varade ja riski juhtimine. Praegu tegutsetakse aktiivselt kolme Balti riigi finantsturgudel ning valikuliselt ka Venemaal ja Ukrainas.

Olulise muudatusena on 1998. aastaks kavandatud sidusettevõtja Hansa Investeeringud aktsiate müük, sest Hansabank Markets pakub samasisulist teenuspaketti ning selline iseenesega konkureerimine ei ole eriti otstarbekas.

Kuna Balti riikide turud on muu maailmaga võrreldes alles väga noored, ulatub Hansabank Markets'i tegevuse ülevaade paraku samuti vaid lähiminevikku.

Ülevaade turgudest

Aktsiaturud

Balti aktsiaturgudele oli 1997. aasta üledukas: kodumaiste ja välismaiste investorite huvi uute turgude vastu viis esimese kolme kvartaliga turud 100-200% üles. Kõige suurem huvi koondus Tallinna Väärtpaberibörsile, kus kiirelt tõusvad hinnad ja võimalus finantsvõimendust kasutada tagasid kodumaiste investorite suure osakaalu ja seetõttu ka suurema likviidsuse. Kiire tõusu põhjusteks võib pidada kiiret majanduskasvu ja ettevõtete majandustulemuste paranemist. Samas mõjutas ostunoteeringute pidevat ülesliikumist ka likviidsuse puudumine, seda eriti aasta alguses Läti ja Leedu turul. Neljandas kvartalis tabas aga maailma turge tõsine kriis, mis mõjus arenevatele turgudele loomulikult võimendatult. Enamiku aktsiate hinnad langesid tagasi aasta alguse tasemele või isegi alla selle. Detsembris toimus küll mõningane taastumine, kuid sügisene tugev langus viis siiski kaasa suurema osa võidust. Selliste kõikumiste tulemusel jäid aktsiad aasta kokkuvõttes 40–60%ga plusspoolele.

Balti aktsiaturgudele on pikka aega olnud tüüpiline pangandussektori aktsiate domineerimine nii turukapitalisatsioonis kui ka käibes: pankade aktsiad on olnud välisinvestoritele põhiinstrument Balti riikide kasvavatesse majandustesse investeerimisel.

Aktsiaturgude infrastruktuuri tõi 1997. aasta olulisi edasiminekuid. Tallinna Väärtpaberibörs suutis saada lahti enamikust tehnilistest rikestest, täiustati reglementi, ja seda olukorras, kus turu käive lühikese ajaga mitmekor-

distus. Riia börsil algas pidev kauplemine ning võeti kasutusele elektroonilised kauplemisterminalid. Leedu börs juurutas uue nn ametliku nimekirja ja vähendas enim kaubeldud aktsiate kauplemistasusid. Oluline sündmus oli kindlasti ka esimese Balti ettevõtte, Unibanka GDRide noteerimine Londonis.

Hoolimata väärtpaberivahendajate arvu kasvust on Hansabank Markets suutnud oma turuosa hoida. Eriti oluline on hoida oma positsiooni välisinvestorite tehingute vahendajana kohalikel börsidel. Tallinna Väärtpaberibörsil oli 1997. aastal Hansabank Marketsi turuosa tehingumahtude järgi 34% ja Riias 21%. Hansabank Markets Lithuania sai küll 1997. aasta lõpus Leedu Väärtpaberibörsi liikmeks, kuid enda nimel tehingutega alustati alles 1998. aasta märtsis. Alates 1997. aasta sügisest hakati vahendama ka Venemaa aktsiaid. Hansabank Marketsi positsiooni suurte aktsiapakkide vahendajana kinnitas 11% Norma aktsiate müük koos Nomura International'iga. Kui varem oli Hansabank Markets olnud turutegijaks enamikule Tallinna Väärtpaberibörsil kaubeldavatele aktsiatele, siis 1997. aastal alustati enim kaubeldud Leedu aktsiatega.

Raha- ja võlakapitaliturud

Eesti raha- ja võlakapitaliturge iseloomustas 1997. aastal eelkõige oluliselt kasvanud volatiilsus, mille esimeseks näiteks olid varakevadel lühiajalisel rahaturul tõusnud intressimäärad. Suurenenud tehingumahud ja turuosaliste konsolideerumine suurendasid järskude võnkumiste riski likviidsuse juhtimisel. Eesti positiivne maine rahvusvahelistel kapitaliturgudel soodustas väga suurte rahakoguste sisselaenamist, mis omakorda kaotas probleemid ning intressitase liikus tagasi alla. Suveks oli Eesti jõudnud rahareformijärgse aja kõige madalamate intressimääradeni: kuni kolmeaastase tähtajaga Eesti krooni intressimäärad olid langenud alla 10%, üleööturul olid krooni intressimäärad jõudnud Saksa marga intressimääradega samale tasemele.

Välisfinantseeringute edasilükkumine ning pankade suvine suhteliselt agressiivne laenutegevus vähendasid pankade likviidsust, mis omakorda põhjustas septembris taas intressimäärade tõusu. Lühiajalisel pankadevahelisel rahaturul tõusid intressimäärad üle mitme aasta esimest korda üle 10% taseme. Oktoobris rahvusvahelistel turgudel toimunud kokkuvarisemine surus Eesti intressimäärad veelgi ülespoole. Tipp saavutati oktoobri lõpus, kui Kagu-Aasia finantskriisi ja valuutade devalvatsiooni tõttu proovisid mõned välisspekulandid Eesti krooni kõigutada. See oli esimene kord, kui valuutakomitee süsteem Eestis tõsiselt proovile pandi, kuid ta pidas katsumustele oodatult väga hästi vastu. Augusti lõpust novembri lõpuni muutus pangandussektori Eesti krooni valuutapositsioon üle 6 miljardi krooni võrra. Intressimäärad tõusid kuni 20 % aastas. Pankadevaheline laenuturg kaotas suure osa oma tavapärastest mahtudest ning tegevus keskendus vaid väga lühikestele perioodidele. *Forward*'i ja valuuta-*swap*'i turul mahud seevastu mitmekordistusid. Väga oluliseks tuleb pidada seda, et ka kõige raskemal ajal ei lõpetatud raha- ning *forward*'i- ja *swap*'i turul Eesti kroonile hindade noteerimist. Kuigi ostu- ja müügikursi erinevus oluliselt suurenes ning ühe tehingu kogust vähendati kuni 10 miljoni kroonini, toimis turg edasi ning jätkas info edastamist. Novembri alguses surve kroonile vähenes ning kauplemine rahaturul läks taas aktiivsemaks. Positiivselt mõjunud teated, et suuremad Eesti pangad on suutnud väga lühikesel ajaga panna kokku sündikaatlaenu ja parandanud oma likviidsuspositsioone, ning järgnenud IMFi memorandumi allkirjastamine ja Standard'i & Poor'si üllatavalt hea krediitireiting aitasid krooniintressimääradel leida aasta lõpuks uue tasakaalutasandi. Tehingute mahud laenuturul taastusid ning volatiilsus langes mõistlikule tasemele.

1997. aastal tõestas Hansapank taas oma juhtrolli Eesti krooni rahaturul. Hea likviidsus võimaldas olla rahapakkuja ka siis, kui intressimäärad olid kõige kõrgemal, ning luua sellega turul stabiilsust. *Forward*'i ja *swap*'i-turul kasvas panga turuosa hinnanguliselt 60%–70%ni. Kõige kriitilisemal ajal oli Hansapank ainuke turutegija. Varem mõnesaja miljoni kroonise mahuga *swap*'i turust on saanud Hansapanga juhtimisel mitmetesse miljarditesse ulatuv äri. Hansapanka pidasid usaldusväärseks kliendid, kes soovisid viimasel hetkel avatud riskantseid positsioone sulgeda.

Valuutaturud

Alates 1992. aasta rahareformist kehtib Eesti krooni ja Saksa marga vaheline fikseeritud vahetuskurss 1 mark = 8 krooni. Analooiliselt on Leedu liti seotud dollariga ning Läti latile on antud kitsas kauplemisvahemik SDRi suhtes. Aasia ja Ida-Euroopa rahutute finantsturgude taustal pandi 1997. aasta sügisel ka Eesti valuutasüsteem spekulantide poolt esimest korda tõsisemalt proovile. Rõõm on tõdeda, et valuutakomitee printsiibil üles ehitatud süsteem õigustas end ka kriisisituatsioonis täielikult ning spekulatiivsest survest hoolimata ei olnud Eesti kroon kordagi reaalses ohus. Ilma eriliste vapustusteta elasid finantskriisi üle ka Läti ja Leedu valuutaturg.

Kuna Eesti krooni kurss on fikseeritud Saksa marga suhtes, siis ainsat "kohalikku valuutapaari" DEM/EEK kasutavad pangad peamiselt oma likviidsuse juhtimiseks. Kõigi ülejäänud valuutadega kaubeldakse tulenevalt paremast likviidsusest Saksa marga suhtes. Hansapank Markets on nii Eesti kui ka Läti ja Leedu valuuta puhul üks suurimaid turutegijaid. Klientide tehingute mahu olulise kasvu tõttu Venemaa ja Ukraina suunal on alustatud aktiivset kauplemist ka nende riikide valuutadega.

Derivaatide turud

1997. aastaga toimus derivaatide turul oluline areng, mille tulemusena kasvas jõudsalt nii valuuta- kui ka aktsiaderivaatidega kauplemine. Väliskaubandusega tegelevatele firmadele on valuutariskide maandamisel kujunenud valuuta-*forward*'ite ja -*swap*'ide kõrval oluliseks alternatiiviks ka valuutaoptsioonid, mis võimaldavad katta mitmete valuutade (eriti USA dollar) kõikumisest tingitud suuri riske, luues samas positiivsete liikumiste korral võimaluse võita. Valuutaoptsioonidega kauplemise vastu on tundnud suurt huvi ka välisinvestorid, peamiselt just Eesti krooni võimaliku devalveerimis riski maandamisel. Optsiooniturul on olemas teatud likviidsus järgmiste valuutapaaride osas: DEM/EEK, USD/EEK, FIM/EEK, SEK/EEK, USD/LVL, USD/LTL, USD/RUR, millest enamikule on Hansapank Markets ka aktiivne turutegija.

Pärast aktsioptsioonide mahu 1997. aasta alguse kiiret kasvu ja Eesti aktsiaturu sügisest krahhi käive stabiliseerus. Tõusval aktsiaturul kujunesid aktsiaoptsioonid kiiresti väga populaarseks ja võimaldasid investoritel teenida optsioonide poolt pakutava kõrge finantsvõimenduse tõttu ülisuuri kasumeid. Samas põhjustas kiire langus septembris ja oktoobris spekulantidele ka olulisi kaotusi. Aktsiaoptsioonide peamiseks klientideks on kujunenud portfellihaldurid, üksikisikud ja fondihaldurid. Aktiivselt on hakatud kasutama võimalust müüa oma aktsiapositsioonide peale ostuoptsioone, teenides sedasi ka seisva turu korral korralikku tulu.

Hansapank Markets teeb optsioone Eesti üheksale likviidsemale aktsiale ning Balti Kasvufondi osakule ja Talse indeksile. 1997. aasta lõpus alustati optsioonide kirjutamist Riia börsi põhinimekirja aktsiatele ja Venemaa kauplemissüsteemis kaubeldavatele kvaliteetsematele aktsiatele. Lisaks on Hansapank olnud vahendajaks klientide omavahelistele tehingutele Leedu aktsiaoptsioonide puhul.

Septembris 1997 hakkas Hansapank uue tootena pakkuma TALSE hoiust, mis lubab kliendil teenida oma hoiuse pealt intressi vastavalt TALSE indeksi tõusule. Sellele eelnes TALSE võlakirja loomine fondide ja suurinvestorite jaoks, kes ei soovinud eriti riskida. Teise uue tootena võib nimetada *spreadswap*'i, kus kliendil on võimalus võtta lühike positsioon ühes aktsias ja pikk positsioon teises, eeldades, et üks aktsia on teise suhtes üle hinnatud. Samuti saab teha aktsia *forward*-tehinguid ja kliendi soovi korral mitmesuguseid struktureeritud tuletisinstrumente, mida optsioonide ja *forward*'ite põhjal on võimalik luua.

Müük ja kauplemine

Hansabank Marketsi eesmärk on alati olnud olla turuliider finantsinstrumentide müümisel ja kauplemisel Balti riikides, seda nii kodumaiste kui ka rahvusvaheliste investorite teenindamisel ja nende tehingute vahendamisel. Müügi ja kauplemise all on mõeldud klientide aktsiate, võlakirjade, valuutade ja derivaatide müüki ning positsioonide võtmist.

Hansabank Markets on turutegijaks enamikule Tallinna Väärtpaberibörsil kaubeldavatele aktsiatele, lisaks kaubeldakse Lätis ja Leedus lühiajalisi aktsiapositsioone võttes.

Intressitoodete müük ja kauplemine hõlmab tehinguid valitsuste, omavalitsuste ja ettevõtete võlakohustuste, deposiitide ja laenudega.

Finantseerimine

Finantseerimises on Hansabank Marketsi huviobjektiks Balti riikides tegutsevad suuremad ettevõtjad, omavalitsused ja institutsioonid ning kohalikus valuutas finantseerimisest huvitatud välisfirmad. Eesti rahaturu igapäevasteks osalisteks on Hansabank Marketsi toel kujunenud AS Eesti Telefon, AS Eesti Mobiiltelefon, AS Tallinna Sadam, AS Tallinna Vesi, AS Tallinna Soojus, AS Eesti Energia. Endiselt ollakse peakorraldaja Merita Panga võlakirjade emissioonidel. Samuti on Hansabank Markets korraldanud mitmetele ettevõtjatele laenude sündifitseerimisi, mille tulemusel on need ettevõtjad saanud tuntumaks ka Euroopas. 1997. aastal emiteeriti Eesti krooni turule kokku 2720 mln krooni väärtuses võlakohustusi ning pandi kokku 160 mln krooni väärtuses sündikaate. Läti turule nii võlakirjade kui ka sündikaatidena tehtud tehingute aastaseks mahuks kujunes kokku 25 mln latti ehk ca 605 mln krooni. Sealsete suuremate klientidena võib nimetada Lattelekom'i ja Olainfarm'i.

Väärtpaberite haldus

Hansabank Marketsist on saanud suurim väärtpaberihalduse pakkuja Baltikumis. Olulisimaks sihtrühmaks on rahvusvahelised väärtpaberihaldurid ja maaklerifirmad, samuti kohalikud institutsioonilised investorid. Hansabank Markets on hallanud ca 50% Eesti firmade turukapitalisatsioonist ja ca 70% Eestisse investeerinud välisfirmade portfelist.

Investeeringud

Grupi investeerimisportfelli kuuluvad suures osas pikaajalised fondi- ja aktsiainvesteeringud, mis aasta lõpu seisuga moodustasid 148,7 mln krooni (kasv aastaga 93,1%). Panga puhul on tegemist peamiselt tütar- ja sidusettevõtjatesse tehtud investeeringutega, grupi puhul aga pikaajaliste ja strateegiliste investeeringutega ettevõtetesse, mida peetakse perspektiivikaks.

Varade juhtimine – Hansa Asset Management

Hansa Asset Management on Hansapanga gruppi kuuluv firma, mis pakub varade juhtimise teenust kõigis kolmes Balti riigis. Kui Eestis alustati tegevust juba 1994. aasta lõpus, siis 1997. aastal astuti kaks sammu edasi ning registreeriti tütarfirmad ka Lätis ja Leedus. Hansa Asset Management haldab praegu ca 40% Eesti investeerimisfondide turust. Paraku ei ole seadusandluse puudulikkuse tõttu Lätis ega Leedus veel ühtegi fondi registreeritud.

1997. aastal lisandus Hansa Asset Management'i poolt hallatavate fondide nimekirja Hansa Venemaa Kasvufond. Tegemist on nii era- kui ka institutsioonilistele investoritele sobiva avatud fondiga, mis taotleb kapitalikasvu keskmises ja pikemas perspektiivis ning, nagu nimestki ilmneb, toimub investeerimistegevus Venemaal.

Alates 1995. aastast tegutsev Balti Kasvufond on konservatiivse investeerimisstrateegiaga avatud fond, mis sobib hästi nii väikese riskitaluvusega institutsioonilistele investoritele kui ka üksikisikutele. Möödunud aastase fondi mahu kahanemise põhjuseks võib pidada inimeste riskitaju kadumist seoses ülisuure tõusuga aktsiaturul, millest paljud lootsid otse investeerides saada suuremat kasu.

Hansa Erastamise Investeerimisfond on kinnine investeerimisfond, mille tegevusvaldkond on investeerimine kolme Balti riigi aktsiatesse. 1997. aastal toimus fondi kolmas aktsiaemissioon, mille tulemusel kasvas Hansa Erastamise Investeerimisfondi varade maht 1997. aasta lõpuks 43,5 mln kroonini. 1998. aasta aprillis toimunud üldkoosolekul otsustati nimetatud fond likvideerida.

Hansa Rahaturufondile oli 1997. aasta edukas. Nii fondi maht kui ka investorite arv kasvasid aastaga üle kolme korra – vastavalt 100 mln kroonist 320 mln kroonini ning 30-st 100-ni. Fondi tootlus tõusis 7,9%ni, mis on otseselt seotud aasta lõpus Eestis toimunud intressimäärade tõusuga 12,5%ni aasta baasil.

Hansabank Latvia

Pank, mis 1993. aastal asutati kui Deutsch-Lettische Bank, tähistas 1997. aastal oma viiendat aastapäeva, kuid nüüd juba kui Hansapank Latvia. 1996. aasta 1. juunil kirjutati Hansapangaga alla leping 100% aktsiate müügiks, mille tulemusena sai pangast Hansapanga Gruppi Läti pangandusturul esindav tütarpank. Muudatus ei tähendanud mitte ainult uut nime, vaid ka pikemaajalist Hansapanga Gruppi integreerumist, mis nüüdseks on edukalt lõpule viidud.

1997. aasta olulisimaks saavutuseks tuleb pidada panga poolt teenitud kasumit. Esialgsetest plaanidest hoolimata oli pank kasumis terve aasta, teenides puhaskasumit kokku 21,9 mln krooni. 1997. aastal suurenesid nii panga bilansimaht kui ka tulud.

1997. aastal reorganiseeriti ka panga finantseerimine – järjest rohkem pööratakse tähelepanu pikemaajalise ressursi kaasamisele ning lühiajalise finantseerimise diversifitseerimisele. Viimati mainitud eesmärgi saavutamiseks emiteeriti augustis lühiajaliste CDde (Certificate of Deposit) programm 122 mln krooni väärtuses. Samal ajal maksti tagasi kallis pikaajaline valitsuse ressurss G24 laenude finantseerimiseks. Pikaajalise ressursi poole pealt suurendati panga aktsiakapitali ja lisaks saadi EBRDlt 10-aastase tähtajaga allutatud laen.

Panga edukus väljendus ka klientide usalduse kasvus: tähtajalised hoiused suurenesid Hansapank Latvias 1997. aastaga 131,0%, nõude hoiused 25,9% ning hoiused kokku 38,0%.

Praegu pakub Hansapank Latvia oma teenuseid klientidele viies kontoris. 1998. aastal on kavas avada viis uut kontorit Läti eri regioonides, mis võimaldaks panga kiiresti kasvavat klientuuri veelgi paremini teenindada. Pankade ühinemise puhul on ilmne, et kontorite arvu sellises mahus siiski ei suurendata.

Möödunud aastal arendasid Läti pangad oluliselt finantseerimistegevust. Hansapank Latvia seisukohalt on laenu-tegevus olulisi majandusarengu eeldusi. Panga laenupoliitika kohaselt finantseeritakse eelkõige neid era- ja riigi ettevõtjaid, kes tegutsevad kiireima kasvuga majandussektorites. Sama suunda kavatseb pank järgida ka edaspidi. Aktiivse tegevuse tulemusel kasvas panga laenuportfell aastaga 130,7% ning ulatus 31.12.1997 seisuga 611,6 mln kroonini. Seejuures tulenes enamik kasvu pikaajaliste laenude mahu suurenemisest, mida võib pidada Läti majandusliku stabiliseerumise märgiks. Kuna praegu moodustavad netolaenud koguaktivas vaid 27,6%, võib ka 1998. aastaks prognoosida laenuportfelli suhteliselt kiiret kasvu. Laenu-tegevuse tõhustamise kõrval olid 1997. aastal olulisteks eesmärkideks ka krediidiriski vähendamine ning laenukvaliteedi parandamine. Tänu odavama ressursi kaasamisele rahvusvahelistelt finantsturgudelt ning tingituna kasvavast konkurent-sist alanesid aasta jooksul Läti pangandusturul, k.a Hansapank Latvias, laenude intressimäärad.

Peale traditsiooniliste pangandusteenuste pakub Hansapank Latvija oma klientidele Hansabank Marketsi vahendusel täispaketti investeerimispan gandustooteid.

Tehnoloogilises valdkonnas on Hansapank Latvija olnud Läti turul alati teerajaja. Telepangandusteenuseid hakati pakkuma juba 1993. aasta augustis ning esimene sularahaautomaat installeeriti 1995. aasta juunis. Sooviga tagada infotehnoloogia kiiret arengut jätkab pank selleks oluliste investeeringute tegemist. 1997. aasta jooksul laiendati tunduvalt sularahaautomaatide võrku, installeerides 15 uut automaati. Liituti Europay ja VISA rahvusvahelise organisatsiooniga, mis võimaldavad pangal väljastada ja aktsepteerida nende organisatsioonide maksekaarte ning American Express'i krediitkaarte. Olulise suunana jätkati telepanganduse arendamist ning loodi kõik alused telefonipanga ja Interneti-panga turuletoomiseks. Lisaks toimus veel teisi, kliendile küll nähtamatuid, kuid siiski olulisi muudatusi panga sees. Klientidele suurema rahulolu ning parema tootevaliku tagamiseks loodi tootearendusosakond, mis juba lühikese ajaga on oma tegevust õigustanud.

Panga edukas integreerumine Hansapanga gruppi ning 1997. aasta jooksul tehtud muudatused ja investeerin-gud andsid juba samal aastal esimesi tulemusi, mis väljendus panga esimeses puhaskasumis kogu tegevusaja vältel ning bilansimahu stabiilses kasvus. Arvatavasti oli see vaid kiire arengu ning efektiivsuse kasvu algus, mis lubab järgnevatelt aastatelt oodata nii tulude kui ka tegevusmahtude veelgi suuremat kasvu.

Hansa Capital

Hansa Capital on 1998. aasta esimeses kvartalis asutatud Hansapanga gruppi kuuluv ettevõtja, millel on osa-lust eri riikides tegutsevates liisingfinantseerimist pakkuvates firmades. Peamiselt on tegevusvaldkondadeks Balti riigid, kuid ka Venemaa ja Ukraina. Varem oli tegevuse keskuseks Hansa Liising. Seega on sisuliselt tegemist uue liisingu grupi haldusfirmaga.

Oma bilansimahult jõudis Hansa Liising 1997. aastal Eesti pangandusturul tegutsevate sama suurte pankadega võrreldes teoreetiliselt juba neljandale kohale, teenides seejuures samaväärsetest pankadest suurema kasumi.

1994. aastal asutatud Hansa Liisingust on saanud Eesti, Läti ja Leedu liisinguturu juht. Hansa Liisingu eelmise aasta tegevust jäävad tähistama neli tähtsündmust: tegevuse laienemine Venemaale ja Ukrainasse, konsolideeritud tegevusmahu kolmekordne kasv, mitme uue tütarettevõtja asutamine ja finantseerimistegevuse ulatuslik laienemi-ne.

Hansa Liising on püüdnud mitte jääda oma tegevuses pealinnade-keskseks. Juba 1995. aasta augustist alates tegutseb Eestis Tartu esindus, mille loomise eesmärk on olnud lähendada liisinguteenuseid Lõuna-Eestile. Pidades silmas nii Eesti kui ka Läti ja Leedu eri regioonide arenguvajadusi, loodi 1997. aasta jooksul regionaal-seid esindusi nii Eestis, Lätis kui ka Leedus. Hansa Liisingu teenuseid aitavad vahendada ka Hansapanga grupi teiste piirkondade kontorid.

Olulist rolli Hansa Liisingu arengus on mänginud ja mängivad ka edaspidi ettevõtjate koostööpartnerid. Prae-guseks on välja kujunenud tõhus koostöö suuremate ja edukamate erineva otstarbega põhivarasid tootvate/müüvate ettevõtjatega nii kodu- kui ka välismaal. Ühine klientide teenindamine on toonud tulu – ühelt poolt aidanud suurendada müüjate läbimüüki ning teisalt laiendada finantsasutuse klientide ringi ja suurendada paku-tava finantsteenuse tuntust. Vastastikune mõistmine ning sujuv koostöö kindlustusfirmadega on loonud hea baasi finantsasutuse varakahju riskide maandamisele ning kindlustushindade alanemisele.

Hansa Liisingu kiire kasv on toonud kaasa vajaduse tagada organisatsiooni ladus funktsioneerimine nii praegu kui ka edaspidi. 1997. aastal viidi eeskätt Eestis läbi organisatsioonisisene spetsialiseerumine, millega kaasnes ulatuslik funktsioonide ümberjaotamine. Liisinguprojekti restruktureerimise käigus käivitati kiiresti ja jõud-salt viis eraldiseisvat projekti. Samu põhimõtteid on juurutatud ka Lätis ja Leedus.

Liisinguprojekti jaoks võib 1997. aastat pidada igati kordaläinuks, mida kinnitavad säilitatud turuliidri posit-

sioon ja oodatust paremad majandustulemused. 1997. aastal iseloomustas Eesti liisinguturгу pakutavate tingimuste ühtlustumine ja tihenev konkurents, mille käigus nõudlus ületas pakkumise ning arenevas majanduskeskkonnas toimunud positiivsed muutused võimaldasid liisingu kättesaadavust üha laiemale klientuurile.

Faktooringu poolel kujunes 1997. aasta murranguliseks. Eri tegevusaladel tegutsevate klientide lisandumisega on nüüdseks esindatud nii kütuse, kodumasinade ja tarbekaupade hulgimüüjad kui ka transpordi, kinnisvara, ehituse, puidu, metalli, elektri ja küttega varustajad ning mitmesugused tootmisettevõtjad. Selline lai spekter annab tunnistust klientide järjest suurenevast huvist Hansa Liisingu faktooringteenuse vastu. Faktooringuportfelli enam kui kahekordne kasv näitab pakutavate teenuste populaarsust ettevõtete seas.

Väikefinantseerimise vallas oli 1997. aasta jooksul tähtsaim liidripositsiooni säilitamine väikeliisingu ja tarbijafaktooringu turu kiire kasvu tingimustes. Edu põhjusteks on efektiivne väikeliisingu projekti tutvustamine, hea teeninduskvaliteet ning komplekssemate finantseerimisteenuste pakkumine, millega on tehtud teenused klientidele kättesaadavamaks.

Oluline edasimineku toimus ka teistes tegevusvaldkondades. Kui 1996. aasta lõpus oli Hansa Liisingul Eestis üks tütarettevõtet, siis 1997. aasta jooksul asutati üle kümne uue sidus- ja tütarettevõtja, mille peaeesmärgiks oli sõiduautode kasutamise seotud teenuste paketi mitmekesistamine ja klientide arvu suurendamine. Teiste Eestis asutatud tütarettevõtjate tegevusmahud kasvasid aasta jooksul üle 20 korra. 1998. aastal on oodata nende ettevõtjate tegevuse laienemist väljapoole Eestit, eeskätt Lätti ja Leetu.

Peale Eesti on Hansa Liisingul tütarettevõtjad veel Venemaal, Ukrainas, Leedus ja Lätis. Neist kahes esimeses sõlmitakse valdavalt *cross-border*-tüüpi lepinguid. Lätis ja Leedus on enamik liisingulepinguid sõlmitud kohapeal. Nii Läti, Leedu kui juba ka Ukraina liisinguturul on tõustud juhtivate liisinguettevõtete hulka.

Kui eelnevatel aastatel oli Hansa Liisingu põhiline finantseerimispartner Hansapank, siis 1997. aastal laiendati ulatuslikult koostööd mitme riigi krediitiasutuste, fondide ja sihtotstarbeliste organisatsioonidega. Samuti laiendati kasutatavate finantseerimisinstrumentide loetelu. Kuna Hansapangalt võetavate laenude puhul kulus nii panga kapitali kui ka likviidseid vahendeid, siis otsustati vähendada ematettevõttest võetud laenude osatähtsust ja hakata korraldama finantseerimist uut moodi ehk pangalt saadavate garantiide toel.

Hansapanga Kindlustus

Hansapanga Kindlustus on Hansapanga grupi ettevõtja, mis pakub kvaliteetseid elukindlustusteenuseid, suurendades klientide rahulolu ning leides võimalusi efektiivseimaks kapitalikasutuseks. Teeninduskontseptsioon lähtub elukindlustuse fundamentaalsest rollist ühiskonnas: tagada finantsiline ja sotsiaalne stabiilsus nii indiviidi, firma kui ka riigi seisukohast. Teiste finantsteenustega võrreldes on kindlustuse eelis maksusoodustus kindlustuses teenitud tuludele ning kindlustuskaitse surma- ja õnnetusjuhtumi korral. Strateegia ja sihtrühma järgi jagunevad pakutavad teenused kolmeks: riskikindlustus, kapitali kogumine pensionieaks või lapse täisealiseks saamise puhuks ning kapitali paigutamine.

1997. aastal uuenes nii Hansapanga Kindlustuse organisatsioon kui ka müügivõrgu struktuur. Kindlustustehnoloogia osakond lahutati arendus- ja lepingute haldamise osakonnaks. Müügi-osakonda loodi lisaks jaemüügiüksusele ka äriklientuuri teenindamise üksus, mille eesmärk on teenindada juriidilisi isikuid. Jaemüügi-struktuur reorganiseeriti Rootsis tegutseva Skandinaviska Enskilda Bankeni kindlustusseltsi kogemustele tuginedes. Selle tulemusel on igas regioonis üks, ainult kindlustusega tegelev müügijuht-nõustaja, kes koordineerib ka oma regiooni tegevust. See muutus on aidanud oluliselt kaasa müügitoe tugevnemisele ja tulemuse paranemisele. Alustati ka projektiga Lätis, mille eesmärk on aktiivse tegevuse alustamine Läti suhteliselt algelises arengufaasis oleval elukindlustusturul.

Majandustulemuste seisukohalt tuleb 1997. aastat pidada edukaks. Juba esimese kvartali jooksul suurendati oma turuosa 5%ni, millele aitas suuresti kaasa esimeste firmakindlustuslepingute sõlmimine, samuti kogumiskindlustuse turuletoomine. Juunis toodi uue tootena turule investeerimiskindlustus. Tänu edukatele uuendustele ning paindlikule organisatsioonile jätkus stabiilne ja kiire kasv läbi aasta. Aasta lõpuks saavutati Eesti elukindlustusturul 15,6% osa.

31. detsembri seisuga oli Hansapanga Kindlustusel ligi 2000 jõusolevat lepingut, neist 1400 oli 1997. aastal sõlmitud. 1997. aastal laekunud uute preemiate turuosa oli ca 31%.

1998. aastal on kavas jätkata Läti kindlustusprojekti arendamist ning hakata sealse turul pakkuma elukindlustust. Eestis on seatud olulisimaks eesmärgiks alustada pensionikindlustustoodete müüki, mille peamine eeldus on pensionireformi käivitumine.

8.3 Tähtsaimad finantsnäitajad

	GRUPP			PANK		
	1997	1996	1995	1997	1996	1995
Laenud	7576,0	3679,5	1691,3	5059,0	3259,5	1677,5
Bilansimaht	14 428,2	7332,9	3466,9	9601,1	5541,7	3375,3
Hoiused	7004,3	4340,3	2116,0	5560,1	3303,5	2145,2
Omakapital	1151,1	760,0	370,7	1014,5	672,6	359,5
Puhaskasum	446,1	285,3	164,5	365,8	220,4	141,4

Aktsianäitajad

Tulu aktsia kohta	11,7	7,7	4,6	-	-	-
Aktsia raamatupidamislik väärtus	30,1	19,9	10,3	-	-	-
Turukapitalisatsioon	5 311,3	3 091,2	764,9	-	-	-

Suhtarvud (%)

Aktivate tulukus	11,4	16,6	16,8	11,6	15,5	14,9
Omakapitali tootlus	44,6	50,6	55,5	42,7	44,3	47,0
Aktivate tootlus	4,1	5,5	6,0	4,8	5,0	5,2
Kasumimarginaal	35,7	32,9	35,4	41,1	32,5	34,9
Puhas intressimarginaal	5,4	6,8	7,1	4,8	6,0	6,6
Kulu-tulu suhe	54,4	57,6	54,6	59,2	55,7	68,2
Laenuprovisjonid/laenuportfell	1,3	1,6	1,3	1,3	1,2	1,3
Kapitali adekvaatsus	11,9	13,1	14,7	10,7	13,4	12,6
Töötajate arv (aasta keskmine)	1051	806	521	779	719	580
Kontorite arv	31	25	18	26	22	18

8.4 Klientuur ja turg

Hansapanga strateegiliselt olulisim kliendirühm on läbi aegade olnud suuremad ja keskmise suurusega ettevõtted. Samas on peetud väga oluliseks suurendada oma kliendibaasi ka üksikisikute turul. Praeguseks teenindab grupp Eestis ligi 121 000 üksikisikust ja ligi 22 000 juriidilisest isikust klienti. Läti vastavad numbrid on 15 000 ja 5000. Hansapanga edu Eesti turul baseerub suuresti infotehnoloogia arengul. Pangas valmistatud telepanganduse programm Telehansa on firmaklientidele väga operatiivne võimalus teha oma tehinguid. Eelmisel aastal valminud telefonipank ja Interneti-pank ning hansa24-kontorivõrk on klientuuri hulgas samuti väga edukalt läbi löönud ning nende kasutajate hulk kasvab päev-päevalt. Peale loetletud kanalite aitavad klientuuri vajadusi rahuldada 130 ööpäevaringi töötavat sularahaautomaati (ATMi).

Eesti kommertsbankade seas oli Hansapank aktive alusel 1998.a. märtsi lõpus teisel kohal Ühispanga järel, omades pangandusturust ca 24%. Samas oli turuosa hoiuste järgi ca 26%, millega Hansapank oli Hoiupanga järel teine. Oma peamise kliendirühma ehk ettevõtete hoiuste turul on Hansapanga osa 35%. Üksikisikute turuosa on aastaga kasvanud 4,1%, moodustades märtsi lõpus 22,3%.

Hansapank Latvia turuosa Läti panganduse aktiivates oli märtsi lõpus 4,6% ning vastav suhtarv hoiuste alusel oli 5%.

Hansa Liisingu turuosa Eestis oli märtsi lõpus 36% ning turuosa oli Lätis ja Leedus aasta vahetusel vastavalt 25% ja 40%.

Hansapanga Kindlustuse osa Eesti elukindlustusturul oli märtsi lõpus 10,7%.

8.5 Aktsionärid

Ülevaate Hansapanga suurimatest aktsionäridest 1997. aasta lõpu seisuga annab järgnev tabel.

	Aktsiate arv (tk)	Osakaal
Merita Bank Ltd. kliendid	7 820 143	20,4%
Bank of Bermuda Guernsey Ltd. kliendid	1 497 100	3,9%
AS Flotteni kliendid	1 420 890	3,7%
Hüvitusfondi repod	1 234 499	3,2%
Abeta AS	1 006 500	2,6%
Chase Manhattan Bank, Jersey <i>branch</i> 'i kliendid	984 860	2,6%
Eesti Hoiupank	937 182	2,5%
H. Goldwitz Ltd.	908 456	2,4%
Sencel AS	818 500	2,1%
Genteel AS	768 664	2,0%
Muud	20 846 766	54,5%
Kokku	38 243 560	100,0%
Aktsionäride arv kokku	5 814	

Märtsi lõpus oli Hansapanga aktsionäride arv 6136.

8.6 Juhtimine

1997. aastal tehti Hansapanga organisatsiooni juhtimises nii ülesehituses kui ka tegutsemisstandardites olulisi ümbekorraldusi. Tegevusmahu laienemine Lätis ja Leedus, samuti Venemaal ja Ukrainas nõudis organisatsiooni kui terviku juhtimiseks senisest tõhusamaid meetodeid, seda eriti riskijuhtimise osas. Kujundati välja peakorterite funktsioonid, mida täidab Hansapanga grupi tegevjuhtkond.

Peale riski- ja bilansijuhtimise on Hansapanga grupis praeguseks ühtne personalipoliitika, turunduskommunikatsioon ja IT arendus, milles on ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel saavutatud oluline edasimineku. Arusaadavalt nõuab organisatsiooni kasv igapäevast suuremat formaliseeritust ning seetõttu on olulised juhtimisvaldkonnad kaetud kirjalike juhendmaterjalidega (poliitikad, instruktsioonid, manuaalid jmt). Täpsustunud on ka organisatsiooni kõige üldisemad juhtimisprintsiibid:

Kogu kontsern tegutseb ühise strateegia alusel ühtse organisatsioonina. Juhtimisstruktuur ei pea kattuma juuriidilise struktuuriga, kuid püütakse saavutada nende kahe struktuuri võimalikult suur sobivus.

Organisatsiooni ülesehitus on liberaalne, otsustusõigus delegeeritakse maksimaalselt alumistele juhtimisastanditele. Grupi strateegiline juhtorgan on juhatus, millesse kuuluvad grupi tähtsaimad strateegilised juhid. Juhatus otsustab kõige tähtsamate strateegiliste ja kõige suuremat riski sisaldavate küsimuste üle.

Grupi äritegevuses on välja kujundatud neli olulist valdkonda: kommertspangandus Eestis, kommertspangandus Lätis, liising ja kauplemine finantsturgudel. Väga kiire arengu on läbi teinud ka elukindlustus.

Kommertspangandus Eestis on arenenud väga edukalt. Hansapank Eesti on saavutanud Eesti turul suurima hoiuste kasvu, 68,3%. Organisatsioonile on mõjunud värskendavalt grupi tegevjuhtkonna ja funktsioonide eraldamine panga igapäevast. Väga õnnestunuks tuleb pidada ka juhtkonnamuudatust – suurliidisuhete divisjoni direktori Indrek Neivelti siirdumine Hansapank Eesti peadirektoriks ning jaepanganduse juhi Gerd Mülleri asumine suurliidisuhete divisjoni etteotsa on toonud värskeid ideid panga kõige tähtsama kliendirühma, suurliidisuhete teenindamise parandamiseks. Oluliselt on kesk- ja väikeettevõtjatele ning üksikisikutele suunatud tegevust aktiveerinud Lõuna-Eesti regiooni juhi Ruti Einpalu asumine jaepangandusdivisjoni etteotsa. Põhiline hoiuste mahu kasv on tulnud just sellelt kliendirühmalt.

Kommertspangandus Lätis arenes 1997. aastal samuti jõudsalt: Hansabank Latvija jõudis esimest korda kasumisse ning kujunes aastaga tugevaks kollektiiviks. President Ingrida Bluma valimine Hansapanga grupi juhatusse on ühest küljest tunnustust HBLis tehtud tööle, teiselt poolt on prognoositav ka Läti pangandustegevuse osatähtsuse suurenemine järgnevatel aastatel.

Liising oli 1997. aastal grupi kõige kiiremini arenenud tegevusvaldkond. Hansa Liisingu agressiivne tegevus on teinud temast juhtiva liisinguettevõtja kõigis kolmes Balti riigis. 1997. aastal viidi läbi tähelepanuväärne organisatsiooni struktuuri korrastamine, mille tulemusena Hansa Liising ja tema 13 tütar- ja sidusettevõtet moo-

dustavad Hansapanga grupi sees omaette grupi. Märtsist alates on Hansa Liisingu grupp koondunud ühise valdusühingu Hansa Capital alla.

Hansabank Markets, mis baseerub Tallinna ja Riia *dealing*-ruumide töötajatel, on jätkuvalt juhtiv maakler ja vahendaja Baltikumi raha-, kapitali- ja väärtpaberiturgudel ning aktive juhtimises. Jõudsalt arenenud Hansabank Marketsil on praeguseks kõik olulised investeerimispanga tunnused. Juhatus on otsustanud, et 1998. aastal tuuakse investeerimispanga funktsioonid organisatsioonis veelgi selgemalt välja.

Hansapanga grupis on olulisel kohal mõtteviis, et iga töötaja tegevuse eesmärgiks peab olema orienteeritus klientide vajadustele ja selle kaudu panga aktsionäride huvide realiseerimine. Seetõttu on grupi töötajaskonna õige valik ja pidev areng üks töö tulemuslikkuse võtmelemente. 1998. aasta märtsi lõpus töötas Hansapanga grupis 1288 inimest. Grupi töötajaskonna keskmine vanus on 28,5 aastat, haridusliku struktuuri lõikes on kõrgharidusega töötajaid 48%, keskeriharidusega 51% ja magistrikraadiga 1%. Töö kõrvalt õpib ligi 30% töötajatest. Mitmekesine täiendusõpe on osa töötajate motivatsioonisüsteemist, mis tagab ka professionaalsuse püsimise kaasaja tasemel. Töötajate tegevuse, arengupotentsiaali ja koolitusvajaduse väljaselgitamiseks korraldatakse iga-aastaseid hindamisvestlusi. Juhtide ja spetsialistide kohti on täidetud võimalikult palju grupisisese edutamise kaudu.

Juhtide ja spetsialistide parema motiveerimise eesmärgil hakati 1997. aastal oma töötajatele aktsiaoptsioone väljastama, lisaks on endiselt kasutusel tavalised aktsiapreemiad. Sellise skeemi eesmärk on ühendada tipptöötajate ja aktsionäride huvid ning suunata töötajate pingutused organisatsiooni turuväärtuse suurendamisele pikemas perspektiivis. Ollakse seisukohal, et kõige tähtsam on pakkuda töötajale arenemis- ja eneseteostusvõimalusi, mille ühildamine ettevõtte huvide ja arenguga loob ettevõttele vaieldamatult uut väärtust.

Hansapanga Nõukogu

Hannes Tamjärv	Hansapanga nõukogu esimees
Bengt Dennis	Hansapanga nõukogu liige, Skandinaviska Enskilda Banken – <i>Senior Adviser</i>
Jonathan Harfield	Hansapank, nõukogu liige, European Bank for Reconstruction and Development – <i>Senior Banker</i>
Jüri Raidla	Hansapanga nõukogu liige, Advokaadibüroo Raidla ja Partnerid, vandeadvokaat
Meelis Milder,	Hansapanga nõukogu liige, AS Baltika juhatuse esimees
Endel Siff	Hansapang nõukogu liige, AS N-Terminaali nõukogu esimees
Tiina Mõis,	Hansapanga nõukogu liige, administratsiooni divisjoni direktor

HANSAPANGA JUHATUS

Jüri Mõis	juhatuse esimees
Rain Lõhmus	juhatuse liige, Hansabank Marketsi divisjoni direktor
Indrek Neivelt	juhatuse liige, Hansapank Eesti peadirektor
Tõnis Sildmäe	juhatuse liige, infotehnoloogia divisjoni direktor
Aivar Rehe	juhatuse liige, grupi krediididirektor
Ingrida Bluma	juhatuse liige, Hansabank Latvia president
Gerd Müller	juhatuse liige, ettevõtete panganduse divisjoni direktor

8.7 Finantsaruanded

Bilanss

31. detsembri seisuga (miljonites kroonides)	GRUPP			PANK		
	1997	1996	1995	1997	1996	1995
Aktiva						
Sularaha	463,5	279,1	182,1	355,0	205,0	182,1
Nõuded keskpangale	801,3	294,4	128,5	652,4	239,0	128,5
Nõuded teistele krediidasutustele	1732,8	1117,9	687,6	985,4	542,3	687,6
Teelolevad summad	137,6	159,4	68,1	126,9	158,4	67,8
Lühiajalised finantsinvesteeringud	191,7	57,7	16,9	151,7	53,1	16,6
Turukõlblikud võlakirjad	1193,6	659,0	230,9	933,1	384,8	230,9
Investeeringud	148,7	77,0	66,2	243,4	151,7	102,9
Ostetud väärtpaberid tagasimüügi kohustusega	494,2	309,4	54,5	390,2	196,4	54,5
Laenud	7576,0	3679,5	1691,3	5059,0	3259,5	1677,5
– Hinnangulised laenukahjumid	(99,5)	(58,9)	(21,2)	(64,7)	(39,3)	(21,2)
Netolaenud	7476,5	3620,6	1670,1	4994,3	3220,2	1656,3
Põhivara	502,7	446,4	130,5	284,5	279,6	125,6
Ettemaksed ja kogunenud tulu	1267,6	305,9	227,6	494,3	108,2	118,7
Muud aktivad	17,8	6,1	3,9	(10,3)	3,0	3,8
Aktiva kokku	14 428,2	7332,9	3466,9	9601,1	5541,7	3375,3
Passiva						
Võõrkapital						
Kohustused keskpangale ja valitsusele	32,6	147,7	110,1	8,2	105,2	110,1
Kohustused teistele krediidasutustele	3312,1	1128,5	288,0	1597,0	868,4	272,8
Emiteeritud võlakirjad	1488,7	89,3	0,0	456,9	25,0	0,0
Müüdnud, veel tagasi ostmata väärtpaberid	148,7	116,5	96,7	85,3	0,0	77,5
Hoiused	7004,3	4340,3	2116,0	5560,1	3303,5	2145,2
Arvelduskontod	4385,3	3611,1	1816,4	3218,1	2696,8	1845,6
Tähtajalised hoiused	2619,0	729,2	299,6	2342,0	606,7	299,6
Summad arveldustes	488,2	433,2	374,4	477,0	428,1	327,1
Kogunenud kohustused	510,2	199,5	92,5	228,7	99,1	66,1
Eraldised	91,2	52,5	18,2	46,1	30,6	16,7
Muud passivad	21,7	63,4	0,3	7,3	9,2	0,3
Vähemusaktsionäride osa	2,0	2,0	0,0			
Võõrkapital kokku	13 099,7	6572,9	3096,2	8466,6	4869,1	3015,8
Allutatud laen	177,4	0,0	0,0	120,0	0,0	0,0
Omakapital						
Aktiivkapital	382,4	191,2	179,3	382,4	191,2	179,3
Aazio	0,2	101,4	2,8	0,0	101,2	0,0
Jaotamata kasum	461,0	254,3	109,6	316,1	185,5	84,4
Muud vabad reservid	34,7	20,5	0,0	0,0	0,0	
Tresooraktsiad	(47,7)	(3,5)	(22,8)	0,0	0,0	0,0
Reservid	320,5	196,1	101,8	316,0	194,7	95,8
Omakapital kokku	1151,1	760,0	370,7	1014,5	672,6	359,5
Passiva kokku	14 428,2	7332,9	3466,9	9601,1	5541,7	3375,3

Kasumiaruanne

(miljonites kroonides)	GRUPP			PANK		
	1997	1996	1995	1997	1996	1995
Puhas intressitulud						
Intressitulud	903,6	515,7	272,0	591,7	378,9	252,3
Intressikulud	312,2	160,8	74,6	225,2	113,8	73,5
Puhas intressitulud	591,4	354,9	197,4	366,5	265,1	178,8
Laenu- ja garantiiprovisjon	67,1	36,7	17,7	45,2	23,8	17,6
Tagasi tulnud laenud	3,9	13,1		3,1	13,1	
Puhas intressitulud pärast provisjone	528,2	331,3	179,7	324,4	254,4	161,2
Mitteintressitulud						
Finantstulud	294,2	321,9	130,1	241,4	282,8	118,7
Dividendid	0,7	0,2	0,2	51,1	3,1	5,3
Saadud komisjoni- ja teenustasud	364,5	184,1	104,5	268,1	137,5	92,0
Muud tulud	55,0	20,7	41,8	3,9	0,2	27,6
Mitteintressitulud kokku	714,3	526,9	276,6	564,5	423,6	243,6
Tulu sidusettevõtelt	6,7	8,8	8,4	0,0	0,0	0,0
Tulud kokku	1249,3	867,0	464,7	888,9	678,0	404,8
Mitteintressikulud						
Makstud teenustasud	95,6	50,6	29,7	78,8	41,6	28,1
Personalikulud	235,4	147,1	87,0	151,3	108,9	71,9
Andmetöötluskulud	28,6	22,0	18,1	27,7	28,3	25,3
Halduskulud	146,7	107,3	71,4	87,6	81,8	64,9
Muud kulud	92,2	48,6	25,5	44,6	111,0	18,9
Mitteintressikulud kokku	598,5	375,6	231,7	390,0	371,6	209,1
Tegevuskasum	650,7	491,4	233,0	498,8	306,4	19,7
Kulum	81,2	123,9	21,8	47,7	29,6	16,5
Kasum enne eraldisi ja makse	569,5	367,5	211,2	451,2	276,8	179,2
Eraldised	38,3	34,8	9,7	15,6	13,9	8,2
Tulumaks	85,1	47,4	37,0	69,8	42,5	29,6
Puhaskasum	446,1	285,3	164,5	365,8	220,4	141,4

9. HOIUPANK

9.1 Tegevuse ja kujunemise lühiülevaade

Eesti Hoiupank asutati 1927. aastal Riigi Hoiukassana, alustas tegevust 1928. a 1. jaanuaril ning 1940. aasta algul oli tal juba 210 harukontorit. 1940. aasta juulikuus pank natsionaliseeriti ning aastail 1940 – 1990 tegutses ta nõukogude liidu hoiukassade süsteemi allstruktuurina. Uus etapp Hoiupanga arengus algas

14. aprillil 1992, kui Eesti Panga nõukogu otsusega loodi AS Eesti Hoiupank. 1993. aasta jaanuaris sai Eesti Hoiupank Eesti Pangalt uue tegevuslitsentsi. 1993. aasta kevadel otsustas Eesti Panga nõukogu müüa kolmandiku Hoiupanga aktsiaid Hansapangale. Samal ajal pandi alus Hoiupanga praegusele arenguprogrammile, komplekteeriti panga uus juhtkond ning algas kontorivõrgu optimeerimine ja ajakohastamine.

1993. aastal õnnestus Hoiupangal panna alus otsustavale tulude suurenemisele, mille tulemusena vähenes prognoositud kahjum tunduvalt. Aastail 1993-1994 oli Hoiupank kahjumis, kasumisse jõuti 1995. aasta algul.

1995. aastal toimus Hoiupanga arengus peale kasumisse jõudmise mitmeid otsustava tähtsusega sündmusi: märtsis anti välja esimene pangakaart, aprilli alguses hakkas tööle esimene sularahaautomaat (ATM). 1995. aasta juunis sai üheks Hoiupanga omanikuks Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD), mis oli kindel märk Hoiupanga usaldusväarsuse kasvust Lääne-Euroopa finantsinstitutsioonide silmis. Välisinvestorite huvi pälvis ka 1995. aasta sügisel toimunud Hoiupanga avalik aktsiaemissioon, mille 30 miljoni Eesti krooni suurusest mahust omandasid välisinvestorid üle 50%. Emissiooni tulemusena said Hoiupanga aktsionärideks sellised tuntud rahvusvahelised finantsinstitutsioonid nagu Mercury Asset Management, Baltic Republics Fund ja Pictet & Cie.

1996. aasta 3. juunil alustas tegevust Tallinna Väärtpaberibörs ning samast kuupäevast börsi põhinimekirjas noteeritud kaheksa aktsia hulgas oli ka Hoiupanga aktsia. 1996. aasta juunis sõlmiti eellepe Eesti Tööstuse ja Ehituse Kommertspanga saneerimiseks ja hilisemaks võimalikuks liitmiseks. 2. septembril kinnitas Eesti Pank ametlikult Hoiupanga ning Eesti Tööstuse ja Ehituse Kommertspanga liitumise, mille tulemusena suurenes märgatavalt Hoiupanga osa ettevõtjate hoiuste turul.

19. juunil 1996 otsustas Eesti Erastamisagentuuri nõukogu müüa RAS Eesti Kindlustuse 32,2 miljoni krooni eest Hoiupanga Elukindlustuse ASi Grupile. Hoiupanga osalus Eesti Kindlustuses 30.06.1997 seisuga on 85,6%, firma vähemusomanikud on Hansa Investeeringud ning Profit OY.

Eesti Kindlustus on jätkuvalt Eesti suurim kindlustusettevõtja, mille käes on 25% kogu kindlustusturust.

30. septembril 1996 peetud Hoiupanga aktsionäride erakorralisel üldkoosolekul otsustati suurendada Hoiupanga aktsiakapitali 3 200 000 nimelise A-seeria aktsia emiteerimisega lisasissemaksetega. Sellega suurenes Hoiupanga aktsiakapital 165 miljoni Eesti kroonini.

Alates 17. oktoobrist 1996 on Hoiupank koos oma tütarettevõtjatega kindlustatud Ameerika kindlustuskonserni American International Group, Inc. (AIG) poolt. Esialgset kindlustussummat, 1 miljon USA dollarit, suurendati 15. aprillil 1997. aastal 2,5 miljoni USA dollarini.

1996. aasta detsembris müüs üks Hoiupanga suuromanikke Hansapank 12,5% Hoiupanga aktsiatest Rootsi Swedbank'ile. 1997. a juulikuu seisuga on Swedbank'i osalus suurenenud 19,9%.

1997. a oktoobris toimus Hoiupanga eelisõigustega aktsiaemissioon, mis on seni Baltikumi suurim ning mille maht oli 690 miljonit krooni.

9.2 Grupp

1997. aastal arenes Hoiupanga grupp jõudsalt väljapoole Eestit: Hoiupank ostis väärtpaberivahendusfirma Lätis ja panga Moskvast. Hoiupanga Liising asutas tütarfirma Lätis ning Eesti Kindlustus omandas kindlustusseltsid Leedus ning Peterburis.

Samas pole unarusse jäetud Eesti turgu – oma turuosa suurendasid 1997. aastal kõik eelmainitud ettevõtted.

Hoiupanga Liising

Hoiupanga Liisingu areng oli 1997. aastal märkimisväärne, 1997. a lõpus oli Hoiupanga Liisingu käes 22,0% Eesti liisinguturust. Ettevõtte peamised tegevusvaldkonnad on vallas- ja kinnisvara kapitalirent ning järelmaksuga ost-müük. Firma liisinguportfelli maht kasvas aastaga üle viie korra, 209 mln kroonist 1082 mln kroonini.

1997 avati uued esindused Narvas, Kärdlas ja Jõhvis, lisaks juba töötavatele Tartu, Pärnu ning Rakvere esindusele. Möödunud aastasse jääb ka tütarfirma Hoiupank Lizings avamine Lätis. Hoiupank Lizings lõpetas esimesed tegevuskuud edukalt, portfelliga maht jäi 7,8 mln krooni.

Eesti Kindlustus

Eesti Kindlustus on kasvanud suurettevõtteks, millel on praegu neli tüarettevõtet: Eesti Elukindlustuse AS, Eesti Varakindlustuse AS, AS Kindlustuskonsultant ja AS Kindlustusekspert. Lisaks kuulub Eesti Kindlustusele 45% kindlustusseltsist ASK Peterburg, mis on üks juhtivaid kindlustusseltse Peterburi turul. Eesti Varakindlustuse ASile kuuluvad kindlustusaktsiaselts Kalju ja AS Baltic Insurance Group, millele omakorda kuulub 86% Leedu kindlustusseltsist KDK Draudimas.

1998. aasta esimese kvartali lõpus oli Eesti Kindlustuse käes 25% kogu Eesti kindlustusturust.

Eesti kindlustusturu kasv oli 1997. aastal kiire: 12 kuu kasv oli aastatagusega võrreldes ca 37-38%. Vabatahtlike kindlustusliikide juurdekasv oli 50,6%. Kuna kindlustusele makstavad summad moodustavad inimeste sisetulekutest praegu alles väikese osa, on kindlustusel head kasvuperspektiivid.

Erastamisjärgsel ajal on Eesti Kindlustuses arendatud uusi nüüdisaja nõuetele vastavaid kindlustusteenuseid: äririskikindlustus, laenukindlustus, riskielukindlustus, vastutuskindlustus, pensionikindlustus, metsakindlustus. Loomulikult pakutakse uute kindlustusliikide kõrval ka klassikalisi.

Kindlustusvõtja paremaks teenindamiseks renoveeriti 1997. aastal kõik Eesti Kindlustuse esindused. Just suur esinduste võrk annab Eesti Kindlustusele hea müügieelise – olla oma kliendile kättesaadav nii teenuse valiku kui ka kahjujuhtumi korral. Tänu tehtud uuendustele püsib Eesti Kindlustus traditsiooniliselt turuliidri positsioonil, pöörates suurimat tähelepanu oma klientide kindlustussoovidele ja kvaliteetsele teenindusele.

Kui 1997. aastal oli põhirõhk lähema viie kuni kümne aasta arenguvajadustele sobiva organisatsiooni formeerimisel, siis 1998. aasta märksõnad on laienemine ja efektiivsuse kasv.

Hoiupanga Fondid

1997. aasta oli Hoiupanga Fondidele edukas. Olemasolevate Hoiupanga Investeeringufondi ja kinnist tüüpi Suurerastamise Investeeringufondi kõrval käivituskaks uut fondi, Hoiupanga Venemaa Investeeringufond ja Hoiupanga Rahaturu Investeeringufond. Fondide kogumaht oli 1997. aasta lõpus 471,2 miljonit krooni.

Kui 1996. a alustas ettevõtte esimeste privaatportfellide haldamist, siis 1997. a lõpus ületas privaatportfellide maht juba 120 miljoni krooni piiri ja tõenäoliselt kasv jätkub. Sedamööda, kuidas Euroopa Liidu nõuded laienevad Eestile, tuleb vajaduse korral asutada selle teenuse pakkumiseks eraldi tütarfirma.

Koos fondihaldurite professionaalsuse kasvuga kasvab ka investorite professionaalsus, kliendid ootavad rohkem ning neile suudetakse pakkuda rohkem erineva riskiga tooteid. Hoiupanga juhtpositsioon üksikisikute hoiuste turul Eestis võimaldab vahetu kontakti potentsiaalsete klientide, jõukate eraisikutega.

1998. aasta I kvartalis asutati Hoiupanga Fondidega analoogseid teenuseid pakkuv tütarfirma Lätis. Oodatava pensionireformi puhul on plaanis alustada pensionifondi tööga. Fikseeritud tulumääraga instrumentidele orienteeritud klientide arvu suurenedes võib osutuda põhjendatuks ka intressifondi asutamine.

Hoiupanga Investeeringud

1996. a detsembris asutati Hoiupanga Investeeringud, et pakkuda klientidele investeerimispankunduse teenuseid. Esimese, toitlustuse ja hotellindusega tegeleva AS Soots Turismi aktsiate avaliku müügi korraldas Hoiupanga Investeeringud 1997. aasta aprillis. Peatselt järgnes sellele teine, Eesti juhtiva turvakontserni AS ESSi emissioon, lisaks korraldati ESSi aktsiate noteerimine Tallinna Väärtpaberibörsil. Kolmas emissioon, Amserv Grupi ASi (sõiduaudode import) aktsiate avalik müük, toimus 1997. a mais. Kõik kolm esimest emissiooni lõppesid mitmekordse ülemärkimisega.

1997. a teisel poolaastal oli Hoiupanga Investeeringud kaaskorraldaja Baltikumi suurimal aktsiaemissioonil. Hoiupanga eelisõigustega emissioon, mille maht oli 690 miljonit krooni, tehti edukalt 1997. a oktoobris. Nimeetatud tehingute tulemusena oli Hoiupanga Investeeringute AS korraldatud emissioonide mahu järgi Eestis 1997. aastal teisel kohal.

Ettevõtete liitumise, ühendamise ja erastamise vallas oli 1997. aasta parimaks tehinguks Eesti Elektrivõrkude Ehituse ASi nõustamine. Suure turuosaga ettevõtja, mis ehitab elektrivõrke ja sidejaamu, müüdi strateegiliste investorite rühmale. Teine oluline tehing oli AS Salva 45% ostu nõustamine strateegilisele investorile oktoobris 1997.

1998. aasta kevade suurimaks tehinguks on olnud Eesti Valvekoondise erastamine koos strateegilise investori AS Akropoliga.

Faba Pank

30. septembril 1997 sõlmis Hoiupank lepingu Moskvast asuva FABA-panga 100% aktsiate ostmiseks. See oli Venemaa majanduse lähiajaloo esimene kord, kui kõik ühe panga aktsiad müüdi välisinvestoritele.

FABA-pank on asutatud 15. septembril 1993 Moskvast. Pangale on väljastatud litsentsid nii rubla- kui ka valuutatehingute tegemiseks. Oma asutamisest saadik on FABA-pank tegutsenud Moskva südalinnas.

Tütarpanga ostmise Venemaal tingisid klientide kasvavad vajadused tehinguteks Venemaal asuvate partneritega. Hoiupangal oli valida kahe arengukava vahel: osta juba tegutseva panga aktsiate kontrollpakk või asutada Venemaal uus pank. Vajalike investeeringute ja bürokraatlike toimingute väiksema mahu tõttu otsustati esimese variandi kasuks. Selle eeliseks oli asjaolu, et koos aktsiate ostmisega omandati Venemaa ärikliimat tundev läbilöögivõimeline meeskond Eesti Hoiupanga strateegiliste eesmärkide elluviimiseks. Hoiupanga põhieesmärgid Moskva turul on pakkuda Venemaaga kauplevatele Eesti ja Eestiga kauplevatele Venemaa ettevõtetele senisest kvaliteetsemat ja kiiremat teenindust, samuti pakkuda eraklientidele Vene turu jaoks uudeid investeerimis- ja finantsteenuseid ning juurutada elektroonilisi pangateenuseid.

1997. aasta neljanda kvartali jooksul kanaliseeriti teistest Moskva pankadest FABA-panga Hoiupanga klientide arveldused oma Moskva partneritega. Tänu otsesidele suudetakse nüüd oma klientidele pakkuda senisest kiiremaid ja odavamaid arveldusteenuseid. Oktoobris 1997 alustas FABA-pank Moskva pangandusturul uudsete repo- ja marginaaltehingute müüki. Kliendid võtsid uued teenused vastu suure huviga.

Sarnaselt Eestiga, kus Hoiupank on suurt rõhku pannud elektrooniliste pangateenuste arendamisele ja müügil, on ka FABA-panga jaoks välja töötatud tele- ja telefonipanga arendamise kava. 1998. aasta teises kvartalis laheneb ka seni panga arengut pidurdanud ruumikitsikus.

Inveks

1997. aasta alguses omandas Hoiupank 76,4% osaluse Läti maaklerifirmas Inveks, et paremini teenindada oma kliente, kes on huvitatud Läti väärtpaberitesse investeerimisest, ning saada vahetut infot Läti väärtpaberiturust arengu kohta.

Märkimisväärne sündmus Inveksi arengus oli kindlasti Riia Väärtpaberibörsi ning Läti Väärtpaberite Keskdepositooriumi liikmeks saamine, mis leidis aset 1997. aasta detsembris. Kui siiani on Hoiupank oma klientide teenindamiseks Läti turul kasutanud Läti maaklerite teenuseid, siis nüüdsest saab kõiki tehinguid teha juba oma maaklerifirma vahendusel, mis peaks aitama parandada klientidele pakutavate teenuste kvaliteeti.

Inveksi tegevuse laienemisele Läti turul loob eeldused ka detsembris toimunud aktsiaemissioon, mille käigus ettevõtte aktsiakapital suurenes 100 000 latini. Emissioonis osales ka Hoiupank, suurendades oma osalust ettevõttes 87,5%ni.

IMG Konsultant

Hoiupanga klientide paremaks teenindamiseks asutati 1996. aasta lõpus 40% Hoiupanga osalusega AS IMG Konsultant, mille peamised tegevusalad on maksukonsultatsioonid, maksufaktooring, maksukoolitus ja firma püsiklientide operatiivne varustamine maksuseaduse, selle muudatuste ja kommentaaridega.

Maksufaktooringu projekt on suunatud peamiselt eksportööridele. Maksufaktooring tähendab seda, et ostetakse ära firmade poolt riigile makstud käibemaksu tagastamise nõue. Eesmärk on suurendada ettevõtete käibe kiirust ja likviidsust. Projekti on saatnud edu alates selle käivitamisest 1997. aasta maikuu ning nõudlus sellise toote järele on pidevalt kasvanud.

Seisuga 31.03.1998 oli ettevõtte maksufaktooringu portfelli maht ca 36 miljonit krooni.

Latvias Zemes Banka

Latvijas Zemes Banka (Läti Maapanga) ostmisega 1998. aasta märtsis jätkas Eesti Hoiupanga grupp oma geograafilist laienemist.

Zemes Banka ostmine on andnud soodsa võimaluse siseneda pangateenustega ka Läti turule, sest pank kuulub bilansimahult Läti kümne suurima kommertspanga hulka.

Zemes Banka peamine väärtus on aga kontorivõrk 17 kontorit ja kümme letipikendust kogu Lätis, sh neli Riias, ja kõik on ühendatud reaajas töötavasse arvutivõrku.

Zemes Bankal on hea ja konservatiivne maine. Selle tõenduseks on märkimisväärne kliendibaas, suurimad kliendid on Läti Post, Läti Mobiiltelefon, Ave-Lat, Baltic Sugar jt. Viimase aasta jooksul on Zemes Banka korraldanud edukaid deposiidikampaaniaid, mille abil on oluliselt kasvanud ka panga erakliendibaas.

Oma tütarfirma LZB Lizings kaudu on pank alustanud aktiivse liisingutegevusega.

PIKAAJALISED FINANTSINVESTEERINGUD

30.04.1998

Aktsiate Nimiväärtus Osalus Tegevusala
arv %

TÜTARETTEVÕTJAD

Hoiupanga tütarettevõttjad

Hoiupanga Liisingu AS	66 000	1000 kr	100,0%	liising
Hoiupanga Valduse AS	2 823 554	10 kr	100,0%	Eesti Kindlustuse ASi aktsiate valdamine
Hoiupanga Fondide AS	500	1000 kr	100,0%	investeeringufondide haldamine
Hoiupanga Investeeringute AS	500	1000 kr	100,0%	investeeringuteenuste pakkumine
Hoiupanga Väärtpaberite AS	2000	1000 kr	100,0%	väärtpaberivahendus
Hoiupanga Maja OÜ	1	40 000 kr	100,0%	Hoiupanga grupi kasutuses oleva kinnisvara ehitus, remont, haldus
Inveks AS	100 000	1 lat	87,7%	väärtpaberivahendus
Faba Pank	33 000 300	1 rubla	100,0%	pangandus
Realinvest Baltika AS	1200	1000 kr	51,0%	kinnisvarainvesteeringufondi haldamine
Zemes Banka	12 000 000	0,5 latti	72,4%	pangandus

Hoiupanga Liisingu ASi tütarettevõttjad

Hoiupanga Lizings Latvia	300	1000 DEM	100,0%	liising
--------------------------	-----	----------	--------	---------

Hoiupanga Valduse ASi tütarettevõttjad

Eesti Kindlustuse AS	2 028 000	10 kr	85,0%	kindlustusseltside haldamine
----------------------	-----------	-------	-------	------------------------------

Eesti Kindlustuse ASi tütarettevõttjad

Eesti Kindlustuse AS	1 200 000	10 kr	100,0%	elukindlustustegevus
Eesti Varakindlustuse AS	2 000 000	10 kr	100,0%	varakindlustustegevus
Kindlustuskonsultandi AS	400	1000 kr	100,0%	kindlustuslepingute vahendus

Eesti Varakindlustuse ASi tütarettevõttjad

Baltic Insurance Company	1 000 000	10 kr	80,0%	kindlustusseltside haldus
Kalju AS	10 026	1000 kr	56,0%	varakindlustustegevus

BALTIC INSURANCE COMPANY tütarettevõttjad

Kauno Draudimo Kompanija	38 182	100 litti	86,4%	elu- ja varakindlustustegevus
--------------------------	--------	-----------	-------	-------------------------------

Hoiupanga Fondide ASi tütarettevõttjad

Hoiupank Asset Management Latvia	400	1000 DEM	100,0%	investeeringufondide haldamine
----------------------------------	-----	----------	--------	--------------------------------

SIDUSETTEVÕTJAD

Hoiupanga sidusettevõttjad

Img Konsultandi AS	10 000	10 kr	40,0%	konsultatsiooniteenused, maksufaktooring
Sularahakeskuse AS	60 000	100 kr	25,0%	sularaha vedu, töötlemine, ladustamine

Hoiupanga Liisingu ASi sidusettevõttjad

Amserv Kapitali AS	6060	1000 kr	50,0%	liising
Eesti Liisingukeskuse AS	12 000	100 kr	33,3%	liising

Eesti Kindlustuse ASi tütarettevõttjad

Fortuuna AS	1020	100 kr	41,7%	kinnisvara ehitus, remont, haldus
-------------	------	--------	-------	-----------------------------------

9.3 Tähtsamad finantsnäitajad

	1997	1996	1995	1997	1996	1995
	Grupp	Grupp	Grupp	Pank	Pank	Pank
Omakapitali tootlus	31,7%	32,8%	30,9%	27,0%	28,3%	31,7%
Aktivate tootlus	3,4%	2,1%	1,3%	3,0%	2,0%	1,4%
Puhas intressimarginaal	5,9%	6,3%	6,1%	5,8%	6,3%	6,2%
Aktivate tulukus	15,3%	15,5%	12,4%	13,1%	14,4%	12,4%
Kasumimarginaal	21,9%	13,7%	10,6%	23,2%	13,6%	11,0%
Kapitali adekvaatsus	20,7%	12,2%	10,5%	21,0%	12,6%	10,4%
Kulu/tulu	72,2%	85,5%	89,4%	71,7%	86,4%	89,0%
Laenukahjumi reserv/laenuportfell	2,9%	3,1%	2,5%	3,0%	2,9%	2,5%
Bilansimaht (1000 kr)	9 732 725	4 474 384	2 585 408	9 188 240	4 337 543	2 589 871
Brutolaenu (1000 kr)	5 122 748	2 199 329	1 044 667	4 736 948	2 295 320	1 054 734
Hoiused (1000 kr)	4 929 939	3 080 146	2 114 012	4 960 785	3 135 474	2 114 066
Omakapital (1000 kr)	1 188 362	307 189	150 557	1 175 968	328 174	153 014
Puhaskasum (1000 kr)	238 669	74 957	26 885	193 392	67 960	27 861
Töötajate keskmine arv	1985	1410	1069	1240	1090	1063
Kontorite arv aasta lõpus	-	-	-	141	195	215
	1997	1996	1995			
Tulu aktsia kohta	13,64	5,59	3,27			
Turukapitalisatsioon (1000 kr)	3 236 025	1 140 975	-			
Raamatupidamisväärtus	60,94	18,62	12,10			

9.4 Klientuur ja turg

Erakliendid

1997. aastal sai Hoiupanga eraklientide seas hoo sisse elektrooniliste teeninduskanalite laialdane levik. Kui seni oli pangateenuseid kasutatud peaaegu eranditult kontoris, siis läinud aastal otsustas märkimisväärne osa Hoiupanga kliente telefoni- ja Interneti-panga kasuks. 1996. aasta lõpus tulnud telefonipank Pangaliin võitis aastaga endale üle kümne tuhande kasutaja ning 1998. a esimese kvartali lõpuks oli kasutajate arv kasvanud juba üle 26 300. Interneti-panga Panganet kasutajate hulk kasvas 1997. aasta alguse 600st rohkem kui 7 000ni ning 1998. a esimese kvartali lõpus oli kasutajad 15 300.

Hoiupank on hoidnud liidripositsiooni pangakaartide turul. 1997. aastat alustati 206 000 kaardiga. Aasta lõpuks oli klientidel juba üle 325 000 deebetkaardi ja 1998. a esimese kvartali lõpuks 347 000 kaarti. 1997. aasta sügisel alustas Hoiupank rahvusvaheliste deebetkaartide Maestro/Cirrus väljastamist. Aasta lõpuks oli väljastatud üle 35 000 Maestro/Cirrus funktsioonidega hoiukaardi. 1998. aasta algul hakati väljastama ka VISA Electroni deebetkaarte.

1997. aastal jätkas Hoiupank aktiivset tegevust noorteturul. Aasta oli edukas õppuritele mõeldud noortekaardi müümise osas, 12 kuuga kasvas noortekaardi klientide arv 25 000st 56 000ni. Edu saatis ka noorimatele, 7-kuni 12-aastastele klientidele mõeldud lastekaarti. Aastaga kasvas lastekaardi kasutajate arv peaaegu viis korda, 17 000ni.

Tublisti laienesid pangakaartide kasutusvõimalused. Hoiupanga sularahaautomaatide võrk tihenes veelgi, aasta alguse 64 sularahaautomaadile lisandus 66 automaati. 1998. aasta esimese kvartali lõpu seisuga oli sularahaautomaate 150 ja aasta lõpuks on plaanis suurendada see arv 190ni. 1997. aastal võeti kasutusele ka makseautomaadid, mida on paigaldatud 15. Hoiupanga kaartide kasutusvõimalused ei piirdu loomulikult vaid sularaha- ja makseautomaatidega. Möödunud aastal arendati märkimisväärselt makseterminalide võrku, et anda klientidele võimalus tasuda ostude eest sularahata. Hoiupanga elektrooniliste makseterminalide arv kasvas aastaga 300st

900ni.1998. a esimese kvartali lõpuks oli see arv kasvanud veel 300 võrra, 1200ni, ning aasta lõpuks plaanitakse jõuda 1600 makseterminalini.

1997. aastal jätkas Hoiupank personaalpanganduse põhimõtete elluviimist. 1996. aasta sügisel tööd alustanud privaatkliendihaldurite tööpõld ei piirdu enam Tallinnaga, suuremate summade paigutajaid ja teisi erilist tähelepanu nõudvaid kliente teenindatakse ka Tartus ning Pärnus. Aasta vahetuse paiku hakkas Hoiupank väljastama eelkõige just sellistele klientidele mõeldud krediitkaarti American Express.

Eraklientide laenuturg arenes 1997. aasta alguses väga kiiresti. Aasta viimases kvartalis aset leidnud börsilangus seevastu muutis laenupoliitikat oluliselt: laenuintressimäärad tõusid, laenutingimusi karmistati ning tarbimislaenude väljastamist piirati. 1998. a I kvartalis on jätkatud konservatiivset laenupoliitikat tarbimislaenude väljastamisel.

Suurimat tähelepanu pöörati 1997. aastal eluaseme- ja õppelaenudele. Eluasemelaenude tähtajad pikenesid kuni 30 aastani, see teeb laenuvõtmise paljudele klientidele jõukohasemaks. Hoiupanga poolt välja antud eluasemelaenude maht suurenes aastaga kaks korda, 789 miljoni kroonini. 1997. aastal hakkasid peale Hoiupanga, kelle käes oli seni olnud õppelaenude väljastamise monopol, õppelaenu väljastama ka teised pangad. Siiski suudeti õppelaenude turul säilitada üle 90% suurune osa.

Sarnaselt laenudega kasvas märkimisväärselt ka eraklientide hoiuste maht, aastaga 3,3 miljardi kroonini ehk 62,5%.

Hoiupanga müügivõrk arenes 1997. aastal kahes suunas:

- kontorivõrgu optimeerimise tulemusel oli Hoiupangal aasta lõpus 141 kontorit, mis kõik töötasid kasumiga;
- arendati aktiivselt elektroonilisi teeninduskanaleid.

Hoiupanga 1998. aasta plaanides on jätkuvalt väga olulisel kohal elektroonilise panganduse areng. Oleme veendunud, et nii telefoni- kui ka Interneti-panga kasutajate arv suureneb seitse-kaheksa korda.

Ärikliendid

Äriklientide jaoks oli 1997. aasta kõige olulisem sündmus Hoiupanga grupi tegevuse laienemine nii Eestis kui ka väljaspool Eestit, mis annab äriklientidele soodsa võimaluse kasutada eri finantsteenuseid väga heal teenindustasemel.

1997. aastal arenes oluliselt Hoiupanga kliendibaas. Äriklientide aktiivsete arvelduskontode arv kasvas 1,3 korda ja kontode summaarne käive 2,74 korda. 1997. aasta lõpus oli Hoiupanga osa ettevõtete hoiuste turul 9,7%.

Paranenud on klienditeeninduse tase. Turule on toodud uued teenused nagu Pangaliin ja Panganet, samuti on kliendid väga edukalt vastu võtnud Telepanga, mille kasutajate hulk 1998.a esimese kvartali lõpus oli ca 2000. Suurettevõtjate teenindamisel on Hoiupank teinud olulise sammu edasi, 1997. a lõpuks oli vormistatud kontsernikonto 38 suurettevõtjale. Ettevõtjatele teeb kontsernikonto kasutamise eriti mugavaks ja soodsaks selle sidumine arvelduskrediidiga. Selline kombineeritud skeem loob suurettevõtjatele ideaalse võimaluse oma rahavoogude juhtimiseks.

1997. aastal osales Hoiupank aktiivselt nii omavalitsuste kui ka ettevõtjate võlakirjade emiteerimises, olles sel turul üks liidreid.

Ainsana Eesti pankadest pakub Hoiupank oma sidusettevõtte IMG Konsultatsioonid abil maksufaktooringu teenust, millest on huvitatud eelkõige eksportijad.

Äriklientide jaoks on kindlasti oluline Hoiupanga Liisingu edukas areng. 1997. a lõpus oli Hoiupanga Liisingu käes 22% Eesti liisinguturust.

1997. aastal sai täishoo sisse Hoiupanga tegevus koos Hoiupanga Investeeringutega ettevõtete erastamisel ja akt-siaemissioonide korraldamisel. Kindlasti kasvab 1998. aastal äriklientide vajadus nende teenuste järele.

1998. aasta peaesmärk on suurendada Hoiupanga osa ärikliendihoiuste turul 19%ni ja laenuturul 24%ni ning oluliselt laiendada oma tegevust väljaspool Eestit.

9.5 Aktsionärid

Kõik Hoiupanga aktsiad on võrdõiguslikud lihtaktsiad nimiväärtusega 10 krooni.

Hoiupangal oli 31.12.1997 seisuga 4212 aktsionäri (31.12.1996. a 1721 aktsionäri).

Aktsionärid aktsiate arvu järgi	31.12.1997	Struktuur
Swedbank	3 881 090	19,90%
EBRD	2 300 000	11,79%
Hoiupanga Töötajate AS	1 500 000	7,69%
Merita Bank Ltd. kliendid	1 454 661	7,46%
Eesti Pank	1 028 933	5,28%
Bank of Bermuda (Guernsey) Ltd. kliendid	585 077	3,00%
Muud aktsionärid kuni 5% osalusega	8 750 239	44,87%
Aktsiate arv kokku	19 500 000	100,00%

Hoiupanga aktsionäride 12.04.1997 üldkoosoleku otsuse kohaselt on Hoiupanga järelevalvenõukogule antud õigus suurendada Hoiupanga aktsiakapitali kolme aasta jooksul 3 000 000 aktsia võrra.

Hoiupanga järelevalvenõukogu otsustas 1997. a septembrikuus emiteerida 3 000 000 uut aktsiat. Emissioon märgiti täis 28. oktoobriks 1997 ning raha laekus 30. oktoobriks 1997.

9.6 Juhtimine

Hoiupanga arengu märksõnad on müügivõrgu efektiivsus, divisjonide juhtimishaarde laienemine ning eelduste loomine grupi ja panga juhtkonna rolli kinnistamiseks.

1997. a jooksul kujundati põhjalikult ümber müügivõrgu juhtimine ja suurendati keskkontori divisjonijuhtide vastutust üleeestiliste müügitulemuste eest. Sellega seoses kaotasid oma tähtsuse regionaalsed juhtimiskeskused, kes seni olid müügivõrku juhtinud. Piirkondlikud müügitoetusüksused integreeriti regioonide reformimisel keskkontori struktuuri. Selle sammu eesmärk oli vähendada juhtimiskulusid ja suurendada kontorite iseseisvust.

Äri- ja eraklientide teeninduses on moodustatud kolm sisepanka, äri- ja jaepangandus ning elektronpangandus, kes on oma otsustes iseseisvad. Klienditeeninduses on eraldatud nn eesliin analüütikutest – sõltumatus klientide kontakti mõjudest on nende kontrollivas funktsioonis võtmeelement. Seejuures on säilitatud ühtne tootearenduse, uuringute ja arenduse teenistus.

Loodud on välisdivisjon, mis valmistab ette tegevust uutel perspektiivsetel turgudel. Valminud on panga uus peahoone, mis koondas kokku seni üle linna viies kohas laiali olnud struktuuriüksused.

Senises tegevuses järgitud riskijuhtimise põhimõtted koondati 1997. aastal riskijuhtimise strateegia ülddokumendi. Tippjuhtide tasandil on määratletud riskide kontrollijate vastutus ja riskihaldurid, kelle ülesanne on arendada riskimaandamise mehhanisme.

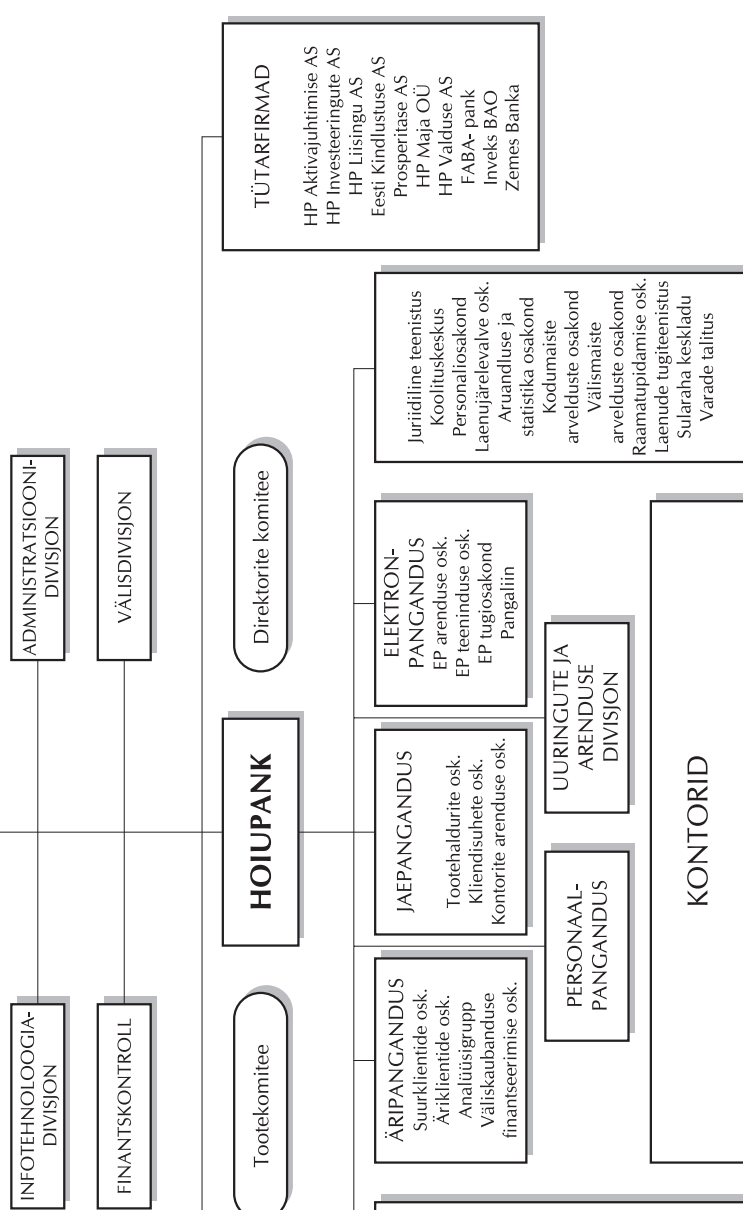
Hoiupank on lähiminevikus kulude juhtimise tõhususelt olnud pangandusturul suunanäitajaks. Möödunud aastal algasid ettevalmistused kehtivate majandamisreeglite ümberkujundamiseks, mille eesmärk on moodustada iseseisva bilansiga müügi- ja tugiüksused.

Märtsis 1998 töötas Hoiupangas 1368 inimest. Töötajad olid jaotunud järgmiselt:

keskkontoris 474, Tallinna piirkonnas 322, Põhja piirkonnas 205, Lõuna piirkonnas 202, Pärnu piirkonnas 55, Harju-Rapla piirkonnas 46, Saaremaal 34, Lääne piirkonnas 18, Hiiumaal 12 inimest.

```

graph TD
    Juhatus[JUHATUS] --- Sisekontroll[SISEKONTROLL]
    Juhatus --- Ärikontroll[ÄRIKONTROLL]
    Juhatus --- Arendusnõukogu[Arendusnõukogu]
    Juhatus --- Eelarvekomitee[Eelarvekomitee]
    Juhatus --- AktivatePassivate[Aktivate/passivate juhtimise komitee]
    Juhatus --- Laenukomitee[Laenukomitee]
    Arendusnõukogu --- Kontrollingukomitee[Kontrollingukomitee]
    Eelarvekomitee --- Kontrollingukomitee
    AktivatePassivate --- Kontrollingukomitee
    Laenukomitee --- Kontrollingukomitee
  
```


Järelevalvenõukogu

14. aprillil 1998 Hoiupanga aktsionäride korralise üldkoosoleku poolt kinnitatud järelevalvenõukogu koosseis:

Joakim J. Helenius	Hoiupank, nõukogu esimees Hansa Investments – juhatuse esimees
Jonathan H. M. Harfield	Hoiupank, nõukogu liige EBRD – Senior Banker
Salvatore Candido	Hoiupank, nõukogu liige EBRD – Principal Banker
Lars-Olof Ödlund	Hoiupank, nõukogu liige Swedbank – Executive Vice President
Magnus Francke	Hoiupank, nõukogu liige Swedbank – Senior Vice President
Andrus Alber	Hoiupank, nõukogu liige
Jüri Käo	Eesti Panga statistika osakonna juhataja Hoiupank, nõukogu liige
Gunnar Okk	Norma grupi nõukogu esimees Hoiupank, nõukogu liige Eesti Energia peadirektor

Juhatus

Üllar Jaaksoo	juhatuse esimees
Mati Jostov	juhatuse liige, Hoiupank Eesti peadirektor
Aimar Jugaste	juhatuse liige, administratsiooni divisjoni direktor
Juta Maar	juhatuse liige, pearaamatupidaja
Heino Viik	juhatuse liige, Hoiupanga Turgude direktor
Tõnu Liik	juhatuse liige, infotehnoloogia divisjoni direktor
Urmas Vahur	juhatuse liige, välisdivisjoni direktor

9.7 Finantsaruanded

Bilanss	Grupp	Grupp	Grupp	Pank	Pank	Pank
tuhandetes kroonides	31.12.1997	31.12.1996	31.12.1995	31.12.1997	31.12.1996	31.12.1995
Varad						
Sularaha ja nõuded keskpangale	1 236 703	392 731	245 751	1 226 764	392 727	245 751
Nõuded ja laenud krediidasutustele	680 000	223 807	748 774	734 622	218 209	748 503
Aktsiad ja osakud	344 331	139 167	31 674	242 608	115 434	27 423
Võlakirjad	978 046	786 256	314 750	1 308 478	743 027	314 750
Väärtpaberitega tagatud laenud	509 099	274 588	25 378	463 405	236 769	25 378
Muu lühiajaline vara	454 442	179 146	80 361	233 002	142 495	76 584
Laenud klientidele						
Laenud klientidele	5 122 748	2 199 329	1 019 289	4 736 948	2 295 320	1 029 356
Hinnangulised kahjumid laenudelt ja garantiidelt	-150 293	-67 538	-24 227	-142 215	-65 420	-24 227
Laenud klientidele kokku	4 972 455	2 131 791	995 062	4 594 733	2 229 900	1 005 129
Pikaajalised finantsinvesteeringud	54 967	33 562	3 969	145 621	54 353	7 111
Materiaalne põhivara	502 682	313 336	139 689	239 007	204 629	139 242
VARAD KOKKU	9 732 725	4 474 384	2 585 408	9 188 240	4 337 543	2 589 871
Kohustused						
Võlgnevus krediidasutustele	2 116 339	480 428	117 740	1 843 027	421 832	117 740
Hoiused						
Nõudehoiused	3 575 953	2 283 367	1 618 344	3 573 342	2 296 071	1 618 398
Säästuhoiused	84 458	121 841	301 649	83 629	121 841	301 649
Tähtajalised hoiused	1 269 528	674 938	194 019	1 303 814	717 562	194 019
Hoiused kokku	4 929 939	3 080 146	2 114 012	4 960 785	3 135 474	2 114 066
Vabariigi Valitsuse laenufondid	189 697	236 172	143 762	189 329	236 172	143 762
Muud kohustused	346 049	153 402	59 337	258 761	131 991	61 289
Emiteeritud võlakirjad	410 906		0	400 000	0	0
Kindlustuse tehnilised eraldised	178 147	126 249	0	0	0	0
Allutatud kapital	348 900	83 900	0	348 900	83 900	0
Kohustused kokku	8 531 447	4 160 297	2 434 851	8 012 272	4 009 369	2 436 857
Vähemusosa	12 916	6 898	0	0	0	0
Omakapital						
Aktsiakapital	195 000	165 000	133 000	195 000	165 000	133 000
Aazio	712 602	88 200	13 000	712 602	88 200	13 000
Omaaktsiad	-25 308	-25 525	0	0	0	0
Üldine pangandusreserv	219 455	47 262	0	219 455	47 262	0
Muud reservid	0	27 712	27 712	0	27 712	27 712
Kursimuutused	-645	0	0	0	0	0
Jaotamata vaba omakapital	98 728	4 540	-23 155	60 381	0	-20 698
Omakapital kokku	1 199 832	307 189	150 557	1 187 438	328 174	153 014
Kohustused ja omakapital kokku	9 732 725	4 474 384	2 585 408	9 188 240	4 337 543	2 589 871
Bilansivälised varad	3 118 424	1 401 210	1 235 669	3 104 180	1 401 210	1 235 669
Bilansivälised kohustused	4 045 720	1 715 003	1 289 122	3 995 034	1 715 003	1 289 122

KASUMIARUANNE

	Grupp	Grupp	Grupp	Pank	Pank	Pank
tuhandetes kroonides	31.12.1997	31.12.1996	31.12.1995	31.12.1997	31.12.1996	31.12.1995
Intressitulu	650 031	340 288	183 252	613 326	334 181	185 422
Intressikulu	232 120	117 043	58 881	220 453	116 787	58 883
Puhas intressitulu	417 911	223 245	124 371	392 873	217 394	126 539
Netokasum/netokahjum pikaajalistest finantsinvesteeringutest	-11 534	-692	346	-2 601	745	725
Tulu otsesest kindlustustegevusest	93 607	31 524	0	0	0	0
Tulu muudest finantstehingutest	175 787	91 617	13 637	112 688	84 211	13 058
Teenustasu tulu	167 485	74 768	51 623	148 798	70 699	50 933
Teenustasu kulu	38 410	13 720	13 019	37 530	12 137	12 807
Puhas teenustasu tulu	129 075	61 048	38 604	111 268	58 562	38 126
Halduskulud						
Palga ja sotsiaalmaksu kulu	204 510	98 728	55 891	126 842	79 866	55 346
Muud halduskulud	171 508	137 378	52 726	135 141	128 502	52 879
Halduskulud kokku	376 018	236 106	108 617	261 983	208 368	108 225
Muud tegevustulud	14 337	10 446	4 078	12 480	10 064	3 153
Materiaalse põhivara kulum	45 780	28 329	16 345	37 960	26 565	16 326
Laenukahjumid ja hinnangulised kahjumid laenudelt ja garantiidelt	94 948	73 502	29 189	76 677	68 083	29 189
Kasum enne maksustamist	302 437	79 251	26 885	250 088	67 960	27 861
Tulumaks	57 255	2 917	0	41 196	0	0
Vähemusosale kuuluv kasum	2 483	1 377	0	0	0	0
Puhaskasum	238 669	74 957	26 885	204 862	67 960	27 861
Kasum aktsia kohta (kroonides)	14,33	5,59	3,27			
Korrigeeritud kasum aktsia kohta (kroonides)	14,2	5,59	3,27			

Meile ei ole teada täiendavaid vigu ega puudusi algselt koostatud aastaaruande osas.

Price Waterhouse

Urmas Kaarlep
AS Price Waterhouse
AUDIITORI TEADE

10. juuni 1998
AS-i Eesti Hoiupank aktsionäridele

Oleme andnud 9. märtsil 1998 järelausotsuse AS-i Eesti Hoiupank raamatupidamise aastaaruande ja AS Eesti Hoiupank ja tema tütarettevõtete (kontserni) konsolideeritud aastaaruande kohta seisuga 31. detsember 1997. Antud raamatupidamise aastaaruannete korrektne koostamine oli panga juhtkonna kohustus. Meie ülesanne oli anda auditi tulemustele tuginedes omapoolne hinnang raamatupidamise aastaaruande kohta. Meie poolt antud järelausotsus oli märkusteta.

Pärast meie poolt antud järelausotsuse kuupäeva jõudis avalikkuse ette informatsioon selle kohta, et panga juhatus oli võtnud pangale seisuga 31. detsember 1997 olulise täiendava kohustuse, mida panga aastaaruandes ei avalikustatud. Antud bilansivälise kohustuse olemasolu varjati meie eest. Meie poolt kasutatud auditi protseduurid, mis olid kooskõlas Rahvusvahelise Audiitorkontrolli Standarditega ja meie enda ülemaailmse parima praktikaga, ei saanud ega pidanud saama identifitseerida salajasi kokkuleppeid panga juhatuse ja kolmandate osapoolte vahel, millised olid meie eest varjatud ning mille osas juhatus ei teavitanud meid nende poolt esitatud kirjalikus juhtkonna kinnituskirjas. Antud bilansivälised kohustused ei olnud kajastatud raamatupidamise aruandes ja juhul, kui me oleksime olnud teadlikud nende bilansiväliste kohustuste olemasolust seisuga 9. märts 1998, oleks meie järelausotsus olnud märkusega antud informatsiooni puudumise osas. Tingituna eelpool toodust ei saa enam edaspidi tugineda meie poolt 9. märts 1998 antud järelausotsusele.

Panga praegune juhatus on otsustanud anda välja 1997. a. aastaaruande kohta täiendava informatsiooni, mis meie arvates oleks pidanud olema avalikustatud 1997. a. aastaaruandes. Antud täiendav informatsioon on lisatud käesolevale teatele.

9.8 TÄIENDUSED HOIUPANGA 1997. AASTA ARUANDELE

Taust

Hoiupanga 1997. aasta aastaaruandes ei ole kajastatud optsioonitehingut, mis sõlmiti 29.10.1997 Daiwa Europe Ltd. (edaspidi Daiwa) pangaga. Aastatulemuste auditeerimisel ei esitanud pank audiitoritele optsioonitehinguga seotuid andmeid ja dokumente. Hoiupank peab edaspidiseks adekvaatseks andmete käsitlemiseks vajalikuks avaldada täiendavat informatsiooni 1997. aasta aruande kohta.

Finantsaruannete täiendused seoses kajastamata optsioonitehinguga

Opsioonitehing oli seotud Hoiupanga Töötajate ASile (edaspidi HTAS) Daiwa poolt 29.oktoobril 1997 antud kuuekuulise laenuga summas 27 340 000 Saksa marka (218 720 000 krooni). HTAS oli asutatud kuue panga juhtkonda kuuluva töötaja (sh viie juhatuse liikme) poolt septembris 1997 eesmärgiga kaasata aktsionäride ringi Hoiupanga aktsiatesse investeerida soovivaid panga töötajaid.

29. oktoobriks 1997 oli käimasoleva emissiooni raames tekkinud olukord, kus:

- Hoiupanga aktsia turuhind oli ligi 46 krooni madalam emissiooni hinnast ning märkimata enam kui pool emissioonist;
- Daiwa oli nõus finantseerima HTASi, saades pandiks 1,5 miljonit Hoiupanga aktsiat;
- HTAS pidi emissiooni allgaranteerijana märkima 1,5 miljonit aktsiat, saades selleks laenu Daiwalt ning pantides aktsiad Daiwale;
- Daiwa vajas riski maandamist tagatisvara võimalikust müügist tekkida võiva kahjumi osas.

Olukorra lahendamiseks otsustas Hoiupank sõlmida Daiwaga optsioonitehingu, mille kohaselt kohustus Hoiupank kompenseerima Daiwale hinnavahe alla 150 krooni aktsia kohta, mis võib tekkida 1,5 miljoni aktsia müügist. Aktsiate müük pidi toimuma 15 tööpäeva jooksul alates 29. aprillist 1998 turutingimuste kohaselt.

Daiwaga sõlmitud optsioonitehingust tulenevat hinnagulist realiseerimata kahjumi 31.detsembri 1997 seisuga võiks arvestada Black-Scholes valemi abil. Valemis kasutatavad eeldused baseeruvad Eesti pankade vastava ala spetsialistide ekspert hinnangul, kuna võrreldavat turuhinda sarnasele tehingule ei eksisteeri.

Hoiupanga aktsia tegelik turuhind oli 31.detsembril 1997 164,50 krooni.

Tehingu lõppemiseni oli 119 päeva.

Tehingu riskivabaks intressimääraks on võetud 12%.

Aktsia oodatavaks volatiilsuseks on võetud 53,5 %.

Sellest tulenevalt on tehingu hinnanguliseks kahjumiks 15 500 000 krooni. Kasumi vähenemise tõttu väheneks tulumaks 4 030 000 krooni võrra ning nii panga kui ka grupi kasum väheneks kokku 11 470 000 krooni võrra.

Panga 1997. aasta kasum oleks pärast korrigeerimist 193 392 000 krooni. Grupi 1997. aasta kasum oleks pärast korrigeerimist 227 199 000 krooni. Grupi ja panga bilanssides väheneks jaotamata vaba omakapital 11 470 000 krooni võrra ning muud kohustused suureneksid sama summa võrra.

1997. aasta aruandes on samuti kajastamata Hoiupanga ja Clarion International Corporationi vahel 30. oktoobril 1997 sõlmitud optsioonitehing. Antud tehing ei realiseerunud ning on lõpetatud 28. aprillil 1998.

Seotud osapooled

Hoiupank on teinud pöördrepotehinguid *off-shore* firmadega, kelle omanikke ei ole võimalik identifitseerida. Seetõttu puudub pangal informatsioon selle kohta, kas on olemas selliseid pöördrepotehinguid, mida oleks tulnud kajastada seotud osapoolte lisas.

Hilisemad sündmused

28. aprillil 1998 oli Hoiupanga aktsia hind 130 krooni. Optsioonitehingust tuleneva kahju ärahoidmiseks otsustas Hoiupank kooskõlastatult keskpangaga korraldada laenu tagastamise Daiwale, saavutamaks aktsiate müük eesmärgistatud moel vähendamaks seeläbi kahju pangale.

Kavandatud finantsskeemi teostamine ebaõnnestus tingituna Hoiupanga endise peajuristi Marcel Vichmanni ebalojaalsest käitumisest. Selle tulemusel kandis Hoiupank kahjumisse võlakirja summas 225 120 000 krooni, mis sisaldab endas eespool kirjeldatud hinnangulist 1997. aastal kajastamata jäänud kahjumi summas 15 500 000 krooni. Võlakiri on välja antud Vichmanni poolt esindatava äriühingu Coalgate Securites Ltd poolt, mille kaudu pidi toimuma Vichmanni poolt kavandatud skeemi alusel finantsskeemi rahastamine. Marcel Vichmann on Hoiupangast vallandatud usalduse kaotuse tõttu. Hoiupank kavatseb oma huve kaitsta kohtus, kuna kohtuvälise lahendi otsimine ei andnud tulemusi.

10. LISAD

10.1 Ühinemisleping

Käesolev ühinemisleping (edaspidi nimetatud **Ühinemisleping**) on sõlmitud Tallinnas üheteistkümnendal juunil ühe tuhande üheksasaja üheksakümne kaheksandal (11.06.1998.) aastal.

AS HANSAPANK, registrikood 10060701, asukoht Tallinn, aadress Liivalaia 8, edaspidi nimetatud **Hansapank** või **Ühendav Pank**, mida esindab seaduse ja põhikirja ning juhatuse otsuse alusel tegutsev juhatuse esimees **Jüri Mõis**, isikukood 35610250256,

ja

AS EESTI HOIUPANK, registrikood 10040845, asukoht Tallinn Rävala pst. 5, aadress Rävala pst. 5, edaspidi nimetatud **Hoiupank** või **Ühendatav Pank**, mida esindab seaduse ja põhikirja ning juhatuse otsuse alusel tegutsev juhatuse esimees **Üllar Jaaksoo**, isikukood 37103232726,

edaspidi koos nimetatud **Pooled** või **Ühinevad Pangad**,

võttes arvesse, et Hansapanga ja Hoiupanga juhatused ja nõukogud on seadnud Ühinevate Pankade peamiseks eesmärgiks nende parema majandamise, efektiivsuse tõstmise, kulude kokkuhoiu ja pangandusspetsialistide ning juhtivkoosseisu potentsiaali tulemuslikuma rakendamise kaudu klientide teenindamise parandamise ja aktsionäride vara väärtuse tõstmise;

võttes arvesse, et Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga on oluline nii Ühinevate Pankade kui ka tervikuna Eesti panganduse ja majanduse konkurentsivõime ning maine tõstmine nii kodu- kui välismaal;

võttes arvesse, et Ühinevate Pankade juhatused ja nõukogud on läbirääkimiste tulemusel jõudnud ühisele arusaamisele Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise otstarbekusest ja põhjendatusest,

on käesolevaga kokku leppinud alljärgnevas.

1. ÜHINEMISE VIIS

1.1 Hoiupank ühineb käesoleva Ühinemislepingu alusel Hansapangaga Ühinemislepingus ja Eesti seadustes ette nähtud korras ja tingimustel.

1.2 Ühinemise tulemusel Hoiupank lõpeb likvideerimismenetluseta. Ühendav Pank on Hoiupanga universaalne õigusejärglane. Ühinemisega läheb Hoiupanga vara *in corpore*, sealjuures kõik õigused ja kohustused, üle Ühendavale Pangale alates käesoleva Ühinemislepingu järgsete Poolte kõigi õiguste ja kohustuste seaduses ja Ühinemislepingus ette nähtud tekkimise (jõustumise) päevast. Hoiupanga aktsionärid saavad ühinemise tulemusel Ühendava Panga aktsionärideks seaduses ja käesolevas Ühinemislepingus sätestatud korras ja tingimustel.

1.3 Ühinevad Pangad taotleavad Eesti Pangalt ühinemiseks luba pärast käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmist Poolte aktsionäride üldkoosolekutel. Pooled on teadlikud, et Eesti Panga poolt ühinemiseks vajaliku loa andmise ja jõustumise tingimused otsustab Eesti Pank.

1.4 Käesolevast Ühinemislepingust õiguste ja kohustuste tekkimise esimeseks tingimuseks on Ühinemislepingu heakskiitmine Ühinevate Pankade aktsionäride üldkoosolekutel ja teiseks tingimuseks on Eesti Panga poolt ühinemiseks antava loa jõustumine. Teise tingimuse saabumisel loetakse käesolevas Ühinemislepingus sätestatud õigused ja kohustused tekkinuks alates esimese tingimuse saabumisest, kui Ühinemislepingus (punkt 8.1) või seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

- 1.5 Pooled on käesolevaga kokku leppinud, et Ühendava Panga juhatus valmistab ette Ühendava Panga põhikirja muudatuste ja täienduste projekti juhatus ja nõukogu pädevuse detailsemaks reguleerimiseks ning esitab nimetatud põhikirja täiendused ja parandused heakskiitmiseks Ühendava Panga korralisele aktsionäride üldkoosolekule 1999. aastal.

2. ÜHINEVAD PANGAD

- 2.1 Ühendavaks äriühinguks on Hansapank, registreeritud aktsiakapitaliga 382 435 600 (kolmsada kaheksakümme miljonit nelisada kolmkümmend viis tuhat kuussada) krooni, mis on jaotatud 38 243 560 (kolmekümne kaheksaks miljoniks kaheksa neljakümne kolme tuhande viiesaja kuuekümneks) nimeliseks lihtaktsiaks nimiväärtusega 10 (kümme) krooni iga aktsia. Hansapank kinnitab, et ta ei ole välja lasknud esitajaaktsiaid ega eelisaktsiaid ega muud liiki aktsiaid peale nimeliste lihtaktsiate. Hansapank kinnitab, et ta ei ole välja lasknud vahetusvõlakirju.
- 2.2 Ühendatavaks äriühinguks on Hoiupank, registreeritud aktsiakapitaliga 780 000 000 (seitsesada kaheksakümme miljonit) krooni, mis on jaotatud 78 000 000 (seitsmekümne kaheksaks miljoniks) nimeliseks A-seeria aktsiaks nimiväärtusega 10 (kümme) krooni iga aktsia. Hoiupank kinnitab, et ta ei ole välja lasknud esitajaaktsiaid ega eelisaktsiaid ega muud liiki aktsiaid peale nimeliste A-seeria aktsiate. Hoiupank kinnitab, et ta ei ole välja lasknud vahetusvõlakirju.
- 2.3 Hansapanga omandis ja Hansapanga arvel tegutsevate isikute omandis olevaid Hoiupanga aktsiaid ei asendata Ühendava Panga aktsiatega. Hansapank kohustub tegema kõik vajalikud toimingud ja tehingud selleks, et 12. juuliks 1998.a. ei oleks Hansapanga omandis ühtegi Hoiupanga aktsiat. Hansapank kohustub tegema oma parimad jõupingutused tagamaks, et 12. juuliks 1998.a. ei oleks Hansapanga arvel tegutsevate isikute omandis ühtegi Hoiupanga aktsiat. Hansapank kohustub mitte omandama ja tegema oma parimad jõupingutused tagamaks, et Hansapanga arvel tegutsevad isikud ei omanda ühtegi Hoiupanga aktsiat alates 12. juulist 1998.a. kuni ühinemise kande tegemiseni Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse või Ühinemislepingu lõppemiseni.
- 2.4 Hoiupanga omandis ja Hoiupanga arvel tegutsevate isikute omandis olevaid Hoiupanga aktsiaid ei asendata Ühendava Panga aktsiatega. Hoiupank kohustub tegema kõik vajalikud toimingud ja tehingud selleks, et 12. juuliks 1998.a. ei oleks Hoiupanga omandis ühtegi Hoiupanga aktsiat. Hoiupank kohustub tegema oma parimad jõupingutused tagamaks, et 12. juuliks 1998.a. ei oleks Hoiupanga arvel tegutsevate isikute omandis ühtegi Hoiupanga aktsiat. Hoiupank kohustub mitte omandama ja tegema oma parimad jõupingutused tagamaks, et Hoiupanga arvel tegutsevad isikud ei omanda ühtegi Hoiupanga aktsiat alates 12. juulist 1998.a. kuni ühinemise kande tegemiseni Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse või Ühinemislepingu lõppemiseni.

3. AKTSIATE ASENDUSSUHE JA JUURDEMAKSED

- 3.1 Hoiupanga aktsiate Ühendava Panga aktsiatega asendamise suhe on 1 : 0,264 (üks null koma kaheksa kuuekümmend neljale), mis täisarvudes on väljendatav suhtena 125 : 33 (ükssada kakskümmend viis kolmekümne kolmele). Iga Hoiupanga aktsionär saab ühe Hoiupanga aktsia eest arvestuslikult 0,264 (null koma kakssada kuuskümmend neli) Ühendava Panga aktsiat, mis on koos juurdemaksetega kohaseks tasuks Hoiupanga aktsionäridele. Täisarvule vastava hulga Hoiupanga aktsiaid saab ilma juurdemakseteta asendada Ühendava Panga täisarvule vastava hulga aktsiatega ainult siis, kui Hoiupanga aktsionäride omandis on 125 (ükssada kakskümmend viis) Hoiupanga aktsiat või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv Hoiupanga aktsiaid.
- 3.2 Hansapanga ja Hoiupanga aktsia on jagamatu. Sellest tulenevalt teeb Ühendav Pank Hoiupanga nendele aktsionäridele, kelle omandis olevate Hoiupanga aktsiate arv ei ole aktsiate asendamise ajal 125 (ükssada kakskümmend viis) või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv, juurdemaksed. Juurdemaksega hüvitatakse Hoiupanga aktsionäridele see osa Ühendava Panga aktsiate väärtusest, mis jääb üle Hoiupanga aktsionäri omandis olnud Hoiupanga aktsiate arvu korrutamisel 0,264-ga (null koma kaheksa kuuekümmend neljaga) saadud täisarvust ja mida ei saa seetõttu asendada Ühendava Panga aktsiaga. Juurdemakse suuruse arvutamise aluseks võetakse Hansapanga aktsia sulgemishind Tallinna Väärtpaberibörsil Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse ühinemise kande tegemise päeval. Ühele Hoiupanga aktsionärile tehtava juurdemakse suu-

rus ei ole mis tahes asjaoludel suurem kui Hansapanga 1 (ühe) aktsia sulgemishind Tallinna Väärtpaberibörsil Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse ühinemise kande tegemise päeval.

- 3.3 Ühinevad Pangad teevad käesolevaga soovitusel kõigile Hoiupanga aktsionäridele selliste tehingute tegemiseks, mille tagajärjel Hoiupanga iga aktsionäri omandis olevad kõik Hoiupanga aktsiad oleksid alates 20. juulist 1998.a. asendatavad Ühendava Panga aktsiatega ilma juurdemakseteta. Sellel eesmärgil on Hoiupanga aktsionäridel soovitatav omada alates 20. juulist 1998.a. 125 (üks sada kakskümmend viis) või 125 (ühesaja kahekümne viie) täiskordne arv Hoiupanga aktsiaid.

4. HANSAPANGA AKTSIAKAPITALI SUURENDAMINE

- 4.1 Ühinemise läbiviimisel suurendab Hansapank oma aktsiakapitali 205 920 000 (kahesaja viie miljoni üheksasaja kahekümne tuhande) krooni võrra, lastes välja 20 592 000 (kakskümmend miljonit viissada üheksakümmend kaks tuhat) uut nimelist lihtaktsiat nimiväärtusega 10 (kümme) krooni.
- 4.2 Hansapanga ja Hoiupanga ühinemise tulemusena kujunev Ühendava Panga omavahendite summa on kooskõlas krediitdiasutuste seaduse § 37 nõuetega.
- 4.3 Pooled on käesolevaga kokku leppinud, et Euroopa Rekonstruktsiooni ja Arengupanga (edaspidi nimetatud **EBRD**) vastaval 2 (kahe) kuulise etteteatamise tähtajaga taotlusel kutsuvad Ühendava Panga nõukogu ja juhatus 1999. aasta jooksul, kuid mitte varem kui 1. veebruaril 1999.a., kokku Ühendava Panga aktsionäride erakorralise üldkoosoleku või esitavad otsustamiseks Ühendava Panga aktsionäride 1999. aasta korralisele üldkoosolekule Ühendava Panga aktsiakapitali suurendamise ja uute aktsiate välja laskmise EBRD-le, võimaldades EBRD-l tema taotlusel ja Eesti Panga nõusolekul tasa-arvestada sissemakse selliste uute väljalastavate aktsiate eest Hoiupangale antud ja/või Ühendavale Pangale antava allutatud (subordineeritud) laenust tuleneva kuni 35 000 000 DEM (kolmekümne viie miljoni) saksa marga suuruse nõudega, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti, või Eesti Panga nõusolekul emiteerida EBRD-le eelnimetatud nõude tasa-arvestamiseks vahetusvõlakirju, mis on vahetatavad Ühendava Panga aktsiate vastu seaduses ette nähtud korras.

5. AKTSIATE ÜLEANDMINE JA BÖRSIDE INFORMEERIMINE

- 5.1 Hoiupanga aktsionäridele asendatakse nende omandis olevad Hoiupanga aktsiad Ühendava Panga aktsiatega Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse ühinemise kande tegemise päeva seisuga. Aktsiate asendamise ja üleandmise kulud kannab Ühendav Pank. Kolmandate isikute õigused Hoiupanga aktsionäridele asendatud Hoiupanga aktsiate suhtes jäävad kehtima neile aktsionäridele üle antud Ühendava Panga aktsiate suhtes. Hansapanga ja Hansapanga arvel tegutsevate isikute ning Hoiupanga ja Hoiupanga arvel tegutsevate isikute omandis olevaid Hoiupanga aktsiaid ei asendata ja need kaotavad kehtivuse.
- 5.2 Ühendav Pank korraldab Hoiupanga aktsionäridele Ühendava Panga aktsiate asendamise korras üleandmise Eesti Väärtpaberite Keskdepositooriumis peale Ühinemislepingu punktis 5.1 nimetatud kande tegemist Ühendava Panga asukoha järgses äriregistris.
- 5.3 Ühendav Pank informeerib viivitamatult peale punktis 5.1 nimetatud äriregistri kande tegemisest teada saamist sellest Tallinna Väärtpaberibörsi ja teisi börse, kus Ühinevate Pankade aktsiad on noteeritud, ning taotleb Hoiupanga aktsiatega kauplemise viivitamatut lõpetamist.

6. ÕIGUS KASUMILE

Hoiupanga aktsionärid, kelle omandis olevad Hoiupanga aktsiad asendatakse Ühendava Panga aktsiatega, saavad õiguse osalemiseks Ühendava Panga kasumi jagamisel alates 1. jaanuarist 1998.a., s.t. kasumi jagamisel seaduses ette nähtud korras kinnitatud Ühendava Panga 1998. majandusaasta aruande alusel.

7. HOIUPANGA AKTSIONÄRIDE ÕIGUSED ÜHENDAVAS PANGAS

Hoiupanga aktsionäridele antakse Ühendavas Pangas samasugused õigused nagu on Hansapanga aktsionäridel. Ühendava Panga iga aktsia annab Hoiupanga aktsionäridele Ühendava Panga aktsionäride üldkoosolekul ühe hääle. Hoiupanga aktsionärid, kellele Hoiupanga aktsiad asendatakse Ühendava Panga aktsiatega, saavad õiguse saada oma aktsiatega proportsionaalne osa jaotatavast Ühendava Panga kasumist (dividendid), mida võib maksta üks kord aastas kinnitatud majandusaasta aruande alusel põhikirjas ja Ühendava Panga aktsionäride üldkoosoleku otsusega ettenähtud korras, õiguse osaleda kõigil Ühendava Panga aktsionäride üldkoosolekutel kas ise või oma esindaja kaudu, saada üldkoosoleku protokollid või selle osa ära kirja, saada juhatuselt teavet Ühendava Panga tegevuse kohta, kui ei ole alust eeldada, et sellise teabe avaldamine võib tekitada olulist kahju Ühendava Panga huvidele, õiguse osaleda Ühendava Panga lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel vastavalt seadusele ja muud seaduses ning Ühendava Panga põhikirjas ette nähtud õigused.

8. HOIUPANGA VARA ÜLEANDMINE ÜHENDAVALE PANGALE

- 8.1** Hoiupanga vara, sealjuures asjad, õigused ja kohustused ning kaubamärgid lähevad üle Ühendavale Pangale alates ühinemise kande tegemisest Ühendava Panga asukoha äriregistrisse, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti.
- 8.2** Hoiupank esitab 2 (kahe) kuu jooksul, kuid mitte varem kui 2 (kahe) nädala möödumisel käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmisest Ühinevate Pankade aktsionäride üldkoosolekutel oma kinnisasjade asukoha järgsetele kinnistusametitele avaldused tema omandis olevate kinnisasjade omandiõiguse üleminekut tagavate märke tegemiseks Ühendava Panga kasuks. Avaldused Hoiupanga omandis olnud kinnisasjade kinnistamiseks Ühendavale Pangale esitab Ühendava Panga juhatus kohe pärast ühinemise kande tegemist Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse.
- 8.3** Hoiupank esitab 2 (kahe) kuu jooksul, kuid mitte varem kui 2 (kahe) nädala möödumisel käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmisest Ühinevate Pankade aktsionäride üldkoosolekutel oma vallasajadena registreeritud ehitiste asukoha järgsetele hooneregistritele avaldused informatsiooniga, mille kohaselt käesoleva Ühinemislepingu alusel läheb vallasajadena registreeritud ehitiste omandiõigus üle Ühendavale Pangale Ühinemislepingus ette nähtud korras ja tingimustel ning Hoiupank on kohustunud selliseid ehitisi mitte võõrandama kolmandatele isikutele ja mitte koormama neid ehitisi kolmandate isikute kasuks alates Ühinemislepingu sõlmimisest kuni ühinemise kande tegemiseni Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse või Ühinemislepingu lõppemiseni. Avaldused vallasajadena registreeritud Hoiupanga ehitiste registreerimiseks vastavates hooneregistrites Ühendava Panga omandina esitab Ühendava Panga juhatus kohe pärast ühinemise kande tegemist Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse.

9. ÜHENDAVA PANGA ÄRINIMI JA ASUKOHT

- 9.1** Ühinemisel tagajärjel ei muudeta Hansapanga ärinime. Ühendava Panga ärinimeks jääb AS Hansapank.
- 9.2** Ühendava Panga asukohaks pärast ühinemist on Tallinn. Ühendava Panga aadress on Liivalaia 8, EE0001 Tallinn, Eesti Vabariik.

10. TÖÖTAJAD JA TÖÖLEPINGUD

- 10.1** Ühinemisel jäävad Hoiupanga töötajatega sõlmitud töölepingud jõusse. Hoiupanga töötajad muutuvad töölepinguseaduse § 6 sätete kohaselt Ühendava Panga töötajateks alates ühinemise kande Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse tegemise päevast. Samast päevast lähevad Ühendavale Pangale üle Hoiupanga poolt töötajatega sõlmitud töölepingutest tulenevad tööandja õigused ja kohustused.
- 10.2** Ühinemisel jäävad Ühinevate Pankade ja nende töötajate vahel sõlmitud aktsiate optsoonilepingud ja/või Ühinevate Pankade juhtimisorganite poolt tehtud otsused töötajatele aktsiaoptsoonide andmiseks jõusse samadel tingimustel nagu need sätestati vastavate lepingute sõlmimisel ja/või otsuste tegemisel. Hoiupanga töötajatega sõlmitud optsoonilepingutes ja/või Hoiupanga juhtimisorganite poolt tehtud otsustes töötajatele aktsiaoptsoonide andmiseks ette nähtud või nimetatud Hoiupanga aktsiad asendatakse või nimetatakse ümber Ühendava Panga aktsiatega(ks), lähtudes käesoleva Ühinemislepingu punktis 3 sätestatud aktsiate asendussuhtest.

11. ÜHENDAVA PANGA NÕUKOGU JA SELLE VALIMINE

- 11.1** Pooled on käesolevaga kokku leppinud, et Hansapanga juhatus teeb Hansapanga aktsionäride üldkoosolekule, kus otsustatakse käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmine, ettepaneku valida Ühendava Panga nõukogu 12 (kaheteistkümne) liikmelisena, alljärgnevas koosseisus:

Hannes Tamjärv	Joakim J. Helenius
Tiina Möis	Lars-Olof Ödlund
Bengt Dennis	Jüri Kão
Jonathan H. M. Harfield	Gunnar Okk
Jüri Raidla	Heldur Meerits
Meelis Milder	Endel Siff

- 11.2** Kõik käesoleva Ühinemislepingu punktis 11.1 nimetatud nõukogu liikme kandidaadid on andnud oma kirjaliku nõusoleku kandideerimiseks Ühendava Panga nõukogusse.

- 11.3** Pooled on kokku leppinud, et kui üksikud või kõik Ühinemislepingu punktis 11.1 märgitud isikud ei osutu Hansapanga aktsionäride üldkoosolekul, kus otsustatakse käesoleva Ühinemislepingu heakskiitmine, valituks Ühendava Panga nõukogusse, ei ole see aluseks nõuetele käesoleva Ühinemislepingu vaidlustamiseks ja/või lõpetamiseks, samuti ei teki punktis 11.1 märgitud isikutel nõudeid Hansapanga ega Hoiupanga vastu.

12. ÜHENDAVA PANGA JUHATUS JA SELLE VALIMINE

- 12.1** Pooled on käesoleva Ühinemislepinguga otsustanud teha Ühinemislepingu heakskiitmist otsustanud Hansapanga aktsionäride üldkoosolekul valitud Ühendava Panga nõukogule ettepaneku pidada nõukogu esimene koosolek viivitamatult pärast aktsionäride üldkoosolekut ning valida Ühendava Panga juhatus.

13. ÜHINEMISARUANNE JA AUDIITORI ARUANNE

- 13.1** Ühinevate Pankade juhatused koostavad ühise ühinemisaruande. Pooled kinnitavad, et nad on andnud teineteisele kogu vajaliku majandusliku ja õigusliku informatsiooni tõesena ja ammendavana, mis on olnud vajalik käesoleva Ühinemislepingu ettevalmistamiseks ja sõlmimiseks.

- 13.2** Poolte juhatused on määranud käesolevat Ühinemislepingut kontrollima audiitorfirma AS Coopers & Lybrand audiitorid.

14. VASTUTUS

- 14.1** Pooled vastutavad käesoleva Ühinemislepingu rikkumise või mittekohase täitmisega teineteisele tekitatud kahju eest

- 14.2** Pooled, olles iseseisvalt kontrollinud ja aktsepteerinud kooskõlas Ühinemislepingu punkti 13.1 sätetega teineteisele esitatud informatsiooni Ühinevate Pankade kohta, kinnitavad, et neil ei ole üksteise vastu nõudeid, mis tulenevad teise Poole või tema vara majanduslikus ja/või õiguslikus seisundis esinevatest puudustest tekkivatest kahjudest.

- 14.3** Pooled ei kanna teineteise ees varalist vastutust kahju eest, mis tekib seoses käesoleva Ühinemislepingu lõpetamisega kooskõlas seaduse ja Ühinemislepingu sätetega.

15. KOHALDATAV SEADUS JA VAIDLUSTE LAHENDAMINE

15.1 Käesolevale Ühinemislepingule kohaldatakse Eesti seadusi ja teisi õigusakte.

15.2 Pooled püüavad Ühinemislepingust tulenevad vaidlused lahendada läbirääkimiste teel. Kui läbirääkimiste teel ei õnnestu Ühinemislepingust tulenevaid vaidlusi lahendada, lahendatakse vaidlused seaduses ette nähtud korras.

16. LÕPPSÄTTED

16.1 Ühinevad PANGAD kohustuvad alates käesoleva Ühinemislepingu sõlmimisest kuni Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse ühinemise kande tegemiseni või Ühinemislepingu lõppemiseni mitte suurendama ega vähendama oma aktsiakapitali, kui käesoleva Ühinemislepinguga ei ole ette nähtud teisiti.

16.2 Kumbki Pool on õigustatud oma juhatuse otsuse alusel lõpetama käesoleva Ühinemislepingu, teatades Ühinemislepingu lõpetamisest kirjalikult teisele Poolele vähemalt 1 (üks) kuu ette, kui Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse ei ole 31. detsembriks 1998.a. tehtud ühinemise kannet.

16.3 Käesolev Ühinemisleping avaldatakse tutvumiseks Interneti Hansapanga koduleheküljel <http://www.hansa.ee> ja Interneti Hoiupanga koduleheküljel <http://www.esb.ee>.

16.4 Käesolev Ühinemisleping on sõlmitud viies eestikeelses originaaleksemplaris, millest üks eksemplar jääb Hansapangale, üks eksemplar jääb Hoiupangale, üks eksemplar jääb Ühinemislepingu tõestanud notarile ja kaks eksemplari esitatakse Tallinna Linnakohtu registriosakonnale.

16.5 Käesolevale Ühinemislepingule on lisatud selle tõlge inglise keelde, mille õigsust on tõestanud Ühinemislepingut tõestanud notar.

16.6 Ühinemisega seotud kulud kuni ühinemise kande tegemiseni Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse kannavad Pooled võrdselt. Ühinemisega seotud kulud pärast ühinemise kande tegemist Ühendava Panga asukoha järgsesse äriregistrisse kannab Ühendav Pank.

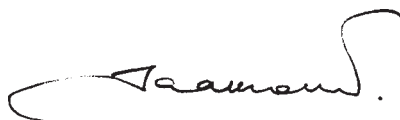
16.7 Käesoleva Ühinemislepingu tõestamise notaritasu maksavad Pooled võrdsetes osades.

HANSAPANK

Jüri Mõis

HOIUPANK

Üllar Jaaksoo

10.2. Audiitori aruanne

AS Hansapank ja AS Eesti Hoiupank aktsionäridele AS Hansapank ja AS Eesti Hoiupank ühinemislepingu kohta

- 1 Oleme kontrollinud AS Hansapank, edaspidi nimetatud Hansapank ja AS Eesti Hoiupank, edaspidi nimetatud Hoiupank, edaspidi koos nimetatud Pangad, vahelist ühinemislepingut, mis on 11. juunil 1998 allkirjastatud Hansapanga ja Hoiupanga juhtkondade poolt.

Ühinemisleping

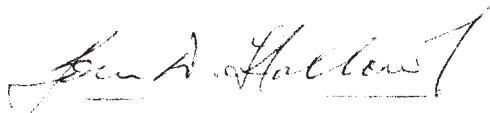
- 2 Vastavalt ühinemislepingule lähevad kõik Hoiupanga varad ja kohustused üle Hansapangale ja Hoiupank lõpeb likvideerimismenetlusest.
- 3 Vastavalt ühinemislepingule saab Hoiupanga aktsionär iga Hoiupanga aktsia eest arvestuslikult 0,264 Hansapanga aktsiat ja vajadusel kompenseeritakse mittetäisarvkoradne osa aktsiast juurdemaksega. Seega on aktsiate asendamise tulemusena Hansapanga aktsionäride osalus ühinenud pangas 65% ja Hoiupanga aktsionäride osalus 35%.

Arvamuse alus

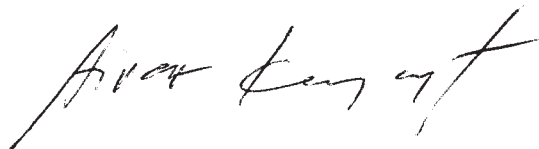
- 4 Oma arvamuse väljakujundamisel oleme lisaks ühinemislepingule arvesse võtnud ka Pankade poolt meile esitatud järgmist informatsiooni:
 - (a) Pankade juhtkondade poolt koostatud ühinemisaruanne 11. juunist 1998, mis sisaldab hinnanguid ühinemise õiguslikule ja majanduslikule põhjendatusele;
 - (b) aktsiahinnad ja nende muutused 1997. ja 1998. aastal ning Pankade turukapitalisatsioonid;
 - (c) auditeeritud finantsaruanded 31. detsembril 1995., 1996. ja 1997. aastal lõppenud majandusaastate kohta. Hansapanga ja Hoiupanga kolme aasta finantsaruandeid auditeerisid vastavalt AS KPMG Estonia ja AS Price Waterhouse;
 - (d) täiendused aastaaruandele Hoiupanga juhtkonnalt Hoiupanga aktsionäridele 10. juunil 1998 seoses 1997. aasta aastaaruande puuduliku esitlusviisiga. Oleme samuti võtnud arvesse Hoiupanga audiitori AS Price Waterhouse vastavasisulist teadet aktsionäridele 10. juunist 1998;
 - (e) Pankade auditeerimata aruanded 1998. aasta viie kuu kohta kuni 31. mai 1998;
 - (f) Pankade juhtkondade poolt koostatud Pankade prognoosid aastateks 1998 ja 1999, samuti ühinenud panga prognoos aastateks 1998 ja 1999 koos Pankade juhtkondade poolt esitatud hinnangutega;
 - (g) Pankade juhtkondade poolt rakendatud meetoodika lepingu tingimuste hindamisel;
 - (h) Pankade juhtkondade poolt ja nimel teostatud pangasisesed revisjonid, ülevaated ja sõltumatud eksperthinnagud.
- 5 Me ei ole Pankasid auditeerinud ega teostanud neile *due diligence*'i. Me ei võta endale vastutust lõigus 4 kirjeldatud informatsiooni täpsuse eest. Oleme lähtunud antud informatsioonist kui täielikust ja täpsest kõikides olulistes aspektides.

Arvamus

- 6 Käesoleva arvamuse kuupäeva seisuga, ja tuginedes meile vastavalt lõikudes 4 kuni 5 kirjeldatud viisil esitatud informatsioonile, on meie arvates aktsiate asendussuhe ja juurdemaksed vastavalt kirjeldusele lõigus 3 kohaseks tasuks Hoiupanga aktsionäridele ning pankade ühinemine ei too kaasa Hansapanga ja Hoiupanga võlausaldajate huvide kahjustamist.
- 7 Meie arvamus on koostatud vastavalt Eesti Äriseadustiku paragrahvidele 394 ja 396 ning seda ei tuleks käsitleda soovitusena pankade aktsionäridele ühinemislepingu üle otsustamisel.

John Hallows
Atesteeritud audiitor (Inglismaa ja Wales)
AS Coopers & Lybrand, Eesti

Aivar Kangust
Atesteeritud audiitor (Eesti)
AS Coopers & Lybrand, Eesti

Tallinn, 11. juuni 1998.a.

10.3 ASi HANSAPANK NÕUKOGU ARVAMUS ASi Hansapank ja AS-i Eesti Hoiupank ühinemise kohta

ASi Hansapank juhatus ja ASi Eesti Hoiupank juhatus sõlmisid 11. juunil 1998. a. ühinemislepingu, mille sätete kohaselt AS Eesti Hoiupank ühineb ASiga Hansapank.

Ühinemise tulemusena AS Eesti Hoiupank lõpeb ning AS-ist Hansapank saab ASi Eesti Hoiupank universaalne õigusjärglane. Ühinemise tulemusena saavad ASi Eesti Hoiupank aktsionärid ASi Hansapank aktsionärideks. ASi Eesti Hoiupank aktsionäridele asendatakse neile kuuluvad AS-i Eesti Hoiupank aktsiad AS-i Hansapank aktsiatega ühinemislepingus sätestatud tingimustel. Aktsiate asendamise suhe on 1 (üks) ASi Eesti Hoiupank aktsia 0,264 (null koma kahesaja kuuekümmend nelja) ASi Hansapank aktsia vastu. Ühinemise tulemusena omandavad ASi Eesti Hoiupank aktsionärid 35% ühinenud panga aktsiatest. Ühinemise tingimusteks on ühinemislepingu heakskiitmine pankade aktsionäride üldkoosolekutel ning Eesti Panga poolt ühinemiseks vajaliku loa andmine ja jõustumine.

Ühinemise tulemusena tekib Eesti, Läti ja Leedu suurim finants- ja pangandusgrupp ning ühinemine paneb tugeva aluse nii grupi enda kui selle tegevuse efektiivsuse edasisele kasvule kõigis kolmes balti riigis.

ASi Hansapank nõukogu on arvamusel, et ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemine on õigeaegne ja vajalik.

Ühinemise vajadus on ühelt poolt tingitud järjest tihenevast konkurentsist tänasel Eesti pangandus- ja finants-teenuste turul, mis nõuab turuosalistelt järjest suuremaid jõupingutusi saavutatud positsioonide hoidmiseks ja parandamiseks ning omakapitali tootluse säilitamiseks. Ühinemisega kaasnev turuosa ja suuruse kasv ning olemasolevate ressursside parem kasutamine tõstab märgatavalt nii ühinemisjärgse panga kui kogu selle grupi konkurentsivõimet Eestis.

Teisalt, silmas pidades rahvusvahelise pangandus- ja finantssektori viimaste aastate arengu dünaamikat, samuti Eesti ja teiste Balti riikide järjest süvenevat integreerumist Euroopa Liiduga ning arvestades mõlema panga arengu strateegilist eesmärki saada Balti riikide juhtivaks pangandus- ja finantsgrupiks, on panga nõukogu seisukohal, et ühinemine võimaldab luua paremad eeldused ja võimalused ühinemisjärgse panga ja selle grupi kuuluvate äriühingute edukaks konkureerimiseks tulevikus peale Eesti ka Läti ja Leedu finants- ja pangandus-turgudel.

ASi Hansapank nõukogu on arvamusel, et ühinemine lähtub nii ühinevate pankade aktsionäride kui klientide huvidest, luues suuremad võimalused ühinemisjärgse panga edasiseks arendamiseks ning selle efektiivsuse tõstmiseks ühinevate pankade kliendibaasi, tehniliste ja materiaalsete ressursside ning tööjõu potentsiaali ühitamise kaudu.

Nõukogud on arvamusel, et AS Hansapank ja AS Eesti Hoiupank eraldi võetuna kuuluvad Balti riikide suurima kasvu- ja arengupotentsiaaliga pangandus- ja finantsgruppide hulka ning et nende suuruse, tegevusstrateegia ja -eesmärkide, korporatiivse- ning ärikultuuri suhteline sarnasus ning üksteise täiendamine teeb ASist Hansapank ja AS-ist Eesti Hoiupank parimad võimalikud ühinemispartnerid, pidades silmas ühinevate pankade aktsionäride ja klientide ning ühinemisjärgse panga huve.

Arvestades eeltoodut on ASi Hansapank nõukogu arvamusel, et ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemine on ASile Hansapank kasulik ning lähtub AS-i Hansapank aktsionäride huvidest. Nimetatud asjaoludest lähtuvalt teeb AS-i Hansapank nõukogu panga aktsionäridele ettepaneku kiita heaks ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank poolt 11. juunil 1998. a. sõlmitud ühinemisleping ning võtta vastu ühinemisotsus.

Käesolev arvamus on antud äriseadustiku § 420 lg. 2 sätete alusel.

AS Hansapank nõukogu

11. juunil 1998. a.

10.4 ASi EESTI HOIUPANK NÕUKOGU ARVAMUS ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemise kohta

ASi Hansapank juhatus ja ASi Eesti Hoiupank juhatus sõlmisid 11. juunil 1998. a. ühinemislepingu, mille sätete kohaselt AS Eesti Hoiupank ühineb ASiga Hansapank.

Ühinemise tulemusena AS Eesti Hoiupank lõpeb ning ASist Hansapank saab ASi Eesti Hoiupank universaalne õigusjärglane. Ühinemise tulemusena saavad ASi Eesti Hoiupank aktsionärid ASi Hansapank aktsionärideks. ASi Eesti Hoiupank aktsionäridele asendatakse neile kuuluvad ASi Eesti Hoiupank aktsiad ASi Hansapank aktsiatega ühinemislepingus sätestatud tingimustel. Aktsiate asendamise suhe on 1 (üks) ASi Eesti Hoiupank aktsia 0,264 (null koma kaheksa kuuekümnend) ASi Hansapank aktsia vastu. Ühinemise tulemusena omandavad ASi Eesti Hoiupank aktsionärid 35% ühinenud panga aktsiatest. Ühinemise tingimusteks on ühinemislepingu heakskiitmine pankade aktsionäride üldkoosolekutel ning Eesti Panga poolt ühinemiseks vajaliku loa andmine ja jõustumine.

Ühinemise tulemusena tekib Eesti, Läti ja Leedu suurim finants- ja pangandusgrupp ning ühinemine paneb tugeva aluse nii grupi enda kui selle tegevuse efektiivsuse edasisele kasvule kõigis kolmes Balti riigis.

ASi Eesti Hoiupank nõukogu on arvamusel, et ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemine on õigeaegne ja vajalik.

Ühinemise vajadus on ühelt poolt tingitud järjest tihenevast konkurentsist tänasel Eesti pangandus- ja finants-teenuste turul, mis nõuab turuosalistelt järjest suuremaid jõupingutusi saavutatud positsioonide hoidmiseks ja parandamiseks ning omakapitali tootluse säilitamiseks. Ühinemisega kaasnev turuosa ja suuruse kasv ning olemasolevate ressursside parem kasutamine tõstab märgatavalt nii ühinemisejärgse panga kui kogu selle grupi konkurentsivõimet Eestis.

Teisalt, silmas pidades rahvusvahelise pangandus- ja finantssektori viimaste aastate arengu dünaamikat, samuti Eesti ja teiste Balti riikide järjest süvenevat integreerumist Euroopa Liiduga ning arvestades mõlema panga arengu strateegilist eesmärki saada Balti riikide juhtivaks pangandus- ja finantsgrupiks, on panga nõukogu seisukohal, et ühinemine võimaldab luua paremad eeldused ja võimalused ühinemisejärgse panga ja selle grupi kuuluvate äriühingute edukaks konkureerimiseks tulevikus peale Eesti ka Läti ja Leedu finants- ja pangandusturgudel.

ASi Eesti Hoiupank nõukogu on arvamusel, et ühinemine lähtub nii ühinevate pankade aktsionäride kui klientide huvidest, luues suuremad võimalused ühinemisejärgse panga edasiseks arendamiseks ning selle efektiivsuse tõstmiseks ühinevate pankade kliendibaasi, tehniliste ja materiaalsete ressursside ning tööjõu potentsiaali ühitamise kaudu.

Nõukogu on arvamusel, et AS Hansapank ja AS Eesti Hoiupank eraldi võetuna kuuluvad Balti riikide suurima kasvu- ja arengupotentsiaaliga pangandus- ja finantsgruppide hulka ning et nende suuruse, tegevusstrateegia ja -eesmärkide, korporatiivse- ning ärikultuuri suhteline sarnasus ning üksteise täiendamine teeb ASist Hansapank ja ASist Eesti Hoiupank parimad võimalikud ühinemispartnerid, pidades silmas ühinevate pankade aktsionäride ja klientide ning ühinemisejärgse panga huve.

Arvestades eeltoodut on ASi Eesti Hoiupank nõukogu arvamusel, et ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank ühinemine on ASile Eesti Hoiupank kasulik ning lähtub ASi Eesti Hoiupank aktsionäride huvidest. Nimetatud asjaoludest lähtuvalt teeb ASi Eesti Hoiupank nõukogu panga aktsionäridele ettepaneku kiita heaks ASi Hansapank ja ASi Eesti Hoiupank poolt 11. juunil 1998. a. sõlmitud ühinemisleping ning võtta vastu ühinemiseotsus.

Käesolev aramus on antud äriseadustiku § 420 lg. 2 sätete alusel.

AS Eesti Hoiupank nõukogu

11. juunil 1998. a.